

ДНЕВНИКЪ

(стенографски)

на

XIV^{то} обикновено Народно събрание

Втора редовна сесия.

LIV заседание, срѣда, 13 януарий 1910 г.

(Открито отъ прѣдседателя г. Х. Славейковъ, въ 3 ч. слѣдъ пладне)

Прѣдседателъ: (Звъни) Заседанието се отваря. Налице сж 164 души народни прѣдставители, тъй щото има законното число депутати, за да се сматра заседанието законно.

(Отъ 199 народни прѣдставители отсъствуватъ 35, а именно: г. г. С. Бърневъ, Н. Вельовъ, П. Гачевъ, С. Георгиевъ, С. Грудовъ, Й. Гунчевъ, П. Димитровъ, В. Димчевъ, В. Друмевъ, д-ръ И. Дрънковъ, Л. Ивановъ, П. Ивановъ, М. Икономовъ, А. Каназирски, Н. Къневъ, М. Кънчевъ, В. Мантовъ, К. Мирски, Д. Паназовъ, Н. Пеневъ, д-ръ С. Поповъ, Д. Поповъ, С. Праиджовъ, Г. Радойковъ, д-ръ Е. Разпоновъ, И. Реджебовъ, С. Родевъ, С. Рожевъ, Д-ръ Х. Танчевъ, Т. Теодоровъ, И. Терзиевъ, П. Тодоровъ, Х. Тричковъ, А. Христовъ и Е. Христовъ)

Има да съобщи на г. г. народнитѣ прѣдставители, че спенскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Д-ръ С. Поповъ иска 10 дена отпускъ по болезнени причини. Има медицинско свидѣтелство.

Нѣкой отъ прѣдставителѣ: Отъ какво е боленъ?

Прѣдседателъ: Боленъ е отъ инфлуенца и осложнение отъ нея — бронхитъ.

Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се даде исканиятъ отпускъ на г. Д-ръ С. Попова, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Русенскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Пани Ивановъ иска 5-дневенъ отпускъ. Ползувалъ се е съ 10 дена до сега. Причинитѣ не се указватъ.

Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се даде 5-дневенъ отпускъ на г. П. Ивановъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Софийскиятъ народенъ прѣдставителъ г. П. Тодоровъ I иска безсроченъ отпускъ, поради болестъ; има медицинско свидѣтелство, приложено къмъ молбата му, отъ което се опрѣдѣля 4-недѣленъ от-

пускъ за оздравяването му, а той иска безсроченъ отпускъ.

Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да му се даде безсроченъ отпускъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Съобщавамъ на г. г. народнитѣ прѣдставители, че сж постѣпили въ Народното събрание:

Отъ Министерството на финанситѣ законопроектъ за свръхсмѣтенъ кредитъ отъ 1902 л., за изплащане разноснитѣ по погребението на бившия министъръ Гавриилъ Орошакъ, починалъ на 5 юлий м. г.

Отъ Министерството на финанситѣ законопроектъ за свръхсмѣтенъ кредитъ отъ 3700 л., за доизплащане направенитѣ канцеларски разноси отъ Народното събрание прѣзъ 1909 год.

Отъ Министерството на вътрѣшнитѣ работи прѣдложение за отпушане на вдовицата на убития при изпълнение служебния си дългъ стражаръ отъ столичната полиция Никола Вакареловъ, Парашкева Вакарелова, и дѣцата му Георги, Стоянъ, Добри и Симеонъ народна пенсия отъ 1200 л. годишно.

Отъ Министерството на търговията и земледѣлнето законопроектъ за отпушане даромъ отъ държавната мица „Черникъ“ 20 тона каменни въглища първо качество на сиротопиталището „Св. Патрикий“ въ София.

Отъ Министерството на общественитѣ сгради, пкитицата и съобщенията законопроектъ за свръхсмѣтенъ кредитъ на сжщото министерство (Главна дирекция на пошитѣ и телеграфитѣ и телефонитѣ) отъ 80.000 л.

Отъ Министерството на търговията и земледѣлнето прѣдложение за задържане на държавна служба австрийския подданикъ, кондуктора по митѣ, Тома Нелиба.

Запитване отъ силистренския народенъ прѣдставителъ г. Х. Тоневъ къмъ г. министра на финанситѣ, относително освобождението училищнитѣ имоти на с. Амораторъ, Силистренска околия, отъ поземеленъ данъкъ.

Ще се съобщи на г. министра, за да отговори на това запитване.

Пристъпваме към дневния редъ.

Моля секретаря г. Войниковъ да прочете законопроекта за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ закона за нотариуситѣ.

Секретарь П. Войниковъ: Г. г. народни прѣдстатели! Внесенъ е въ Народното събрание отъ министра на правосъдието, г. Кръстевъ, законопроектъ за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ закона за нотариуситѣ.

Докладътъ е слѣдниятъ. (Чете)

„Д о к л а д ъ

до XIV-то обикновено Народно събрание.

„Г. г. народни прѣдстатели!

„Въ миналата редовна сесия, както ви е извѣстно, вие гласувахте, по мое прѣдложение, единъ законъ, съ който се отложи до 1 януарий 1910 г. турянето въ дѣйствиe на новия законъ за привилегии и ипотекитѣ, за да може до туй врѣме повѣреното ми министерство да прѣработи и дѣйствующия сега законъ за нотариуситѣ, като го тури въ съгласие съ прокараната въ първия законъ реформа относително гласността на транзакциитѣ съ недвижимата собственост, чрезъ вписване въ публичнитѣ регистри на актоветѣ за прѣхвърлянето на тази собственост, и за установяване на ипотека и други вещни права върху нея.

„Повѣреното ми министерство направѣ необходимоитѣ за това измѣнения въ казания законъ за нотариуситѣ, които въ тукъ приложения законопроектъ ви прѣдставлявамъ, г. г. народни прѣдстатели, за одобрение и вотиране.

Заедно съ това повѣреното ми министерство намѣри за умѣстно да разшири прокараната въ закона за привилегии и ипотекитѣ реформа относително гласността на транзакциитѣ съ недвижимата собственост, като прѣвидѣ да се вписватъ въ публичнитѣ регистри още и слѣднитѣ актове: договоритѣ, съ които се внася въ едно дружество отъ одного отъ съдружницитѣ ползуването отъ недвижимо имущество, когато дружеството е съставено за повече отъ 3 години или за неопрѣделено врѣме, влѣзлитѣ въ законна сила рѣшения, съ които се ограничава правото на разпореждане съ недвижимо имущество, а също и вземанията на кредиторитѣ на наследството и на завѣтницитѣ за упражненіе правото на отдѣляне, прѣвидено въ чл. 284 отъ закона за наследство. Съ вписването на тѣзи актове ще се оздрави още повече недвижимата собственост, като се отстранятъ още нѣкои отъ причинитѣ, които могатъ да компрометиратъ сигурността на прѣобрѣтателитѣ на недвижими имоти или на заемавачитѣ.

„Другитѣ измѣнения, които се направиха въ сѣщия законъ, сж толкова ясни, че не се нуждаятъ отъ особни обяснения.

„Така измѣненъ и допълненъ, имамъ честъ да ви прѣдставя, г. г. народни прѣдстатели, на обсъждане и вотиране законопроекта за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ закона за привилегии и ипотекитѣ.

„Гр. София, ноемврий 1909 г.

„Министъръ на правосъдието: Т. Кръстевъ.“

А законопроектътъ има слѣдното съдържание: (Чете)

„Законопроектъ

за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ закона за нотариуситѣ.

„§ 1. Чл. 2 се измѣнява така:

„За нотариуси се назначаватъ лицата, които удовлетворяватъ условията по чл. чл. 103 и 115 отъ закона за сѣдоустройството. Тѣхното назначение става съ заповѣдъ на министра на правосъдието.

„§ 2. Чл. чл. 3 и 4 се отмѣняватъ.

„§ 3. Чл. 5 се измѣнява така:

„Прѣди да вѣстжи въ длѣзность, нотариусътъ полага прѣдвидената, въ чл. 148 отъ закона за сѣдоустройството, клетва.

„§ 4. Думитѣ „освѣтъ за продажта и залагането на недвижими имоти“ въ пунктъ втори на чл. 13, цѣлитѣ пунктове 3 и 6 на сѣщия членъ, както и втората частъ на сѣщия членъ, която захваща съ думитѣ: „За актоветѣ по продаване и залагане...“ — се отмѣняватъ.

„Отмѣнява се, така също, и забѣлжката къмъ сѣщия чл. 13.

„§ 5. Чл. чл. 16, 17, 24 и 33 се отмѣняватъ.

„§ 6. Чл. 34 се измѣнява така:

„Нито единъ актъ за продаване, даряване, за даване подъ залогъ и, изобщо, за отчуждаване правото на собственост или правото на ползуване отъ недвижимъ имотъ не може да стане, ако продавачътъ не прѣдстави нуждитѣ документи за правата си. Ако нѣма документи, нотариусътъ прави обстоятелствена провѣрка на правата му, чрезъ разпитване подъ клетва на по-малко отъ трима околни, прѣдпочтително стари люди, призовани по указание на общинското управление. За извършенния разпитъ се съставя протоколъ, който се подписва отъ нотариуса и отъ присѣтвующитѣ.

„§ 7. Чл. 34а се отмѣнява.

„§ 8. Втората частъ на чл. 51, която се захваща съ думитѣ: „независимо отъ това...“, както и забѣлжката къмъ сѣщия членъ — се отмѣняватъ.

„§ 9. Глава III съ чл. чл. 79—85 включително се отмѣнява.

„§ 10. Чл. 98 се измѣнява така:

„Всѣкитѣ, означени въ прѣдидущия членъ, разпоски, когато за тѣхното изплащане не е имало особено съгласие между договорящитѣ страни, или когато нѣма противно разпореждане на закона, падатъ по равна частъ на всѣка една отъ тѣхъ.

„§ 11. Чл. 100 се отмѣнява.

„§ 12. Чл. 101 се измѣнява така:

„При прѣмнипуването на имотитѣ отъ едно лице върху друго, въ пълна собственост, по възмезденъ начинъ, взема се мито по 2% отъ цѣната на имота.

„§ 13. Чл. 102 се отмѣнява.

„§ 14. Чл. 103 се измѣнява така:

„Митата се взематъ и за отчуждаването на държавнитѣ недвижими имоти.

„§ 15. Чл. 105 се измѣнява така:

„При опрѣдѣляване цѣната на имота, странитѣ, които участвуватъ въ извършване на акта, сж длѣжни да обявятъ съвѣстно истинската му стойностъ; въ противенъ случай наказватъ се съ заплащане на тройно мито за укритата сума.

„§ 16. Чл. чл. 106 и 107 се отмѣняватъ.

„§ 17. Чл. 108 се измѣнява така:

„Отъ имотитѣ, които сж продадени на публиченъ тръгъ, митата се взематъ по най-послѣдната цѣна, придобита при продажта.

„§ 18. Чл. чл. 109 и 110 се отменяват.“

„§ 19. Думитъ „За извършване на актовете“, в началото на чл. 112, се замества съ думитъ „За извършване на всички други актове“.

„§ 20. Чл. 129 се изменява така:

„Дисциплинарните наказания, на които могат да се подвргват нотариуситъ, сж изброени въ чл. чл. 185—196 отъ закона за устройството на сдилищата.

„§ 21. Втората частъ на чл. 130, която захваща съ думитъ: „А при даването имъ подбъ сждъ . . .“, се изменява така: „А при даването имъ подбъ сждъ, по дисциплинарно взиране, пазятъ се постановленията на чл. 200 и послѣдующитъ отъ закона за устройството на сдилищата.“

„Гр. София, ноември 1909 г.

„Министъръ на правосъдието: Т. Кръстевъ.“

Прѣдседателъ: Има думата г. Цоло Мисловъ.

Ц. Мисловъ: Г. г. народни прѣдставители! По вношеніе законопроектъ за изменение и допълнение нѣкои членове отъ закона за нотариуситъ, само една бѣлѣжка има да направя. Казано е въ § 1: „Чл. 2 се изменява така“; а какво казва сжщиятъ този чл. 2, ние го нѣмаме прѣдъ себе си да видимъ. Или казва се: „Членъ еди-кой се отменява, еди-кой-си членъ се допълня, думитъ въ еди-кой-си членъ се изменяватъ“. Къдъ сж тия думи? Ние ги нѣмаме показани. Имаме, дѣйствително, нѣкои адвокати между насъ, но и тѣ на умъ не могатъ да помнятъ какво казватъ тѣзи членове. И азъ мисля, че това е една непълнота, която не трѣбваше да я има. Всички г. г. народни прѣдставители трѣбваше да иматъ прѣдъ себе си цѣлия този законъ, отъ който искаме да изменимъ, допълнимъ или отменимъ нѣкои членове, а сега така никои незнае, или мнозина сж, които незнаятъ, какво има казано въ чл. чл. 3 и 4, които се отменяватъ, за да видимъ, да-ли дѣйствително трѣбва да се отменятъ, или не.

Азъ правя тази бѣлѣжка и, понеже сега е късно, моля, поне, когато на второ четене ще мине законопроектътъ, тогава да имаме на рѣцѣ по единъ екземпляръ отъ този законъ за нотариуситъ.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Азъ вземамъ актъ отъ думитъ на г. Цоло Мисловъ и ще дамъ разпореждане при второто четене да се даде на всѣки народенъ прѣдставителъ по единъ законъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. Димитъръ Константиновъ.

Д. Константиновъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Законътъ за нотариуситъ създава сжществени изменения въ формитъ, по които се бже прѣхвърляно занаярѣдъ правото на собственостъ. Въ това отношение има мнозина, които могатъ да спорятъ, че днесъ трѣбва да се разширява формата на домашнитъ актове, съ които да се прѣхвърля правото на собственостъ, а други ще видоказватъ противното, че, напротивъ, държавата трѣбва въ всичкитъ актове да участвува, т. е. нейната интервенция, за да се направятъ тѣзи актове по-стабилни, трѣбва да бже въ много повечето случаи и много по-често. Азъ виждамъ последната тенденция да е усвоена отъ г. министра на правосъдието, и ние виждате, че чл. 34 тукъ се изменява и по-друго-яче е казано: (Чете) „Нито единъ актъ за продаване, даряване, за даване подъ залогъ и, изобщо, за отчуждаване правото на собственостъ или правото на ползуване отъ недвижимъ имотъ не може да стане, ако продавачътъ не прѣдстави нужнитъ документи за правата си“; ако нѣма такива, ще

става известна провѣрка. Азъ разбирамъ, че съ този членъ по единъ околентъ пѣтъ се отменяватъ онѣзи форми, по които досега правото на собственостъ можеше да бже прѣхвърляно и чрѣзъ частни актове. Азъ така разбирамъ това. Ако това е така, ако държавата дѣйствително ще трѣбва да ограничи тѣзи форми на прѣхвърляне правото на собственостъ вънъ отъ нейното знание, както досега ставаше, азъ мисля, че тя трѣбваше да даде пълна, най-голяма възможностъ на населението, за да може да усвои тѣзи форми и да ги има най-евтино.

Въ свръзка съ чл. 34, навѣрно, е съставена една таблица, въ която вие ще видите, колко нотариални участъци ще има, за да може населението да извършва тѣзи форми, съ които ще се прѣхвърля правото на собственостъ. Мене ми е странно, когато виждамъ, че сж прѣдвидени много малко такива нотариални участъци и то въ една околия, дѣто трѣбва да се пропѣтватъ 120 км. Така напр., вие ще имате първи Софийски нотариусъ; въ неговия районъ ще влизатъ нѣколко мирови участъци; въ него ще се включватъ: първи, втори, трети, четвърти и пети Софийски, Сливнишкиятъ, Новоселскиятъ, Свогенскиятъ и Новоселскиятъ мирови участъци. И така, вие които имате да извършите единъ нотариаленъ актъ отъ Новоселци, на другия край, докъдѣто, може би, има 60—70 км., нѣма да имате вече тази възможностъ да извършите това въ Новоселци, къдѣто не знае, да-ли е имало по-рано нотариусъ, но вземете другъ градъ, въ който е имало, но за напрѣдъ нѣма да има. Сега, споредъ изменението на г. министра за нѣкаво даряване или за нѣкакъвъ продавателенъ актъ — нѣща, които населението досега можеше да извърши непосредствено и много близко до своя кръгъ, дѣто живѣе — ще трѣбва да ходи много пѣтъ и да похарчи много срѣдства. Идеята, която г. министърътъ е усвоилъ съ чл. 34, да се ограничатъ онѣзи форми, съ които се разширява прѣхвърлянето правото на собственостъ вънъ отъ знанието на държавата, азъ я усвоявамъ. Защо? Защото, при свръвременното състояние на нашия българинъ въ правно отношение, вие ще видите, че редъ фалшификации ставаха само затова, защото, въобще, тѣзи хора се довърляха на редъ променосци и други шарлатани, които можаха да ги подвеждатъ да взиматъ единъ пѣтъ и два пѣти актове и да нѣматъ, най-послѣ, никакъвъ актъ за частна собственостъ. Въ всѣки случай, мисля, че виновникъ за свръвременното състояние на нашия българинъ е вмѣкването на тая идея. Нейното приложение е свързано, както виждате, съ толкова мѣнотини, и азъ не виждамъ, защо е трѣбвало г. министърътъ да прибѣгне къмъ толкова малко участъци, още повече като знаете, че се плаща за туй скѣпо и прѣскѣпо; когато вие отидете да правите една нотариална завѣрка, когато отидете да продадете единъ имотъ по нотариаленъ начинъ, вие плащате скѣпо и прѣскѣпо, и направите смѣтка, и вижте, да-ли единъ нотариусъ не печели за държавата. Защо тогава — нека ми се позволи да кажа това и за Радомирската околия, една околия, въ която има 75 села, въ която има села на повече отъ 80—90 км. далечъ отъ Кюстендилъ — ние ще ходимъ сега за всѣки актъ въ Кюстендилъ; защо да се лишаваме въ с. Божица отъ единъ нотариатъ, когато ние сами можемъ да издържаме двама-трима нотариуси съ сумитъ, които падатъ? Туй мога да кажа за всичкитъ градове. Идеята е похвална и, въ всѣки случай, виждамъ, че се прави една крачка напрѣдъ съ нея, но защо се ограничава така приложението и съ много малко участъци, не разбирамъ. Затуй бихъ молилъ г. министра, ако обича, да му прѣдстави при второто четене една смѣтка точно колко се получава отъ всѣки нотариусъ въ България и да го убѣдя даже, че ако

имаше нотариусъ въ всеки мирови участъкъ, както сега нѣма въ всичкитѣ, въ всеки случай, държавата нѣма да изгуби нищо. Ето защо, пледирамъ за това и ще моля да се съгласите съ него поне при второто четене.

За другото нѣма какво да кажа.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се приеме по принципъ законопроектъ, който се прочете отъ г. докладчика, и да се изпрати въ комисията, да си видятъ рѣката. (Мнозинство) Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ закона за привилегиитѣ и ипотекиитѣ.

Секретаръ П. Войниковъ: Отъ г. министра на правосъдието е внесенъ съ сжщитѣ мотиви, които прочетохъ по-рано, и законопроектъ за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ закона за привилегиитѣ и ипотекиитѣ, съ слѣдното съдържание: (Чете)

„Законопроектъ

за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ закона за привилегиитѣ и ипотекиитѣ.

„§ 1. Чл. 1 се измѣнява така:

„Всичкитѣ актове приживѣ, безвъзмѣдни или възмѣдни, съ които се прѣхвърлятъ или признаватъ вещи права върху недвижими имущества, освѣтя привилегиитѣ и ипотекиитѣ, се вписватъ, въ извлечение, въ прѣдизначената за това книга, у пазителя на ипотечнитѣ книги при онзи сждъ, въ окръжieto на който се намира недвижимитѣ имотъ. До вписването, тѣзи актове не могатъ да се противопоставятъ на трети лица, които по-рано сж склучили добросъвѣстно договоръ съ собственика на недвижимото имущество.

„Вписватъ се така сжщо: 1) влѣзитѣ въ законна сила рѣшения, които замѣстватъ договоритѣ или актоветѣ за прѣхвърляне на вещи права; 2) актоветѣ за отказване отъ тѣзи права; 3) влѣзитѣ въ законна сила рѣшения за ограничѣние правото на разпорѣждане; 4) вземанията на кредиторитѣ на наследството и на завѣтницитѣ, за упражненіе правото на отдѣляне, прѣдвидено въ чл. 284 отъ закона за наследството; 5) възбраниитѣ върху недвижими имущества; 6) договоритѣ за наемъ съ по-дълъгъ срокъ отъ три години, и 7) договоритѣ или актоветѣ, съ които се внася въ дружеството отъ едного отъ съдружницитѣ ползуването отъ недвижимо имущество, когато дружеството е съставено за повече отъ три години или за неопрѣдѣлено врѣме.

„Ако тѣзи договори, за наемъ или за дружество, не сж вписани, тѣ нѣматъ сила освѣтъ за врѣмето, което остава да тече отъ първия тригодишенъ периодъ, когато странитѣ се намиратъ още въ него, или отъ втория, и така нататъкъ, по начинъ, што наемателтъ или дружеството да иматъ само право да довършатъ тригодишния периодъ, въ който се намиратъ.

„§ 2. Слѣдъ послѣдната алинея на чл. 28 се прибавя слѣдния новъ пунктъ 5:

„5) зидаритѣ, долгеритѣ и другитѣ работници, които сж употребени за строенето на здания или за други работи, както и прѣдприемачитѣ, които

сж доставили материяли за това — върху зданията или работитѣ — за изплащането на тѣхнитѣ вземания. Когато зидаритѣ, долгеритѣ и другитѣ работници сж части отъ прѣдприемачъ, законната ипотека се счита установена само до размѣра на това, което прѣдприемачтъ има да взема отъ собственика въ момента на заявяване искътъ по чл. 401 отъ закона за задълженията и договоритѣ.

„Тази ипотека може да бѣде вписана отъ деня, въ който тѣ сж се задължили да започнатъ работитѣ, а най-късно три мѣсеца слѣдъ свършването имъ.

„Вписването на тази ипотека се допушта само, ако вземането е признато отъ собственика на зданието или на работитѣ, или е установено съ сждбно рѣшение; то не може да стане, ако собственикътъ даде достатъчно обезпечение на кредитора.

„§ 3. Къмъ чл. 28 се прибавя новъ чл. 28а:

„Ако върху едно и сжщо недвижимо имущество сж вписани нѣколко законни ипотеки, прѣдвидени въ пунктъ 5 на прѣдидущия членъ, то тѣзи ипотеки еднакво служатъ за удовлетворение вземанията на зидаритѣ, долгеритѣ, работницитѣ и прѣдприемачитѣ, макаръ и вписванията имъ да сж отъ различна дата.

„§ 4. Къмъ чл. 123 се прибавятъ слѣднитѣ нови членове:

„Чл. 123а. Всичкитѣ актове, прѣдвидени въ чл. 1, които сж извършени прѣди влизането въ сила на настоящия законъ, подлежатъ на вписване, макаръ и да сж извършени по частенъ редъ, стига да иматъ завѣрена дата.

„Чл. 123б. Ако споредъ, досега дѣйствующитѣ народби, развалинето, унищожението или отмѣнитост на единъ актъ произвежда дѣйствие въ врѣда само на онѣзи трети лица, които сж придобили права върху недвижими имущества подаръ завѣждането на иска, то исквата молба трѣбва да се впише най-късно въ срокъ отъ единъ мѣсець, отъ какъвъ е прѣдявентъ искътъ.

Ако, обаче, искътъ за унищожение на такъвъ актъ е билъ вече прѣдявентъ прѣди влизането въ сила на настоящия законъ, и рѣшението по него не е било постановено дотогава, то, за да произведе дѣйствие спрѣмо трети лица, достатъчно е това рѣшение да се впише въ срокъ отъ единъ мѣсець слѣдъ влизането му въ законна сила.

„§ 5. Чл. 124 се измѣнява така:

„Настоящиятъ законъ, който влиза въ сила отъ 1 септемврий 1910 г., отмѣнява:

„1) закона за ипотекиитѣ отъ 12 февруарий 1885 г.;

„2) закона за замѣняване на турскитѣ документи за право на собственостъ съ крѣпостни актове отъ 3 януарий 1892 г. съ всичкитѣ му измѣнения и допълнения;

„3) думитѣ „или частенъ писменъ“, въ пунктъ 1 на чл. 219 отъ закона за задълженията и договоритѣ, цѣлия пунктъ втори на сжщия членъ и цѣлия чл. 220 отъ сжщия законъ.

„§ 6. Слѣдъ чл. 124 се прибавя слѣдния новъ чл. 125:

„Дължността на пазителя на ипотечнитѣ книги се възлага на нотариуситѣ при окръжнитѣ сждища и на мировитѣ сждии, споредъ приложеното къмъ настоящия законъ особно разписание.

„Гр. София, ноемврий 1909 г.

„Министъръ на правосъдието: Т. Кръстевъ.“

„Разписание

**за длъжностните лица, които изпълняват длъжността на пазителя на ипотечните книги,
и опредѣление на тяхната териториална компетентност.**

(Чл. чл. I, 106—119 и 125 от закона за привилегиите и ипотеките)

	Название на съдебния окръгъ		Название на длъжностното лице, което изпълнява длъжността на пазителя на ипотечните книги	Оъдалище на пазителя на ипотечните книги	Название на мировите участъци, влизащи въ района му
I	Софийски	1	Нотариусъ при Софийския окръженъ съдъ .	гр. София . .	I, II, III, IV, V Софийски, Сливнишкиятъ, Свогенскиятъ и Новоселскиятъ мирови участъци.
		2	Орханйски мирови съдия	„ Орхане . .	Орханйскиятъ и Етрополскиятъ мирови участъци
		3	Самоковски „ „	„ Самоковъ . .	Самоковскиятъ и Долнобанскиятъ мирови участъци
		4	Пирдопски „ „	„ Пирдопъ . .	Пирдопскиятъ мировъ участъкъ
		5	Трънски „ „	„ Трънъ . .	Трънскиятъ, Бръзничкиятъ и Царибродскиятъ мирови участъци
II	Кюстендилски	1	Нотариусъ при Кюстендилския окръженъ съдъ	гр. Кюстендилъ	I и II Кюстендилски, I и II Радомирски и Босилеградскиятъ мирови участъци
		2	Дубнишки мирови съдия	„ Дубница . .	Дубнишкиятъ и Бобошевскиятъ мирови участъци
III	Врачански	1	Нотариусъ при Врачанския окръженъ съдъ .	гр. Вратца . .	Двата Врачански мирови участъци
		2	Верковски мирови съдия	„ Берковица . .	Берковскиятъ мировъ участъкъ
		3	Бѣлослатински „ „	„ Б.-Слатина . .	Бѣлослатинскиятъ и Габарскиятъ мирови участъци
		4	Нотариусъ при Орѣховското отдѣление . . .	„ Орѣхово . .	Двата Орѣховски и Клиѣжанскиятъ мирови участъци
IV	Видински	1	Нотариусъ при Видинския окръженъ съдъ .	гр. Видинъ . .	Двата Видински и Бръговскиятъ мирови участъци
		2	Кулски мирови съдия . .	„ Кула	Кулскиятъ мировъ участъкъ
		3	Бѣлоградчикски мирови съдия	„ Бѣлоградчикъ . .	Бѣлоградчикскиятъ мировъ участъкъ
		4	I Ломски мирови съдия .	„ Ломъ	Двата Ломски и Фердинандскиятъ мирови участъци
V	Плѣвенски	1	Нотариусъ при Плѣвенския окръженъ съдъ .	гр. Плѣвень . .	Двата Плѣвенски мирови участъци
		2	Никополски мирови съдия	„ Никополъ . .	Никополскиятъ мировъ участъкъ
		3	Луковитски „ „	„ Луковитъ . .	Луковитскиятъ мировъ участъкъ
VI	Ловчански	1	Нотариусъ при Ловчанския окръженъ съдъ .	гр. Ловечъ . .	Ловчанскиятъ и Угърчинскиятъ мирови участъци
		2	Троянски мирови съдия .	„ Троянъ . . .	Троянскиятъ и Тетевенскиятъ мирови участъци
VII	Търновски	1	Нотариусъ при Търновския окръженъ съдъ .	гр. Търново . .	Двата Търновски, Павлиенскиятъ, Дръновскиятъ, Тръвненскиятъ и Еленскиятъ мирови участъци
		2	Г.-Орѣховски мир. съдия	гр. Г.-Орѣховица . .	Горнеорѣховскиятъ и Стражицкиятъ мирови участъци
		3	I Свищовски „ „	„ Свищовъ . .	Двата Свищовски мирови участъци
		4	Севлиеви „ „	„ Севлиево . .	Севлиевикиятъ и Сухиндолскиятъ мирови участъци
		5	Габровски „ „	„ Габрово . . .	Габровскиятъ мировъ участъкъ
VIII	Русенски	1	Нотариусъ при Русенския окръженъ съдъ .	гр. Русе	Тритѣ Русенски и Бѣленскиятъ мирови участъци
		2	Тутракански мир. съдия	„ Тутраканъ . .	Тутраканскиятъ и Балбунарскиятъ мирови участъци
		3	Разградски „ „	„ Разградъ . .	Разградскиятъ и Кеманларскиятъ мирови участъци

	Название на съдебния округъ		Название на длъжностното лице, което изпълнява длъжността на пазителя на ипотечните книги	Съдилище на пазителя на ипотечните книги	Название на мировите участъци, влизащи въ района му
IX	Шуменски	1 2 3	Нотариусъ при Шуменския окръженъ съдъ . Ескиджумайски мирови съдия Поповски мирови съдия	гр. Шуменъ . " Е.-Джумая . " Поново .	Двата Шуменски, Прѣславскиятъ и Новопазарскиятъ мирови участъци Ескиджумайскиятъ и Османпазарскиятъ мир. участъци Поповскиятъ мировъ участъкъ
X	Силистренски	1 2	Нотариусъ при Силистренския окр. съдъ . Куртбунарски мирови съдия	гр. Силистра . " К.-Бунаръ .	Силистренскиятъ мировъ участъкъ Куртбунарскиятъ и Аккаджиларскиятъ мирови участъци
XI	Варненски	1 2 3 4	Нотариусъ при Варненския окръженъ съдъ . Балчикски мирови съдия I Добричски " " Провадийски " "	гр. Варна . . " Балчикъ . " Добричъ . " Провадия .	Двата Варненски и Козлуджанскиятъ мир. участъци Балчикскиятъ и Каварненскиятъ мирови участъци Двата Добрички мирови участъци Провадийскиятъ и Новоселскиятъ мирови участъци
XII	Бургаски	1 2	Нотариусъ при Бургаския окръженъ съдъ . Карнобатски мир. съдия	гр. Бургасъ . . " Карнобатъ	Бургаскиятъ, Месемврийскиятъ, Созополскиятъ и Анхиалскиятъ мирови участъци Карнобатскиятъ, Айтоскиятъ и Карабунарскиятъ мирови участъци
XIII	Сливенски	1 2 3	Нотариусъ при Сливенския окръженъ съдъ . I Ямболски мирови съдия К.-Агачки мирови съдия	гр. Сливенъ . " Ямболъ . . " К.-Агачъ .	Двата Сливенски и Котленскиятъ мирови участъци Двата Ямболски мирови участъци Казълагачкиятъ, Каваклийскиятъ и Пашакоийскиятъ мирови участъци
XIV	Ст.-Загорски	1 2 3 4	Нотариусъ при Ст.-Загорския окръженъ съдъ . I Казанлъшки мир. съдия Н.-Загорски " " I Чирпански " "	гр. Ст.-Загора . " Казанлъкъ . " Н.-Загора . " Чирпанъ .	Двата Старозагорски мирови участъци Двата Казанлъшки мирови участъци Новозагорскиятъ мировъ участъкъ Двата Чирпански мирови участъци
XV	Хасковски	1 2	Нотариусъ при Хасковския окръженъ съдъ . Харманлийски мир. съдия	гр. Хасково . . " Харманлий	Двата Хасковски и Борисовградскиятъ мир. участъци Харманлийскиятъ, Търновосейменскиятъ и Любимецко — Князь-Борисовскиятъ мирови участъци
XVI	Пловдивски	1 2 3	Нотариусъ при Пловдивския окръженъ съдъ . Карловски мирови съдия I Станимашки " "	гр. Пловдивъ . " Карлово . " Станимака	Триятъ Пловдивски, Голѣмокопарскиятъ, Бръзовскиятъ и Церушенскиятъ мирови участъци Карловскиятъ мировъ участъкъ Двата Станимашки и Чепеларскиятъ мирови участъци
XVII	Т.-Пазарджишки	1 2 3	Нотариусъ при Т.-Пазарджишки окръженъ съдъ . I Пещерски мирови съдия Ихтимански " "	гр. Т.-Пазардж. . " Пещера . . " Ихтиманъ .	Двата Татарпазарджишки и Панагюрскиятъ мирови участъци Двата Пещерски мирови участъци Ихтиманскиятъ мировъ участъкъ

Прѣдседателъ: Понеже никой не иска думата, ще туря на гласуване законопроекта, тъй както се прочете отъ г. докладчика, и моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни по принципъ съ законопроекта и искатъ да се изпрати въ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозичество) Събрацето приема.

Моля г. докладчикътъ по законопроекта за бюджета на извънредните приходи и разходи на Царство България за 1910 г. да докладва.

Докладчикътъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

"Законопроектъ

за бюджета на извънредните приходи и разходи на царство България за 1910 г.

"Чл. 1. Разрѣшава се на министра на общественитѣ сгради, пжтищата и съобщенията да произведе разходитѣ отъ лева 34.280.087, съгласно този законъ и приложената къмъ него таблица.

„Чл. 2. Разходитъ по този извънреденъ бюджетъ да се покриятъ:

1) Отъ остатъка отъ произведението на заема отъ 1907 г. лева 5.350.000

2) Отъ произведението на заема отъ 1909 г. лева 28.980.087

Всичко лева 34.280.087

„Чл. 3. Разрѣшава се на министра на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията да достави за българскитѣ държавни желѣзници локомотиви и вагони съ принадлежноститѣ имъ на стойностъ 5.000.000 л., отъ които 4.000.000 л. да се изразходватъ прѣзъ 1910 г., а останалитѣ — 1.000.000 л. — прѣзъ 1911 г.

„Чл. 4. Разрѣшава се на министра на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията да започне съ кредититѣ, които му се откриватъ въ приложената при тоя законъ таблица, и да довърши съ кредититѣ, които ще му се откриватъ прѣзъ слѣдующитѣ години, слѣднитѣ постройки:

„а) Построяване на електрическа централа за произвеждане електрическа енергия, за освѣтление на пристанището и гарата въ Варна и снабдяване съ сжщата енергия двигателнитѣ уреди въ пристанището за товаренето и разтоварването на стокитѣ, на стойностъ 500.000 л., и

„б) Построяване на магазин и реални антрепозити съ резервна, магазин и административно здание за митническата, пристанищната, полицейската и санитарната служби въ Русенското пристанище, на стойностъ 250.000 л.

„Чл. 5. Разходитѣ по тоя извънреденъ бюджетъ да се произведатъ съгласно закона за отчетността по бюджета“.

Прѣдседателъ: Моля ония, които сж съгласни да се изпрати прочетениятъ законопроектъ въ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Ще докладвамъ бюджета за извънреднитѣ разходи по Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията за 1910 г. (Чете)

„Дирекция за постройкитѣ на желѣзницитѣ и пристанищата.

„§ 1а. Централно управление.

1 директоръ 9.600 л.
Нему пѣтни и дневни безотчетно по 200 л. мѣсечно 2.400 „
1 поддиректоръ 7.800 „
Нему пѣтни и дневни безотчетно по 150 л. мѣсечно 1.800 „
1 членъ-секретаръ на техническата комисия (инженеръ). 6.000 „
Нему пѣтни и дневни безотчетно по 150 л. мѣсечно 1.800 „

„Административно отдѣление.

1 юрисконсултъ и началникъ на отдѣлението 6.000 л.
Нему пѣтни и дневни безотчетно по 150 л. мѣсечно 1.800 „
1 секретаръ 3.600 „
1 подсекретаръ 3.000 „
1 архиваръ 3.000 „
1 регистраторъ 2.400 „
1 помощникъ на архиваря и регистратора 2.100 „
1 магазинеръ 1.800 „
1 хелиографчикъ 1.800 „
1 литографчикъ 1.500 „
4 писари I разредъ по 1.560=6.240 „
4 „ II „ 1.440=5.760 „
1 куриеръ I „ 1.440 „

1 куриеръ II разредъ 1.200 л.
6 разсилни по 1.080=6.480 „

„Техническо отдѣление.

1 началникъ на отдѣлението, инженеръ 7.800 л.
Нему пѣтни и дневни безотчетно по 150 л. мѣсечно 1.800 „
2 инженери I класъ по 6.000=12.000 „
2 „ II „ „ 4.800=9.600 „
На четирмата пѣтни и дневни безотчетно по 100 л. мѣсечно „ 1.200=4.800 „
2 инженери III класъ „ 4.500=9.000 „
1 „ IV „ „ 4.200 „
1 „ V „ „ 3.800 „
На четирмата пѣтни и дневни безотчетно по 75 л. мѣсечно по 900=3.600 „
2 архитекти II класъ „ 4.800=9.600 „
На двамата пѣтни и дневни безотчетно по 100 л. мѣсечно „ 1.200=2.400 „
1 архитектъ III класъ „ 4.500 „
Нему пѣтни и дневни безотчетно по 75 л. мѣсечно 900 „
1 уредникъ на плановетѣ и геодезическитѣ инструменти, кондукторъ I класъ 3.000 „
1 чертежникъ, кондукторъ 3.000 „
2 чертежници, конструктори II класъ по 2.700= 5.400 „
6 чертежници по 2.100=12.600 „

„Хидравлическо отдѣление.

1 началникъ на отдѣлението, инженеръ 7.800 л.
Нему пѣтни и дневни безотчетно по 150 л. мѣсечно 1.800 „
1 инженеръ I класъ 6.000 „
Нему пѣтни и дневни безотчетно по 100 л. мѣсечно 1.200 „
1 дѣловодителъ 2.100 „

„Отдѣление за счетоводството.

1 счетоводителъ 4.800 л.
1 помощникъ II класъ 3.800 „
1 провѣрителъ 2.400 „
2 книговодители I класъ по 2.220=4.440 „
1 книговодителъ II „ 1.800 „

„Постройка на линиитѣ.

2 инженеръ-инспектори по 7.200=14.400 л.
На двамата пѣтни и дневни безотчетно по 180 л. мѣсечно „ 2.160= 4.320 „
8 секционни инженери I класъ „ 6.000=48.000 „
Тѣмъ пѣтни и дневни безотчетно по 180 л. мѣсечно одному „ 2.160=17.280 „
6 секционни инженери II класъ „ 5.400=32.400 „
Тѣмъ пѣтни и дневни безотчетно по 150 л. мѣсечно одному „ 1.800=10.800 „
6 помощници на секционнитѣ инженери I класъ „ 4.800=28.800 „
Тѣмъ пѣтни и дневни безотчетно по 125 л. мѣсечно одному „ 1.500= 9.000 „
6 помощници на секционнитѣ инженери II класъ „ 4.200=25.200 „
Тѣмъ пѣтни и дневни безотчетно по 100 л. мѣсечно одному „ 1.200= 7.200 „
7 кондуктори I класъ „ 2.700=18.900 „
Тѣмъ пѣтни и дневни безотчетно по 100 л. мѣсечно одному „ 1.200= 8.400 „
13 чертежници дѣловодители „ 2.100=27.300 „
30 надзиратели I разредъ 1.800 { 36.000 „
45 „ II „ 1.500 { 13.500 „
60 „ III „ 1.200 { 52.500 „
16 куриери 1.080=17.280 „
16 разсилни 720=11.520 „

„1. Постройка на черноморските пристанища.

1 инженеръ на варненското пристанище	6.000 л.
Нему пътни и дневни безотчетно по 100 л.	
мѣсечно	1.200 „
1 неговъ помощникъ, инженеръ	4.500 „
Нему пътни и дневни безотчетно по 75 л.	
мѣсечно	900 „
1 операторъ	3.600 „
Нему пътни и дневни безотчетно по 60 л.	
мѣсечно	720 „
1 кондукторъ I класъ	2.700 „
Нему пътни и дневни безотчетно по 50 л.	
мѣсечно	600 „
1 дѣловодителъ	2.100 „
1 чертежникъ	2.100 „
1 писаръ архиваръ	1.200 „
3 надзиратели I разредъ по 1.800=5.400 „	
3 „ II „ „ 1.500=4.500 „	
3 „ III „ „ 1.200=3.600 „	
1 разсилень	720 „
1 магазинеръ	1.800 „
2 пазачи по 700=1.400 „	

„2. Постройка на дунавските пристанища.

1 инженеръ по постройката на дунавските пристанища и заведующъ русенското пристанище	6.000 л.
Нему пътни и дневни безотчетно по 125 л.	
мѣсечно	1.500 „
1 инженеръ по постройката на свищовското пристанище	4.500 „
Нему пътни и дневни безотчетно по 75 л.	
мѣсечно	900 „
1 дѣловодителъ (Русе)	2.100 „
1 чертежникъ-дѣловодителъ (Свищовъ)	2.100 „
1 копистъ (Русе)	1.440 „
2 писари-архивари по 1.200=2.400 „	
3 надзиратели I класъ „ 1.800=5.400 „	
3 „ II „ „ 1.500=4.500 „	
4 „ III „ „ 1.200=4.800 „	
2 разсилни „ 720=1.440 „	

„3. Изучване талвега на Дунава и снимане българското дунавско крайбрежие.

1 бригаденъ инженеръ	6.000 л.
Нему пътни и дневни безотчетно по 150 л.	
мѣсечно	1.800 „
1 операторъ инженеръ	3.600 „
Нему пътни и дневни безотчетно по 100 л.	
мѣсечно	1.200 „
1 кондукторъ I класъ	2.700 „
Нему пътни и дневни безотчетно по 75 л.	
мѣсечно	900 „
1 кондукторъ II класъ	2.400 „
Нему пътни и дневни безотчетно по 50 л.	
мѣсечно	600 „
3 пикьори по 1.800=5.400 „	
1 машинистъ за катера	1.800 „
3 старши фигуранти по 1.440=4.320 „	
1 понтоиеръ	1.200 „
1 разсилень	720 „

„§ 16. Врѣмененъ персоналъ: волнонаемни работници, фигуранти, моряци, лодкари и пр. по изучването и постройката на желѣзнопътните линии, пристанищата и снимане талвега и крайбрежието на Дунава 70.000 „

„§ 1в. Заплата на персонала по подбългарското работитѣ по изучването на подбалканската линия и за изучване на нови желѣзнопътни линии 100.000 „

Забѣлѣжка. Заплата на техническия и нему помощенъ персоналъ по изучването на желѣзнопътните линии, по-голъми отъ 100 л. мѣсечно, ще се опредѣлятъ по щатъ отъ министра на общественитѣ сгради, пътищата и съобщенията.

Въ § 1 сж направени нѣкои измѣнения отъ комисията.

Трѣбва, обаче, прѣдварително да забѣлѣжа, че що се отнася до заплатитѣ на персонала, понеже се гласува $\frac{1}{12}$ прѣзъ м. декемврий м. г., то прѣдвиденитѣ заплати въ самия бюджетопроектъ, прѣдставенъ тукъ на народното прѣдставителство, се намаляватъ съ $\frac{1}{12}$ така че сумитѣ, които сж оставени неизмѣнени, се считатъ намалени съ $\frac{1}{12}$ или ще се прѣдвиди $\frac{11}{12}$ отъ сумитѣ, прѣдвидени въ бюджетопроекта на министра на общественитѣ сгради, пътищата и съобщенията.

Сега, въ § 1 на бюджета за извънреднитѣ разходи по Дирекцията за постройкитѣ на желѣзницитѣ и пристанищата сж направени слѣдующитѣ измѣнения.

Въ централното управление е зачеркната длъжността поддиректоръ, както и неговитѣ пътни и дневни се унищожаватъ.

Въ административното отдѣление на юрисконсулта сж намалени пътнитѣ и дневни безотчетно, намѣсто по 150 л., по 50 л. мѣсечно. На подсекретаря, прѣдвиденъ пакъ въ административното отдѣление, прѣдвижда му се годишна заплата 2.400 л., вмѣсто 3.000 л., или пъкъ само за 11 мѣсеци, сумата 2.200 л. На архиваря се намалява заплата отъ 3.000 л., на 2.700 л., както е била миналата година, а ще получи за 11 мѣсеци съотвѣтствующата частъ 2.275 л. На регистратора му е намалена заплата, отъ 2.400 л., на 2.220 л. годишно — $\frac{11}{12}$ се прѣдвижда въ бюджетопроекта. На помощника на архиваря и регистратора, отъ 2.100 л., се намалява заплата му на 1.800 л. Службата на хелиографичка „си остава, обаче, намѣстото „хелиографичкъ“, замѣнява се съ названieto „хелиографъ“, понеже това се счита отъ комисията за по-българско. Сжко и за литографичка — намѣсто „литографичкъ“, отъ комисията се прѣдвижда въ бюджетопроекта названieto „литографъ“. На прѣдвиденитѣ четири писари отъ II разредъ съ една заплата отъ по 1.440 л., заплата на всѣки единъ се намалява годишно на 1.320 л. и се прѣдвижда въ бюджетопроекта пакъ $\frac{11}{12}$.

Въ техническото отдѣление, вмѣсто двама архитекти II класъ, прѣдвижда се само единъ архитектъ отъ II класъ. Заплата му остава сжщата. Намѣсто „На двамата пътни и дневни безотчетно“, остава „Нему пътни и дневни безотчетно“, понеже, вмѣсто двама, остава единъ.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Не доложихте, че ставатъ нему пътни и дневни безотчетно не 100, а 75 л.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Да, имате право; вмѣсто прѣдвиденитѣ 100 л. мѣсечно безотчетно на архитекта отъ II класъ, ставатъ 75 л.

Слѣдъ това хидравлическото отдѣление се унищожава, понеже въ бюджетарната комисия се усвои гледището, че може да се прѣдвиди по „Постройката на линиитѣ“ още единъ инспекторъ, който ще завежда хидравлическата служба.

Въ отдѣлението за счетоводството, на единъ счетоводителъ съ заплата 4.800 л. намалява му се заплата на 4.200 л. годишно — съотвѣтствующата частъ се спада. На помощника му II класъ, намѣсто 3.300 л., оставатъ 3.000 л. На двамата книговодители, I класъ, прѣдвидени въ бюджетопроекта, се намалява заплата отъ 2.220 л., на 1.920 л.

Въ постройката на линиитѣ, вмѣсто двама инженеръ-инспектори, се прѣдвиждатъ сега трима инженеръ-инспектори, единътъ отъ които завежда хи-

дравлическата служба; заплатата си остава неизмѣнена; и слѣдъ това, на тримата пѣтни и дневни безотчетно, вмѣсто по 180 л., прѣдвиждатъ се по 150 л. мѣсечно.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Г. докладчикъ! Азъ имамъ още една бѣлѣжка: сѣщо и на осемтъ секционни инженери I класъ, вмѣсто по 180 л. — по 150 л. пѣтни и дневни безотчетно. Доложихте ли?

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Не съмъ доложилъ. Тогава на осемтъ секционни инженери, вмѣсто 180 л. мѣсечно пѣтни и дневни безотчетно на всѣки единъ, става по 150 л.

Освѣтъ туй, по § 1 на бюджета се прѣдвижда въ буква в едно увеличение на сума, като отъ 100.000 л., става на 200.000 л. за „заплата на персонала по довършване работитъ по изучаването на подбалканската линия и за изучаване на нови желѣзнопѣтни линии.“

Всичко друго въ проекта, така, както е прѣдставенъ отъ самото министерство, остава неизмѣнено отъ комисията.

Прѣдседателъ: Има думата г. Петъръ Пешевъ.

П. Пешевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ ще помоля, щото въ тоя § 1, буква в, прѣвидениятъ кредитъ 100.000 л. да бѣде увеличенъ на 200.000 л., за изучаване на желѣзницитъ, които има да се построятъ.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Той е увеличенъ отъ комисията на 200.000 л.

П. Пешевъ: Азъ мисля, че г. министърътъ на общественитъ сгради ще трѣбва да даде нѣкои обяснения, като кои линии би трѣбвало на първо мѣсто да подлежатъ на изучаване, за да знае и да бѣде добръ освѣтлено Народното събрание, защото има нѣкои линии въ проектъ, които сж узаконени по законодателенъ редъ, прѣвидено е още въ 1894 г. да бждатъ построени, има центрове, които сж изоставени за съединяване съ централнитъ линии и за които своевременно нашиятъ законодатель, Народното събрание, е прѣвиделъ да бждатъ тѣ свързани съ централнитъ линии. Азъ мисля, че г. министърътъ на общественитъ сгради е изучилъ тоя въпросъ и знае разпореджането на закона, именно, който прѣдвижда построяката на такива линии, и въ своитъ обяснения ще обясни докъждатъ да знае Народното събрание за изучаването на кои линии, прѣвидени въ закона, се прѣдвижда този кредитъ, увеличенъ сега на 200.000 л.

Прѣдседателъ: Има думата г. Вълчо Георгиевъ.

В. Георгиевъ: Азъ бихъ настоялъ прѣди всичко, щото искането на г. Пешевъ да се изпълни, г. министърътъ на общественитъ сгради да прочете списъка, ако има такъвъ, за онѣзи линии, които мисли да се изучаватъ съ кредита, който се прѣдвижда тукъ, отъ 200.000 л. И тогава, разбира се, като вземемъ прѣдъ видъ значението на тѣзи линии, които г. министърътъ иска да изучава, ще искамъ и азъ тогазъ да се произнесе. Сега съвършено на изустъ ще се говори за една гола сума, безъ да се знае, за кои именно линии ще се отпусне тази сума.

Прѣдседателъ: Има думата г. министъръ-прѣдседателъ.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Както виждате, въ законопректа си азъ съмъ прѣвидѣлъ една сума само отъ

100.000 л. и съмъ ималъ прѣдъ видъ, че тая сума отъ 100.000 л. ще ми бѣде достатъчна да довърша изучаването на подбалканската линия. Наистина, въ параграфа е казано: „и за изучаване на нови желѣзнопѣтни линии“. Азъ имамъ прѣдъ видъ, като съмъ казалъ въ проекта си „и за изучаване на нови желѣзнопѣтни линии“, прѣдвидно онѣзи линии, които прѣдвидява законътъ за желѣзнопѣтната държавна мрѣжа. Бюджетарната комисия намѣри за възможно да уголѣми искания отъ менъ кредитъ отъ 100.000, на 200.000 л. Коя желѣзница разбира бюджетарната комисия ще трѣбва да се изучаватъ съ допълнителнитъ 100.000 л., това ще знае по-добръ отъ менъ бюджетарната комисия, защото азъ искахъ 100.000 л. — повтарямъ — за доизучаването на подбалканската линия и, ако остане нѣщо отъ тѣзи 100.000 л., да започна изучаването на линиитъ, които прѣдвидява законътъ за държавната желѣзнопѣтна мрѣжа. Та, слѣдователно, на въпроса, който ми се задава, като какви желѣзници мисля азъ да изучавамъ съ допълнителнитъ 100.000 л., дадени менъ отъ бюджетарната комисия, казвамъ, на тоя въпросъ по-правилно би отговорила самата бюджетарна комисия, но не азъ. Но въ всѣки случай, азъ дължа да заявя, че ако кредитътъ бѣде вотиранъ отъ Събранието не тѣ, както съмъ го поискалъ азъ, а тѣ, както прѣдлага бюджетарната комисия, то въ такъвъ случай азъ ще заночна прѣди всичко изучаването на линиитъ, за построяването на които вече имаме законъ. Сега, конкретно — коя именно? Азъ прѣдвидихъ бихъ започналъ да изучавамъ линиитъ Плевенъ—Ловечъ—Севлиево. Сега, трѣбва ли тѣ да мине прѣзъ Габрово, Троянъ или Дръново, за да прѣскочи балкана, тоя въпросъ правилно ще го разрѣши бригадата, която ще командирамъ да изучи линиитъ. Отъ мое гледище, казвамъ, прѣди всичко изучаването на тая линия трѣбва да стане, затова, защото имамъ прѣдъ видъ други единъ съображения, за които не е мѣчно да се догади почитаемото народно прѣдставителство. Заради това азъ спирамъ своето внимание прѣди всичко на тая линия. За мене, на второ мѣсто не ще бѣде безразлично, пакъ по сжщитъ съображения, които тукъ неодоказвамъ, изучаването на линиитъ Радомиръ—Душница, безъ да я продължавамъ до Кочариново. Това сж линиитъ, които прѣди всичко би трѣбвало да се изучатъ и въ послѣдствие, когато се намѣрятъ пари, да се направятъ.

Азъ имамъ искания отъ страна на народнитъ прѣдставители и отъ стана на населението да се направятъ маза линии. Така напр., имамъ искане, Хасково да се свърже съ сега съществуващата желѣзнопѣтна линия; друго отъ Кула — да се свърже тоя градъ съ бѣдащата линия Мездра—Видинъ; имамъ искане отъ Силистра, имамъ искане отъ Рахово. Не сж ми на ума тая минута другитъ искания. Въ всѣки случай, споредъ смѣтката, която съмъ правилъ, като съмъ ималъ прѣдъ видъ, че всѣки километъръ, безъ подвижния материалъ, ще ни струва сръдно, 100.000 франка, ще ни трѣбватъ 200 и нѣколко милиона лева да можемъ да направимъ онѣзи линии, които сж искани отъ населението да бждатъ направени. Азъ съмъ голѣмъ партизанинъ не само да се изучатъ линиитъ, но слѣдъ изучаването имъ да се намѣрятъ пари и да се направятъ, защото само съ направянето на тѣзи линии, споредъ моето дълбоко убѣждение, ще можемъ сериозно да говоримъ за повдигане на производителнитъ сили на страната, за това повдигане, за което всячки ние говоримъ тукъ и което, споредъ мене, безъ добри пѣтища, безъ специално желѣзни пѣтища и безъ пристанища, е почти немислимо.

Резюмирамъ се. Азъ поискахъ кредитъ отъ 100.000 л., като имамъ прѣдъ видъ да доизуча подбалканската линия; това интересуваше мене. Въ

бюджетарната комисия се прѣдвизжда една сума отъ 200.000 л., като се имаше прѣдъ видъ да се започне изучаването и на други линии, но не ми се каза, кои тѣкмо линии. Въ такъвъ случай, азъ заявявамъ, че ще започна да изучавамъ тия линии, които спадатъ въ държавната желѣзнопътна мръжа, за която имаме, както ви е извѣстно, специаленъ законъ.

Това сж обясненіята, които азъ мога да дамъ. По-конкретни обяснения, тѣкмо като какви линии иска да се изучатъ бюджетарната комисия, пакъ повтарямъ, това обяснение нека ви го даде тя.

Прѣдседателъ: Г. Хаджиевъ има думата.

В. Георгиевъ: Комисията нека се изкаже; тогава дайте и на мене думата.

Прѣдседателъ: Дадохъ Ви думата, г. Георгиевъ, говорихте и седнахте.

В. Георгиевъ: Дайте ми пакъ думата.

И. Хаджиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Каза ми се отъ почетния Министъръ на пѣтицата и съобщенията, че той е прѣдвидѣлъ сумата отъ 100.000 л. за доизучаване на подбалканската линия. Този въпросъ за пръвъ пътъ миналата година ми се внесе и нѣма съмнѣние, че се внесе отъ първия г. г. демократи тукъ, които сж заинтересувани прѣко съ този въпросъ. Изглежда, че още дълго врѣме нашата строителна политика не ще може да се освободи отъ своята партизанщина, както е вървѣла отъ самото начало. За да не бѣда обвиненъ, че голословя въ дадения случай, на мене не остава, освѣнъ да посоча начина, по който се построи централната линия София—Варна; тоже какъ се правѣха ония вертикални и паралелни линии. Както се строятъ и както се иска отъ всѣко мѣсто строежието на линиитѣ и подъ прѣдлогъ, че туй го изискватъ общитѣ интереси на страната, у насъ, благодарение, казвамъ, на тая партизанщина въ строителната наша политика, често пѣти сж прѣнебрегвани при такива начинания, именно ония линии, които би трѣбвало най-първо да се построятъ, като необходими, или пъкъ, при строежието имъ, тѣ сж минавали отъ тамъ, отъ кѣдѣто повечето пѣти ще задоволятъ частни, лични или на нѣкой градъ, или на нѣкой околия, интереси, отколкото общитѣ интереси на страната. Прѣсени сж на всички ви доводитѣ на врѣмето, протестациитѣ, ако щете, при строежа на централната линия; прѣсени ви сж, така сжщо, протестираніята даже отъ най-компетентнитѣ хора при строежа или при започването на линията Борушица, която би трѣбвало да мине отъ тамъ, отъ кѣдѣто изискватъ истинскитѣ интереси на страната, но, въпрѣки повечето разноси, въпрѣки непроходящото мѣсто, рѣши се да се прокара отъ тамъ, отъ кѣдѣто го изискватъ интереситѣ на една компания, малка или голѣма, която имѣ рѣшающе влияние въ парламента—разумѣва се, говоря за тогавашния парламентъ. Опази дѣнь имашъ случай да чуя отблизо, че въ балкана още не е начената борушенската линия и даже, нѣкои се съмнѣватъ, че мѣчно ще може, да не кажа, че съвсѣмъ не ще може, да се прѣсѣче този балканъ и, ако е трѣбвало да се отлага постройката на линията за двѣ години, ще трѣбва да се отлага още за двѣ години, ще трѣбва да се отлага и още за двѣ и още нѣколко пѣти по двѣ. Защо всичко това? Затуй, защото на врѣмето, когато се започна тая линия, това го изискваха интереситѣ на онѣзи голѣмци, на онѣзи влиятелни хора, които тукъ по свой кефъ и за свои лични интереси правиха законитѣ, или вършеха строителната политика не по нуждата или по необходимостта на общитѣ интереси, а на личнитѣ и частнитѣ свои такива. Миналата година, за да не останетъ по-надолу демократическата камара отъ по-

напрѣжната камара, една група народни прѣдставители внесе прѣдложение за изучаването на подбалканската линия, като че ли тя е най-необходимата въ този моментъ, като че ли хемени-хемени работата дошла дотамъ, че ако се не строи тая подбалканска линия, която ще коштува най-малко 40—50 милиона. България е на пропадане. Види се, отъ балкана камѣнитѣ ще трѣбва да слѣзатъ по-скоро въ Бургазъ, или ябѣджитѣ и крупнитѣ дотолкова много сж се навѣдрили, че не могатъ да ги носятъ на товари, съ коне и съ катѣри, ами ще трѣбва да ги носи желѣзница; или гюловото масло бай Ганю не може вече да го носи въ своитѣ дисаги, не може да го носи, както виждате, въ своя поясъ, съ мускали, ами ще трѣбва да го товари на желѣзницѣ, вагони ще трѣбва да пълни съ него. Г-да! Мисли, че е врѣме да се свѣстимъ: оставете тия строежи по кефъ, оставете тия строежи по интереси, лични или партийни, и захватете истински строежи, строежи, необходими за да повдигнатъ културно тая страна, строежи необходими, за да дадатъ единъ тласкъ въ всѣко едно отношение на тая страна, която толкова години става се измѣняла, се изтосава съ тая партизанщина, отишла дотамъ, щото да се мѣси и въ най-необходимитѣ и въ най-културнитѣ работи на нашата политика, на нашия общественъ животъ. Имаме мѣста, имаме кѣтове, кѣдѣто хората немогатъ да излѣзатъ, помѣ захване най-малкиятъ дѣждъ; селата се намиратъ окупиранни, така да се каже, намиратъ се изолирани едно отъ друго — не да отидешъ да занесешъ храна въ града, ами не можешъ да отидешъ отъ едно село въ друго, защото не можешъ да изгзашъ; не казвамъ да отидешъ до пристанището или да отидешъ до станцията. Азъ съмѣтамъ, че поне сегашното правителство, че поне сегашната демократична камара трѣбва да се освободи, да се отърси отъ грѣшкитѣ на първитѣ камари и по строителната политика да държавата да въведе единъ новъ редъ. Азъ ще моля г. министра на общитѣ сгради, ако още не е рѣшилъ да прѣустанови напразното харчене още на 100.000 л. за нѣкаква си подбалканска линия, която ще ни трѣбва с-е-е тогава, когато ще дойде врѣме да навѣдимъ нови голѣми чорбаджии, които да се разхождатъ лѣтно врѣме по балкана, да остави за тѣхъ да строятъ тая линия, а сега да се загрижи за ония мѣста, за ония кѣтове, кѣдѣто произвеждатъ храна и която храна може да се носи само лѣтно врѣме на пристанища и станции, тамъ, кѣдѣто продукти изваждатъ хората, и не могатъ наврѣме да ги занесатъ на пазаря; нека се замисли нашиятъ министъръ на строителната политика и да измѣни това, което довчера е ставало. И азъ ще моля г. министъръ Малинова да се съгласи, тѣзи 200.000 л. да ги употреби за онази частъ отъ нашата желѣзнопътна мръжа, въ ония кѣтове, кѣдѣто се произвежда и има кѣдѣ да се носи и изнася било храна, било други произведени на пазаръ. Колкото за подбалканската линия, оставете я, г-да; нѣма нужда сегасега отъ нея. Споредъ мене, отъ София да излизатъ едноврѣменно три паралелни линии, не е умѣстно, защото нѣма какво да носятъ, и нѣма защо да става всичко това: линия, която ще минава прѣзъ Пловдивъ, линия, която ще минава къмъ Търново-Сейментъ и друга линия, която ще излиза пакъ отъ София, пъкъ да минава до балкана. Достатъчно е засега централната линия и линията, която отива за Цариградъ. Сегасега свържете най-необходимитѣ мѣста, като оставите това за по-другъ, за по-сгоденъ моментъ, когато страната ще бѣде въ по-добро финансово положение, а не днеска да търсимъ заеми, за да кърпимъ бюджетнитѣ дефицити, а вдругъ да вземамъ да строимъ линии, които не сж нищо друго, освѣнъ чисто луксозни, споредъ мене. Азъ нѣма да говоря, кои сж най-необходимитѣ линии за построяване, защото мисля, че г. министърътъ на обществе-

нитѣ сгради много по-добъръ знае и има всичкитѣ сръдства и възможностъ, чрезъ своитѣ органи, да научи кои линии сѣ належащи за строение въ този моментъ. Само туй ще го моля, да вземе тия 200.000 л. и тамъ да ги употреби, а не за подбалканската линия, построяването на която сега, въ този моментъ, е желание само на нѣкон много силно заинтересувани отъ виднитѣ наши демократи тукъ. Нека се отърсимъ отъ стария стамболовистки начинъ на строение.

Прѣдседателъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Г. Хаджиевъ почна да говори работи, които не се отнасятъ до § 1. Тукъ се прѣдвиздатъ разходи за изучаване на линиитѣ, които, може би, при една евентуалностъ да се построятъ, но построяването на линиитѣ е вече единъ другъ въпросъ: за него се говори въ § 34. Това имамъ да добавя, като имамъ прѣдъ видъ, че г. Хаджиевъ говори за работи, които не се отнасятъ до § 1.

Освѣтъ това, съображенията на комисията за увеличението на сумата отъ 100.000 л. на 200.000 л. бѣха слѣднитѣ. Комисията счита, че тази сума, която се прѣдвиздаше въ проекта отъ 100.000 л., ще бѣде сума, съ която ще може да се довърши разучаването на подбалканската линия и ще остане, вѣроятно, една сума отъ 50 хиляди лева, която, сама по себе си, не ще бѣде достатъчна, за да се почне изучаването на нѣкоя друга линия, и понеже комисията счита, че България е още непроучена въ това отношение, и за да се завърши, така да се каже, нашата желѣзнопътна мръжа, рѣши да се увеличи сумата отъ 100.000 л. на 200.000 л., т. е. съ една по-крупна сума, извънъ оназъ, която ще остане за доискаване проучаването на подбалканската линия, и по тоя начинъ да може и презъ текущата година да се проучи нѣкоя и друга линия, за да се допринесе на бѣдѣщето онзи материалъ, който ще бѣде необходимъ за опрѣдѣляне окончателно желѣзнопътната мръжа въ нашата държава.

Освѣтъ това, въ комисията дѣйствително се поменаха рѣдъ линии, които ще трѣбва да се проучватъ и които въ бѣдѣще, може би, ще трѣбва да се построяватъ. Въ това число се помена за линията Плевенъ—Севлиево, помена се за Ямболъ—Къзъл-агачъ, за Силистра—Разградъ, за Карлово—Пловдивъ, за Орѣхово—Червенъ-брѣгъ, за Червенъ-брѣгъ—Тетевенъ—Троянъ и т. н., поменаха се всички тѣзи линии, но ще трѣбва да се забѣлѣжи, че комисията не взема абсолютно никакво рѣшение, по отношение, на която и да е отъ тѣзи линии, които ще трѣбва сега да се разучватъ, а въ бѣдѣще да се построяватъ, и този въпросъ, коя линия да се разучва се прѣдостави на правителството, което ще има, разбира се, да прилага въ настоящия случай закона за държавната желѣзнопътна мръжа.

Тѣзи сѣ обясненията, които, като докладчикъ на комисията, счетохъ за необходимо да дамъ на народното прѣдставителство.

Прѣдседателъ: Има думата г. Рашко Маджаровъ.

Р. Маджаровъ: Г. г. народни прѣдставители! Г. Хаджиевъ се води отъ тая теория на правителството, отъ партията, отъ която той изхожда, направена въ 1899 г., като спрѣ постройката на всичкитѣ тогавашни желѣзници и накрая България да плати толкова пари, колкото струваха желѣзницитѣ, и пакъ да ги построи. Не може да се разсѣждава по такъвъ единъ начинъ.

И. Хаджиевъ: А вие по каква теория?

Р. Маджаровъ: Недѣйте ме прѣкъсва, г. Хаджиевъ. — Ние нищо не сме направили; ние чужди линии строимъ, и когато изучаваме, изучаваме малко по-добъръ отъ васъ.

И. Хаджиевъ: По стамболовистски начинъ.

Р. Маджаровъ: Подбалканската линия, изучаването, на която миналата година се вотира, е линията, която, ако бѣше прочелъ г. Хаджиевъ рапорта на инженеръ г. Хашновъ, щеше да види каква голѣма стойностъ ще има нейното построяване. Тя е, както ви заяви г. министъръ-прѣдседателъ вчера, изучена вече линия; само за събиране на частъ отъ материалитѣ за канцеларнитѣ ще трѣбва известенъ разходъ. На-ли не грѣша, г. Малиновъ?

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: За изработване на плановѣтѣ.

Р. Маджаровъ: Значи, да не се употребяватъ тѣзи пари за това, е свършено напразно; паритѣ, които ще артишатъ, които ще бѣдатъ въ по-голѣмо количество, както казва г. докладчикътъ, ще отидатъ за изучаване на друга линия. Споменаха се въ комисията и имената на линиитѣ. Трѣбва да отбѣлѣжа едно, което изпусна г. докладчикътъ, че опозиция сръщу изучаването на тѣзи линии не стана.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Това е вѣрно.

Р. Маджаровъ: Напротивъ, имаше даже прѣдложение да се отпуснатъ 300.000 л., и ако г. Войниковъ не бѣше оттеглялъ прѣдложението си, и 300.000 л. щѣха да бѣдатъ вотирали, защото е необходимо, за да стане изучаването, а не построяването на българскитѣ желѣзници.

Азъ, обаче, г. г. народни прѣдставители, ще се спра върху молбата, която имамъ да отправя къмъ г. министра, по начина на изучаването на тия линии. Вѣрно е, че желѣзнопътната линия Плевенъ—Ловечъ—Севлиево има голѣмо значение, но ако се прослѣди географията и постройката на централната линия, ще се види, че въ по-голѣмата частъ тая линия нѣма да отстои повече отъ 25—30 най-много 40 км. отъ централната линия. Значи, голѣма частъ отъ населението може да бѣде сервирано, временно да кажемъ, отъ сега съществующитѣ линии. По-нататъшното дѣйствие за избѣгване на грѣшката, която е станала съ Борущенската линия, дѣйствително ще наложи и изучаването на тая линия, но заслужава ли именно тази година да бѣде изучена тя? Или, ако тя бѣде изучена, защото, ми се струва, че нѣма да погълне тѣзи суми, да-ли не ще трѣбва да се почне същевременно проучаването и на друга линия съ по-голѣма важностъ. Въ това отношение, всички напрѣчни линии, които азъ искамъ по-смѣло, отколкото г. Хаджиевъ, съ които се съединява едно население повече отъ 100 хиляди жители, каквото е къзълагашкото население, би трѣбвало, дѣйствително, това прѣдложение, съ което се иска да се спусне клонъ къмъ Къзълъ-агачъ, да има прѣдметство прѣдъ тѣзи мѣста, които иматъ вече съсѣдни линии. Но вътъ отъ къзълагашката линия, има друга една линия, изучаването и построяването на която би трѣбвало прѣди всичко, отъ каквато искате гледна точка, да бѣде почнато едно отъ първитѣ.

Ние имаме, г. г. народни прѣдставители, на сѣверозтокъ отъ русе-варненската желѣзница едно смѣсено население. Това население—повече отъ 400, ако не и 500 хиляди жители—не е сервирано съ никакви съобщения. Когато Дунавътъ върви, всичкитѣ брѣгове, отъ Тулча, Силистра и т. н., се сервиратъ отъ него. Въ този моментъ, когато той замръзва, населе-

нието — защото и там нѣма шосета — е безъ всѣ-
какви съобщения, било по Черно-море, било по русе-
варненската линия, било по Дунава. Това население,
освѣтъчъ че нѣма никакви съобщения, тази частъ пъкъ,
дѣто нѣма тѣзи съобщения, е една отъ най-плодо-
роднитѣ въ България. Тя е, ако искате, най-големата
житница, тя е началото на българската история, тя
ще бѣде и за въ бѣдѣще най-големата ядка за на-
шето икономическо и национално развитие. Ако еко-
номическото развитие изисква съобщителни сръства,
и тази желѣзница отъ тази гледна точка се налага.
Има пъкъ и националенъ въпросъ, за който спо-
наха, които ни налага, по какъвто и да е начинъ,
прѣди да сторимъ каквито и да бѣдатъ други линии
— и азъ ще бѣда по-малко партизанитѣ, отколкото
г. Хаджидевъ — да се заемемъ съ съединение на Си-
листра съ Разградъ и Разградъ съ Черно-море, за-
щото въ този моментъ ще дадемъ на този край много
по-интензивенъ икономически животъ, ако искате
да знаете, и националенъ животъ. А на този край
ние трѣбва дѣйствиелно да дадемъ туй, защото безъ
него той е откъснѣнъ въ много отношения отъ оста-
налата частъ на България. Ние свързахме вече, или
сме въ началото на свързване другия край, за-
падния, София—Видинъ; ние трѣбва, прѣдъ видъ,
казвамъ, на голѣмото пространство, на най-плодо-
родната земя, на голѣмата частъ отъ населението,
на липсата на каквито и да било съобщения, прѣдъ
видъ на националитѣ и стратегически причини, да
свържемъ частъ по-скоро и този край съ напата сто-
лица и центра на България. Затова се налага и из-
учването, прѣди всичко, на тая линия. Менѣ ми каз-
ватъ нѣкои инженери, че е било почнато изучаването
на тая линия. Ако има пълно изучаване на тая линия,
безспорно е, че отъ кредитъ по-нататъкъ нѣма да има
нужда, но докогато азъ направихъ справка, такова
пълно изучаване нѣма, а такова изучаване ще трѣбва
да стане, и азъ бихъ молилъ г. г. народнитѣ прѣдста-
вители или г. министра — това е най-правилно — да
се съгласятъ да остане тѣй, като бюджетарната ко-
мисия вчера рѣши: г. министърътъ да почне изуча-
ването на тѣзи линии. Първата линия за изучаване
за въ бѣдѣще да бѣде линията Силистра—Раз-
градъ. Съ това, мисля, ние ще постигнемъ едни
результати за въ бѣдѣще: когато ще почнемъ да
строимъ желѣзници, веднажъ изучена линията да
бѣде една отъ първитѣ линии, приготвени за по-
стройка. (Нѣкои отъ мнозинството ржкопѣскатъ)

Прѣседателъ: Има думата г. Шиваровъ.

Г. Шиваровъ: Обясненията, които даде г. доклад-
чикътъ, азъ мисля, че ще задоволятъ не само г. Пе-
шева, но и цѣлото народно прѣдставителство. Не
зная, дали г. Пеневъ е останалъ доволенъ. Самъ
г. министърътъ на общественитѣ сгради каза, че за
повече отъ туй, което иска той, бюджетарната ко-
мисия ще даде свонитѣ обяснения, защо увеличава
сумата отъ 100 на 200 хиляди лева. Г. докладчикътъ
каза, че сумата, прѣдвидена въ бюджетопроекта отъ
100.000 л., нѣма да отиде цѣлата за изучаването на
подбалканската линия, а ще артише една сума отъ
около 50 хиляди лева, която ще се употребѣи за про-
учването на други линии. Кои сж тѣзи линии? Г. ми-
нистерътъ на общественитѣ сгради каза какво е гле-
дището на правителството по отношение строител-
ната му желѣзно-пътна политика. Бюджетарната ко-
мисия, за да увеличи този параграфъ съ още 100 хи-
ляди лева, и тя е имала свонитѣ съображения, които
не обясни. Какво се е говорило въ комисията, при
всѣ че азъ съмъ членъ на тая комисия не зная, за-
щото ме пѣмаше тамъ. Ако бѣхъ тамъ, щѣхъ да
зная. Но на всѣки случай, тамъ се е посочило на кон-
кретни случаи, обаче г. докладчикътъ не изказа
тѣзи конкретни случаи. За подбалканската линия,

г. г. народни прѣдставители, ние сме ангажирани
още отъ миналата година, тѣй като тогава отпус-
нахме пакъ въ извънредния бюджетъ една сума. Да-
ли бѣше належаще да стане още сега проучва-
нето на тази линия и да се почне постройката ѝ, то
е другъ въпросъ, но ние сме ангажирани, това дѣло
е захванато и трѣбва да се доизкара докрай. Кол-
кото за постройката на тая линия, азъ бихъ молилъ
г. министра на общественитѣ сгради за въ бѣдѣще
да не се бърза съ нея, защото, макаръ и да датира
въ желѣзно-пътната мрѣжа отъ много години, прѣди
да се почне тя, трѣбва да прѣдшествува постройката
на други линии, които сж отъ много голѣмо значение
и важностъ за самата страна, било въ стратегическо,
било въ икономическо и търговско отношение.
Казва се, че правителството има намѣреніе да почне
изучаването на много линии. Г. г. народни прѣдста-
вители, самиятъ фактъ, че прѣди празниците София
бѣше прѣпълнена отъ депутации почти отъ всички
крайща на България да искатъ желѣзници, оправ-
дава отпуснатата сума. Сега не зная, дали болшин-
ството е общавало, че като дойде на властъ, ще
прави линии, но казвамъ, имаше депутации отъ
всички крайща: имаше една депутация отъ Карно-
батъ, Жеравна, Градецъ и Ичера, Шуменъ, която ис-
каше постройката на линия прѣзъ тѣхнитѣ мѣста.
Този проектъ е единъ отъ старитѣ проекти и менѣ
ми се чини, че тази депутация, която идва тукъ да
иска постройката на втората прѣзбалканска линия,
е много на мѣсто, защото отъ какъто гледище и да
се погледне на българското правителство, на Бъл-
гария се налага да почне проучването на тази линия,
и полска-леза да се стреми да я изкара, защото тя
ще засегне този край, който е почти лишонъ отъ
съобщения. Независимо отъ това, тя ще слѣзе къмъ
Къзълъ-агачъ, за който г. Хаджидевъ не смѣя да
каже; ще засегне, казвамъ, този край, който е абсо-
лютно лишонъ отъ съобщения. Напр., въ едно кално
врѣме, при едно малко измокряване не е възможно
пътуването между тѣзи села. Азъ поне съмъ ималъ
случай да ходя по тѣзи мѣста. Мѣжко е пътуването
не съ кола, а и съ конь. Тази мѣстностъ е чисто
земледѣлски центъръ и ще се повдигне твърдѣ
много. Но сега населението нѣма възможностъ да
отиде нито на най-близката гара Ямболъ, която е на
разстояние 20—30 км., нито въ Бургаския портъ, за-
щото тамъ е още по-далечно разстоянието и още по-
мѣжко съобщението. Ето защо, менѣ ми се чини, че
дългъ се вмѣнява на правителството да погледне
именно на този изолиранъ край и да почне по-скоро
проучването на тази линия и да може да свърже
тѣзи мѣста; както Ямболъ—Къзълъ-агачъ, така и
Къзълъ-агачъ съ южно-българския портъ у насъ —
Бургасъ. Желѣзно-пътната строителна мрѣжа не се
свързва така лесно. Ние искаме да прѣвидимъ
суми, да почнемъ проучването на всички линии. Не
е достатъчно само да ги проучимъ, а трѣбва да по-
чнемъ и постройката имъ, да изпълнимъ цѣлата тази
желѣзно-пътна мрѣжа, а г. министърътъ каза прѣди
малко, че за да може да се доизкара желѣзно-
пътната мрѣжа, трѣбватъ 200 и повече милиона лева,
чини ми се, че трѣбватъ и повече. Ето защо, азъ бихъ
молилъ уважаемия г. министъръ на общественитѣ
сгради, на когото ние, народното прѣдставителство,
ще гласуваме прѣдвидения отъ бюджетарната ко-
мисия кредитъ отъ 200.000 лева, да не гледа на иска-
нията на извѣстни прѣдставители, на извѣстни ан-
гажменти, дадени отъ този или онзи народенъ
прѣдставителъ, а да гледа чисто и просто интере-
ситъ на отечеството — въ което не се съмѣвамъ,
защото поне той не е далъ най-малката сѣнка отъ
съмѣние — да се почне отъ тамъ, дѣто се има нужда
отъ проучване и почване на постройка на желѣзница.

Прѣседателъ: Има думата г. Краевъ.

А. Краевъ: Г. г. народни прѣдставители! Слѣдъ това, което се каза, азъ мисля, че много малко остава да се добави. Ще кажа много малко. Необходимо е да бждемъ щедри, когато е въпросъ да съдѣйствуваме за бжджцето економическо повдигане на страната. И азъ съмъ сигуренъ, че българскиятъ народъ, въ своята цѣлокупностъ, ще ржкоплѣщи на своитѣ избраници, които биха били много рѣшителни въ това отношение. Навсѣкждѣ, кждѣто сж минали построениятѣ до сега въ страната желѣзници, сѣ сж повдигали нейното състояние. Безъ съмнѣние, че ония затѣнчени крайща на нашето отечество, що още не се десервиратъ отъ желѣзници, страдатъ и морално и материално, а нашъ дългъ е, изхождайки отъ становището на обществената солидарностъ, която трѣбва да ни ржководи, да удовлетворимъ часъ по-скоро тази въпиюща пужда, да удовлетворимъ и техниятъ желания. Азъ не вѣрвамъ нѣкой отъ насъ при изборнитѣ обиколки да е приемалъ формални ангажменти да се застѣпва за тази или онази линия, тъй като, доколкото зная, ние всинца се прѣдставихме прѣдъ избирателното тѣло съ една обща партийна платформа, въ която частични интереси не се засѣгваха. Фактътъ, че слѣдъ миналата сесия, при даденитѣ отчети никой отъ депутатитѣ, принадлежащи на демократическата партия, не е билъ порицанъ въ изневѣряване на своитѣ избиратели въ това отношение, отстранява всѣкакво подозрѣние, каквото г. Хаджиевъ се помъчи да изтъгне тукъ, за нѣкакви лични ангажменти.

Каза се за подбалканската линия и г. Хаджиевъ като че ли я посочи за ненужна, за луксозна, прѣд-назначена да достави удоволствие на нѣкаква плутократия, която още не сжществува у насъ, а се заражда. Нѣка ми позволи г. Хаджиевъ да изкажа своето дълбоко съжаление, че той възстава противъ едно вече започнато дѣло, изпущайки изъ прѣдъ видъ голѣмитѣ економически и културни нужди, които правятъ наложително довършването на това дѣло. Не само по своитѣ природни прѣлѣсти, но и по природнитѣ си богатства този кжтъ, прѣзъ който е проектирано да мине подбалканската желѣзница, е една страна, която отдавна заслужаваше да има такъвъ пжтъ. Вънъ отъ туй, трѣбва да се има прѣдъ видъ, че тази линия ще сжжи разстоянието между София и Черно-море повече, отколкото го сжжсва централната линия. И ако при рѣшаването постройката на централната линия прѣзъ 1894 г. се изоставиха нѣкои голѣми населени центрове, мѣродаването съображение не бѣше нѣкакво партизанство, а желанието да се направи, колкото се може, по-кратко разстоянието между столицата и морето. Г. Хаджиевъ казва, че това ще бжде излишно, понеже имаме вече други линии, изходящи отъ София. Той изпуща изъ прѣдъ видъ голѣмото бжджце, което прѣдстои на нашата столица. Азъ съмъ убѣденъ, г-да, че не слѣдъ дълго, най-много слѣдъ четвъртъ вѣкъ, София ще стане столица не на България, а на цѣлия Балкански-полуостровъ, не само въ културно, но и въ економическо отношение, особено слѣдъ като успѣемъ да свържемъ нашата линия съ македонската, ако се уреди прѣко съобщение съ Солунъ.

Г-да! Нека ми бжде позволено да кажа една дума въ полза на проекта Шумень—Ямболъ. Този въпросъ не е новъ. Още турското правителство се е занимавало съ него и сжществува въ доколкото зная, три проекта: единиятъ започва отъ Шумень, минава по течението на р. Камчия къмъ с. Злокучене—Янково и подъ Преджа прѣсича Балкана, за да излѣзе къмъ Карнобатъ; вториятъ е прѣзъ Прѣславския боазъ на Камчията, минава покрай Върбица, прѣсичайки Балкана около Градецъ и Медвенъ, та слиза пакъ къмъ Карнобатъ; третиятъ, избикалийки Върбица по направление къмъ Котелъ, отбива се източно близо до Котелъ и излиза край Стралджа, за да се

сѣдини съ Ямболската линия, та отъ тамъ да отиде къмъ Одринъ. Сжществува и другъ единъ проектъ, който, обаче, тоже не е изучаванъ: отъ Шумень минава Камчията на недалечно разстояние отъ с. Злокучене, минава край Смѣдово прѣзъ Байрямъ-дерешкия боазъ, и отъ Байрямъ-дере извива къмъ Рипъ—Чалъ-кавакъ, отъ дѣто прѣсича Балкана прѣзъ Рипския проходъ, дѣто сжществува римски воененъ пжтъ, та слиза къмъ Карнобатъ—Ямболъ, за да отиде по течението на Тунджа къмъ Одринъ. Тази линия е важна не само въ стратегическо отношение, но и по економически съображения, защото не само ще сжжи разстоянието Шумень—Одринъ, като направи бързо и леко раздвижването на нашата армия въ случай на нужда, но — което е не по-малко важно, което е по важно даже — ще повдигне този край, въ недрата на чийто земя се криватъ неизчерпаеми богатства. Прокаването на тая линия ще разгърне тия страни, ще създаде новъ економически животъ, и на първо мѣсто ще даде възможностъ да се експлоатиратъ вѣковнитѣ балкани, пълни съ много цѣненъ държавенъ материялъ.

Въ заключение, като се присѣдинявамъ къмъ изказаното мнѣние за продължаване започнатитѣ проучвания, безъ да се противопоставямъ на ония проекти, които се изтъкнаха, азъ привличамъ особено, благосклонното внимание на г. министра на общественитѣ сгради, пжтищата и съобщенията върху проекта Шумень—Ямболъ, и моля, когато ще опрѣдѣля, кои линии сж отъ по-голѣмо значение, отъ първостепенна важностъ, да не изпуща изъ прѣдъ видъ и речената линия.

Прѣдседателъ: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Г. г. народни прѣдставители! Когато се запита г. министъръ-прѣдседателъ, кждѣ ще употребя тия 100.000 л., които комисията е прѣдвидѣла за проучване на желѣзнопжтната мрѣжа, той каза: „Азъ не зная. Които сж ги прѣдвидѣли, тѣ да отговорятъ — бюджетарната комисия нека си каже мнѣнието.“ Азъ съмъ членъ на тази комисия, желая да си кажа мнѣнието и желая това мое мнѣние да се вземе подъ внимание, както отъ г. министъръ-прѣдседателя, така сжщо и отъ г. г. народнитѣ прѣдставители.

И. Хаджиевъ: Значи, то ще бжде мѣродавно.

А. Стамболийски: Да. — Въ комисията не стана дума, кои именно желѣзно-пжтни линии да се проучатъ и когато уважаемиятъ г. докладчикъ се нагърби самъ да отговаря на това запитване, менъ ми се струваше, че ще ни заведе къмъ Трънъ, откждѣто е той избранъ. (Смѣхъ) Тази сума се прѣдвиждаше и се даде на разположение на г. министра на общественитѣ сгради, пжтищата и съобщенията да се похарчи по негово благоусмотрѣние. Добрѣ е, обаче, ние да насочимъ, или да покажемъ ония линии, които трѣбва да се изучатъ, защото миналата година стана една грѣшка, която ще тежи и на България, ще тежи и на демократическата партия; да, ще ви тежи, добрѣ да запомните това. Поради желанието на г. Рашка Маджаровъ да угоди на страната демократическа крѣпостъ — Копривщица — и на своитѣ избиратели, прокара се контрабанда една сума отъ 100—150 хиляди лева.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: 100.000 л.

А. Стамболийски: Но никой не узна.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Народното събрание я е гласувало, г. Стамболийски, така че не можете да говорите, че е прокарана контрабанда.

А. Стамболийски: Втори път тази сума е писана в друга сума, и никой от нас не съгледа, че тя е вписана. И нея в първоначалния проект я нѣмаше. После г. Маджаровъ я е вписалъ, и слѣдъ като тя се гласува, тогавашниятъ докладчикъ, г. Рашко Маджаровъ, не можа да се съдържи, изсмѣ се, видѣ, че ни е измамилъ.

Обмандатъ се отъ мнозинството: Не е вѣрно.

Прѣдседателъ: Г. Стамболийски! Вие претендирате ли, че сте измамени?

А. Стамболийски: Азъ некамъ да прѣдизвикамъ не г. министъръ-прѣдседателя, а г. Рашко Маджаровъ да ни обясни, какви мотиви, какви намерѣния, които мога да дойдатъ отъ къмъ Черноморе. Освѣнъ това пакъ, този край е богатъ, произвежда стоки, а отъ друга страна, и самото население се е повдигнало въ умствено отношение, и въобщо, нуждитъ отъ подобна линия сж намерѣни. Та, казвамъ, нека тия суми да се неупотрѣбятъ за проучването на подбалканската линия, да оставимъ нея като единъ малъкъ паметникъ на демократическата партия, единъ паметникъ, който да свидѣтелствува за нейното разсипничество. (Неодобрение отъ мнозинството) Нѣма нужда отъ по-голямъ паметникъ, защото повече ще ви тежи.

Т. Икономовъ: Нѣма го тукъ.

А. Стамболийски: Моля. — Г. Хаджиевъ се помъчи да направи същото, но г. Маджаровъ нѣкакъ избѣгна да даде тия мотиви, а тия мотиви, колкото и ловкъ адвокатинъ да бѣде той, не може да ни ги прѣдстави.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Докладътъ на инженеръ Халновъ говори много добръ.

А. Стамболийски: Нѣма нито економически, нито стратегически, нито политически, нито луксови даже мотиви. Азъ съглеждамъ, че тази линия, както каза и г. Хаджиевъ, се строи за луксъ, за удоволствие на софиянци, но тия нужди у софиянци ги нѣма още развити, и ако вие построите тази линия, тя ще тегли само празни вагони. Желая г. министъръ-прѣдседателъ, па и всички други бѣдѣщи министри на общественитѣ сгради, пжтищата и съобщенията, когато ще речатъ да строятъ тая проучена вече линия, да я построятъ тогазъ, когато построятъ всички други линии, за които днесъ идатъ депутации.

И. Хаджиевъ: И когато има артъкъ пари.

А. Стамболийски: Да, и когато има артъкъ пари. — И вие, и ние сме изтъквали факта, че нѣмаме опрѣдѣлена строителна политика и че туй нѣщо, между другото, е благодарение давлението на отдѣлни партизани. И този фактъ за подбалканската линия изтъгна и у васъ едно такова давление, и азъ ви казахъ, че това за дълго врѣме ще ви тежи. Когато се критикуватъ вашитѣ дѣла, този фактъ е единъ отъ крупнитѣ, който ще свидѣтелствува за вашето разсипническо управление: 100.000 л. се прахосаха миналата година за хатѣра на ваши партизани. Азъ ще моля г. министъръ-прѣдседателя поне сега, ако може това да стане, да прѣкъсне изучаването на тая линия. Ако е достигнато до извѣстно мѣсто, до извѣстно разстояние, да прѣкъсне и нѣкога нека продължатъ ония, които ще я строятъ, когато ще има въ касата много излишни пари, и когато прѣдприематъ да я строятъ, нека я проучватъ. Ако може, да се прѣкъсне, да не харчимъ още 100.000 л. — защото не вѣрвамъ никое правителство да се заеме да строи тази проучена линия; ще я строятъ, но тогазъ, когато се построятъ всичкитѣ други линии — а сумитѣ, които ние прѣдизвиждаме, да се употребятъ за проучването на най-необходимитѣ желѣзнопътни линии, т. е. да се проучатъ ония мѣста, кждѣто най-силно сж намерѣни нуждитѣ. Азъ съглеждамъ, че е необходимо проучването на проектитѣ за желѣзници почти навсѣкждѣ, отъ дѣто се явяватъ депутации; напр., необходима е желѣзницата Ямболъ—Къзълъагачъ, необходима е тази отъ Хасково до Калджикъ,

отъ Силистра за Разградъ, отъ гара Левски за Ловечъ и Севлиево, отъ Радомиръ за Дупница, а най-необходима е, както казаха и други, тази отъ Прѣславъ, или отъ Сметдово за Карнобатъ.

Отъ мнозинството: А-а-а!

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Доведохте ни и Вие до Вашата избирателна околия.

А. Стамболийски: Още турското правителство нѣкога я е проектирало, па и днесъ даже България има стратегически интереси: сѣверо-българската войска може много лесно да се прѣкара въ Южна-България и да брани отечеството ни отъ нападенията, които могатъ да дойдатъ отъ къмъ Черноморе. Освѣнъ това пакъ, този край е богатъ, произвежда стоки, а отъ друга страна, и самото население се е повдигнало въ умствено отношение, и въобщо, нуждитѣ отъ подобна линия сж намерѣни. Та, казвамъ, нека тия суми да се неупотрѣбятъ за проучването на подбалканската линия, да оставимъ нея като единъ малъкъ паметникъ на демократическата партия, единъ паметникъ, който да свидѣтелствува за нейното разсипничество. (Неодобрение отъ мнозинството) Нѣма нужда отъ по-голямъ паметникъ, защото повече ще ви тежи.

Това е, което имахъ да забѣлжа по този параграфъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. Войниковъ.

П. Войниковъ: Г. г. народни прѣдставители! Извѣстно е, че единъ отъ най-важнитѣ фактори за економическото повдигане на една страна сж, прѣди всичко, съобщенията, а прѣдимно желѣзнопътнитѣ, но тукъ не е въпросъ за строене на желѣзници, а споредъ мене, се смѣсва тия два въпроса: за проучване на желѣзнопътни линии съ въпроса за строене на желѣзнопътни линии. Въ глава I, буква в е вписана една сума отъ 100.000 л. за изучаване на подбалканската линия и за изучаване на нѣкои нови желѣзнопътни линии. Въ комисията азъ счетохъ за нужно да взема думата, за да обясня, по какъвъ начинъ стана увеличението на този кредитъ. Този параграфъ се увеличи отъ комисията по мое прѣдложение. Азъ прѣдложихъ да се увеличи сумата на 300.000 л. Г. Данаиловъ направи прѣдложение да ги намалимъ на 200.000 л., на което и азъ се съгласихъ, и то се прие. Имаше се прѣдъ видъ проучването на много желѣзнопътни линии. Безспорно, че това не може да стане на веднажъ, това не може да стане въ една година. Може би идущата година да стане проучването на други, по-нататъкъ на трети и т. н. Споредъ мене, потребно е проучването на всички тия линии, прѣди всичко, които фигуриратъ въ единъ законъ, и законъ, който трѣбва еднакво да бѣде уважаванъ отъ всички ни. Ето защо, споредъ мене, не сж прави ония, които отъ чисто локални, може би, интереси ни говорятъ въ полза изучаването на една прѣди друга линия. Критериятъ, споредъ мене за проучването на тѣзи линии трѣбва да бѣде, прѣди всичко, законътъ. Ние трѣбва, прѣди всичко, да проучимъ линиитѣ, които фигуриратъ въ този законъ, за да можемъ да кажемъ, че ние сме проучили поне оная желѣзнопътна мрѣжа, която засега съществува, а после ще проучваме нови линии, които не фигуриратъ въ този законъ, за да разширимъ тая желѣзнопътна мрѣжа. Ето защо, споредъ мене, много правъ бѣше г. министърътъ на общественитѣ сгради, пжтищата и съобщенията, когато каза, че правителството така схваща проучването на тѣзи линии, че, прѣди всичко ще проучва ония линии, които фигуриратъ въ закона още отъ 1894 г. Между другитѣ линии, г. г. народни прѣдставители, въ тоя законъ

отъ 1894 г. една отъ първитѣ второстепенни линии е и оная, която се проектира да мине и да свърже градоветѣ Ловечъ, Севлиево и Габрово съ централната линия. Много отъ тѣзи градове, както ви е известно, трѣбваше да бъдатъ свързани съ централната линия; впоследствие, обаче, тя се измѣни и тѣ останаха да бъдатъ свързани съ нея чрезъ друга една второстепенна линия, която фигурира въ този законъ.

Когато азъ направихъ туй прѣдложение, безспорно, имаше прѣдъ видъ проучването и на тази линия, както и проучването на други още линии. Коя отъ всичкитѣ тѣзи линии ще бъде проучена на първо мѣсто, споредъ мене, това ще зависи отъ правителството: правителството, което, прѣди всичко, ще трѣбва да има едно становище, което ще трѣбва да има една желѣзнопътна политика, естествено, е въ състояние на първо мѣсто да опрѣдѣли, кои сж по-належащи линии, и да започне тѣхното проучване най-напрѣдъ. Тѣй че, нѣма защо тукъ ние сега да разглеждаме, кои отъ проектиранитѣ линии сж по-належащи и кои не, защото, прѣди всичко, ние тази година нѣма да строимъ никакви желѣзнопътни линии, а само ще проучваме нѣкои линии.

Тѣй като гледамъ на този въпросъ, г. г. народни прѣдставители; азъ ще помоля уважаемото народно прѣдставителство да се съгласи да гласуваме увеличението на сумата по този параграфъ на 200.000 л., за да може поне най-належащитѣ желѣзнопътни линии, прѣдвидени въ този законъ отъ 1894 г., да бъдатъ проучени още тази година. Нека не се боимъ, че се харчатъ подобни суми. Потрѣбно е, както казахъ, прѣди всичко да се проучи съществуващата желѣзнопътна мрѣжа, а въ последствие ще помислимъ за нейното разширение или измѣнение.

По всичкитѣ тѣзи съображения, като давамъ тѣзи обяснения и като имамъ прѣдъ видъ прѣди всичко, че централната линия трѣбва да се съедини съ всички онѣзи построени линии, които сж въ проектъ и които фигуриратъ въ единъ законъ, азъ ще помоля народното прѣдставителство да гласува този кредитъ отъ 200.000 л., за да може, казвамъ, още тази година да се почне проучването на най-належащитѣ желѣзнопътни линии, или, съ други думи, да се приеме и да се гласува това прѣдложение на комисията.

Прѣседателъ: Има думата г. Екимовъ.

А. Екимовъ: Г. г. народни прѣдставители! Почитаемиятъ докладчикъ на извънредния бюджетъ на Министерството на общественитѣ сгради, пжтищата и съобщенията направи една забѣлжка на народния прѣдставителъ г. Хаджиевъ, че по този параграфъ не трѣбвало да се говори, какви линии трѣбвало да се строятъ и какво трѣбвало да се прави. Азъ мисля, че именно този параграфъ на бюджета — изучаване на желѣзнопътни линии въ нашата страна — ни дава пълно право да говоримъ върху политиката, която една партия или едно правителство възприема за строенето и изучаването на разни линии.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ казахъ на г. Хаджиева тази бѣлжка, защото отъ неговитѣ думи излизаше, като че ли тукъ се касае за това, че тая подбалканска линия ще почне да се строи, та той осажда правителството, дѣто ъ почнало постройката; казахъ, че въ § 34 сж указани линиитѣ, които ще бъдатъ строени по този бюджетъ и между които не фигурира и подбалканската линия — слѣдователно, неговитѣ бѣлжки се указаха неумѣстни по тоя параграфъ отъ бюджета.

А. Екимовъ: Въ управлението на една страна се правятъ разни грѣшки и тѣзи грѣшки впоследствие биватъ изкупвани съ по-малко или повече жертви;

не такава, обаче, е работата съ постройката на желѣзнопътната мрѣжа въ една държава. Грѣшкитѣ, които се допускатъ съ построяването на желѣзници въ страната, не само не сж поправими отъ послѣдующитѣ правителства, но даже заставятъ тѣзи правителства, принуждаватъ ги да вършатъ и тѣ малко или много грѣшки, защото съществува вече една построена желѣзница или желѣзнопътна мрѣжа, която не може да се вдигне отъ едно мѣсто и да се тури на друго, а трѣбва да се държи смѣтка за нея при линиитѣ, които ще има да се строятъ по-нататѣкъ.

Напоследѣтъ въ органа на днесъ властующата партия, в. „Прѣпоредъ“, имаше една много хубава уводна статия, която дава нѣкои свѣдѣния за нашитѣ желѣзници. Тамъ именно се изтъкваха всичкитѣ тия грѣшки, тамъ се изтъкуваше бездоходността на нашитѣ желѣзници, тамъ се изтъкуваше трудното движение по тѣхъ, защото тѣ сж строени безъ никаква цѣлесобразностъ или безъ никакви изучавания. Тази статия ми дава пълно право да взема думата да поразкритикувамъ и азъ нѣкои работи по желѣзнопътната политика у насъ.

Подъ изучаването на линии, както е казано тукъ, доколкото азъ схващамъ, г. г. народни прѣдставители, се разбира, че една линия би трѣбвало да се изучи само технически, като се разходва една доста крупна сума отъ гърба на българския народъ. Азъ мисля, че едно правителство, прѣди да посегне да изучава една линия технически, трѣбва да възложи на една комисия отъ вѣщи лица, економисти, която да реконгносцира най-напрѣдъ мѣстата, прѣзъ които правителството мисли да строи линията, да изучи линията и да се произнесе тя по-рано, да-ли би имало значение да се построи тамъ тази линия, да-ли въ тѣзи мѣста има достатъчно производителностъ или може впоследствие да се развие такава, която да даде трафикъ на тази линия, да-ли има достатъчно население или може да се допусне, че то ще се сгъсти, за да се удовлетворяватъ неговитѣ нужди съ постройката на линията. И правителството, слѣдъ като се убѣди напълно, че даннитѣ, които комисията ще му поднесе, му даватъ пълно право да построи тази линия, тогава трѣбва да използва тѣзи суми, които се прѣдвиждатъ въ този параграфъ на бюджета, като възложи на лица техници, на лица вѣщи да се произнесатъ, може ли да се строи въ тази мѣстностъ линията, трѣбва ли да се строи 5 км. на сѣверъ, 5 км. на югъ, на западъ или на изтокъ.

У насъ, обаче, какво се е правило? Дойдатъ влиятелни партизани въ камарата и, въпрѣки всѣкакви економически условия, искатъ да наложатъ своитѣ искания. И какво виждаме? Изпѣква единъ законъ за постройка на нѣкоя линия, грѣшкитѣ отъ която ние послѣ дълго врѣме има да носимъ на гърба си. Миналата година ние сте гласували единъ кредитъ за изучаването на нѣкаква си подбалканска линия. Азъ самъ съмъ чувалъ отъ устата на компетентни лица, даже отъ устата на най-компетентното лице — г. министъръ-прѣседателъ — които указватъ, че при изучаването на тая линия се изтъкуватъ такива прѣпятствия, които, може би, ще ни накаратъ да стоимъ и да не помислимъ да я строимъ, защото, ако я строимъ, тя ще тикне страната въ колосални разходи и впоследствие нѣма да добиемъ никакви резултати, макаръ да има вече изразходвани суми. Е, моля ви се, тѣзи грѣшки биха могли да се избѣгнатъ отъ по-напрѣдъ, ако изучаването би се подело тѣй, както азъ прѣди малко ви изложихъ — да се пратятъ вѣщи лица, економисти, да проучатъ въпроса и тогава да се ангажира държавата да почне проучването и впоследствие строенето на тая или оная линия.

Казватъ ни сега: „Подѣйте се толкозъ страхува, че цѣлъ да се изразходва параграфътъ за проучване

на пъкои линии, но ние не ще почнемъ да ги строимъ." Но азъ зная, г. г. народни представители, че д-р. министъръ-председателъ и министъръ на общественитѣ сгради, пътищата и съобщенията не прави повърхностни изучавания на линии, които само да пълнятъ архивата на неговото министерство, а прави пай-тщелни проучвания на линии, и единъ денъ, когато държавата разполага съ сръдства, нѣма да почне да строи непроучени линии, а ще почне да строи линии, за които сж изразходвани колосални суми, на които плановѣтъ и смѣткитѣ стоятъ готови въ шкафовѣтъ на Министерството на общественитѣ сгради, пътищата и съобщенията и които чакатъ само да се отдадатъ на търгъ. Ето защо азъ мисля, че не трѣбва тъй леко и повърхностно да мислимъ този параграфъ отъ бюджета — изучаването на линиитѣ, които ще има да се строятъ въ нашата страна.

Г. министъръ-председателътъ прѣди малко каза, че изпълнитѣтъ отъ сумата, която е прѣдвидена въ този параграфъ — 200.000 л. — слѣдъ като се доизучи подбалканската линия, за която той каза, че може би, ще отидатъ по-малко отъ 100.000 л., мисли да употреби за изучаването на линиитѣ, които сж прѣдвидени въ закона отъ 1894 г., като изтъкна на първо мѣсто линията Пльвенъ—Ловечъ—Севлиево. Той още каза: „Вие, г. г. народни представители, се подсецате по какви съображения ще трѣбва да се строи тази линия." Азъ се подсецамъ, че тукъ трѣбва да има нѣкакво значение мостътъ, който ще има въ скоро врѣме да се построи на Дунава, за да свърже нашата желѣзнопътна мрѣжа съ желѣзнопътната мрѣжа на съседната намъ държава Ромъния. Това е, г. г. народни представители, единъ въпросъ отъ капитална економическа важностъ за нашата страна и азъ ще помоля г. министъръ-председателя по този случай да даде малко обяснения прѣдъ народното прѣдставителство, какъ стои именно този въпросъ. Ние се учимъ за него само отъ вѣстникарски слухове, но разрѣшенъ ли е вече той окончателно или не — не знаемъ. Ромънски и чужди вѣстници пишатъ, че той е разрѣшенъ; нека г. министърътъ каже, разрѣшенъ ли е, ангажирало ли се е правителството, дѣ ще строи мостътъ, за да има основание за това, какъ да се изучава и построи линията Пльвенъ—Ловечъ—Севлиево.

Азъ не се съгласявамъ и съ това гледище, че при изучаването на линиитѣ, които има да се строятъ у насъ, ние трѣбва да се ръководимъ непрѣменно отъ законитѣ, които сж били вече вотираны отъ Народното събрание и въ които е точно указано, кои линии да се строятъ. Азъ мисля, че, прѣди да се прилагатъ тѣзи закони въ дѣйствиe, прѣди да се почнатъ изучаванията именно на линиитѣ, които тѣ указватъ, ще трѣбва да се назначи отъ Министерството на общественитѣ сгради, пътищата и съобщенията една комисия такава, каквато азъ именно указахъ — комисия, която да изучи точно економическото положение на нашата страна, на разнитѣ населени пунктове въ нея, какъто се иска да се строятъ линии, а, както каза г. министъръ-председателътъ, такива искания има за около 200 милиона лева; слѣдъ това тази комисия да излъже съ единъ обстоенъ докладъ, който да се разпръсне навсѣкждѣ, да стане достояние на всичкитѣ жители въ страната, и тогава да се почне пострѣйката на най-необходимитѣ линии, та да нѣма никаква сѣрдня, да нѣма никакво негодуване отъ никого, че билъ облагодѣтелствуванъ еди-кой си градъ, че билъ облагодѣтелствуванъ еди-кой си влиятеленъ човѣкъ, защото тогава всинѣа ще знаемъ, че ако правителството е прѣдпочело да сезира народното прѣдставителство съ единъ законопроектъ за пострѣйката на нѣкоя линия, то има мотиви, то има основания, за

да иска да се построи тази линия, а не друга, и това ще прѣмахне всичкитѣ негодувания.

Прѣдседателътъ: Има думата г. Петъръ Петровъ.

П. Петровъ: Азъ ще вотирамъ кредита отъ 200.000 л., който ще дадемъ на г. министра на общественитѣ сгради, пътищата и съобщенията по извънредния бюджетъ на неговото министерство за изучаване на разни линии, като подбалканската и други, които сж належащи. Така щото, азъ не съмъ съгласенъ съ г. Стамболийски и съ г. Хаджиева, щото да се напустне изучаването на подбалканската линия. Изучаване на една линия не значи още строение. Самиятъ фактъ, че правителството ангажира пари, за да изучи една линия, дава на населението, което обитава тая страна, една надежда, че единъ денъ линията ще се построи, и то се подготвя да посрѣшне това, да оправдае тѣзи 40 милиона лева, които г. Хаджиевъ каза, че ще се харчатъ за тази подбалканска линия, то ще се заинтересува да подигне поминѣка си, да експлоатира богатството, съ което разполага, и тогава ще се прѣнася по линиитѣ не само туй богатство, но ще се създадатъ и други производства да се прѣнасятъ. Днесъ въ цивилизованитѣ страни хората харчатъ пари за пострѣйка на линии въ мѣста, дѣто нищо не се произвежда — линии, които нищо не прѣнасятъ, но които докарватъ въ тѣзи мѣста население, което започва да разработва земята, създава се производство, което пъкъ се прѣнася по линиитѣ, и линии, които въ началото губи, докарва денъ, когато печели. Това на г. Стамболийски и на г. Хаджиева.

Не съмъ съгласенъ съ прѣдложението на г. Войникова, щото ние да изпълнимъ нашия законъ за желѣзнопътната мрѣжа тъй, както той е вотиранъ въ 1894 г. Това значи да приемемъ този законъ сега като едно евангелие. Напротивъ, мнѣнието на г. Екимова — наново да се прѣработи този законъ, да се види, какво е направилъ въ разстояние на 15 години нашето население, което претендира да е културно, което иска да играе една културна роля — ми се вижда приемливо. Това ново прѣработване на този законъ ще освѣтли народното прѣдставителство и, когато ще ангажираме не само нашитѣ готови пари, но и националната ни мощ, нашия кредитъ, за да строимъ, ние ще знаемъ, какъ отиватъ тѣзи пари. Азъ мисля, че когато народното прѣдставителство се произнася по този параграфъ, то изпълнява много съвѣстно своя дългъ, защото тукъ се касае не за играчки, а за милиони, защото ние нагъзваме въ една областъ, дѣто, като говоримъ за милиони, трѣбва да треперимъ.

Азъ ще се спра на прѣдложението на г. Краева, който казва, че една отъ най-важнитѣ сега линии е линията Шуменъ—Ямболъ. Азъ ще продължа: ние трѣбва да гледаме да пострѣимъ линията Шуменъ—Ямболъ—Одринъ, защото, ако и да имаме претенцията да направимъ София центъръ на Балканитѣ въ економическо, политическо и културно поле, като я свържемъ съ Солунъ, ние имаме другъ много по-важенъ интересъ да свържемъ линията Шуменъ—Ямболъ съ Одринъ. Защото, г-да, недѣйствително забравя, че никга една страна не може да се развива нормално, по единъ строго очертанъ път — не; всѣкога отъ око̀то на най-опитния дори законодатель ще избѣгватъ много работи, които другиятъ денъ донасятъ. Ние можемъ да имаме тази претенция — София да бѣде центъръ на Балканитѣ; но въ сѣщото врѣме имаме интересъ, имаме нужда, щото нашата страна да се развива нормално и навсѣкждѣ, а не само около София, като прокараме всички линии непрѣменно прѣзъ София. Южна-България, която е тѣсно свързана съ Турция, азъ ние искаме да бѣдемъ добръ съ Турция, трѣбва непрѣменно да се доближи

към Турция, трѣбва непрѣмънно да се приближи къмъ турскитѣ пазари. Ние трѣбва да дигаме чрѣзъ ония пазари, чрѣзъ които сме дигали 500 години въ турско врѣме, па и по-рано, въ грѣцко и въ римско врѣме. Одринъ е центъръ на тѣзи наши пазари и затова ние трѣбва да свържемъ тази линия съ този центъръ. Може би, днесъ политическиѣ обстоятелства не ни позволяватъ да почнемъ свързането на Шуменъ—Ямболъ съ Одринъ; но азъ мисля, че, като се ръководимъ отъ истинскитѣ интереси на тази страна, ние много лесно ще създадемъ тази атмосфера, при която много лесно ще можемъ да извършимъ тази работа: турцитѣ сѣщо не искатъ да правятъ политика нереална, и тѣ ще правятъ реална политика, и тѣ ще искатъ да запазятъ своитѣ интереси. Когато ние запазваме нашитѣ интереси и респектираме тѣхнитѣ, тогава въпросътъ е да се разбираме, да се споразумѣваме, а това разбираме, това споразумѣние е много лесно.

Сега, трѣбва ли линията Шуменъ—Ямболъ да мине прѣзъ Карнобатъ? Не, г-да, най-правиятъ, най-лесниятъ пътъ е Шуменъ—Ямболъ—Одринъ прѣзъ Прѣславъ—Котелъ—Казанлъкъ. Казвамъ това, не защото съмъ избраникъ отъ Котленско, но защото прѣдъ менъ е картата на третия проектъ, която каза г. Краевъ, и по нея може да се види, че най-лесниятъ пътъ е прѣзъ Прѣславъ, именно Шуменъ—Прѣславъ—Котелъ—Ямболъ—Казанлъкъ—Одринъ.

Прѣдложението на г. Хаджиева, което той нѣкакъ свѣтливо изказа, че непрѣмънно Ямболъ трѣбва да се свърже съ Казанлъкъ, е много на мѣстото си. Този край е изоставенъ и ако има най-забравенъ край въ нашата страна, то е този край. Той живѣе само 3 или 4 мѣсеца прѣзъ годината, когато врѣмето е добро, когато земята е изсъхнала и проходима; падне ли дъждъ, той се изолира, живѣе самъ въ себе си само заради туй, защото никой не може да отиде въ града, и всички стоки, всички зърнени храни стоятъ, гниятъ и не могатъ да се продадатъ, а ние знаемъ, че зърненитѣ произведения се продаватъ най-много зимно врѣме. Тогава защо нашитѣ селенинѣ отъ този край ще разработва тази земя, когато знае, че зимно врѣме стоката струва по 20—30 л. 100-тъ кгр., а сега, зимно врѣме, той не може да я продаде нито по 5 л. даже, защото нѣма кой да я купи. Она купувачъ, който ще купи стоката, ще я купи, за да я изнася, а не може да я изнесе, поради липса на съобщения.

И. Хаджиевъ: Мерси, г. Петровъ. Това, което азъ не казахъ, Вие го казахте.

П. Петровъ: Азъ говоря истината. Азъ казахъ, че ако ние бждемъ принудени, както правимъ днесъ, винаги да строимъ желѣзници на кредитъ, не съ наши пари, мене не ме е страхъ, че ще вземемъ пари, че ще задължимъ страната, за да съединимъ Ямболъ съ Казанлъкъ; но то не е всичко—Казанлъкъ трѣбва да се съедини съ Одринъ, и тогава ще имаме най-хубавата, най-плодоносната линия. Нѣма да говоря, какво стратегическо значение има тази линия, защото не му е врѣмето и мѣстото.

Азъ свършвамъ, г-да, като мисля, че ние трѣбва да обърнемъ на-голѣмото си внимание на нашата желѣзнопътна мрежа. Нека г. министърътъ назначи комисия, но тази комисия да не бжде такава, каквато иска да бжде г. Екимовъ — отъ чиновници, които въ разстояние на години да правятъ своитѣ изчисления — а въ тази комисия да влѣзатъ народни прѣдставители, които да прѣработятъ закона за желѣзнопътната мрежа въ България, защото когато ще харчимъ пари днесъ, ние трѣбва да знаемъ, какво е положението на страната днесъ, какво прѣдставлява тя, какво се произвежда въ мѣстата, дѣто ще мине линия, да-ли паритѣ, които ще се вложатъ тамъ, ще се рентиратъ.

Прѣседателъ: Има думата г. Недѣлчо Топаловъ.

Н. Топаловъ: Г. г. прѣдставители! Говори се тукъ за нашата желѣзнопътна политика и не ще да се безъ значение, като се изпускатъ тукъ-тамъ нѣкои отъ локаленъ интересъ линии, да се говори и за по-капиталнитѣ линии.

Г. Стамболийски, като говорѣше за подбалканската линия, намѣри, че тая линия ще бжде чутъ-ли не позоръ даже за демократическата партия. Азъ не знаа, да-ли г. Стамболийски сериозно мисли и върва това, . . .

А. Стамболийски: Азъ винаги сериозно мисля. Желая Вие да изтъкнете причинитѣ за построяването на тая линия.

Н. Топаловъ: . . . но ако г. Стамболийски, който се занимава съ економически въпроси, се занимава малко повече съ нашето горско дѣло, ако той прочете, какъвъ приходъ би донесълъ нашиятъ Балканъ съ своитѣ гори най-малко, даже да оставимъ настрана стратегическото значение на тая линия, азъ мисля, че г. Стамболийски нѣмаше да се обвърже така, нѣмаше така прибрзано да хвърля нѣкакъвъ позоръ на демократическата партия. У насъ днесъ-затова нѣма правилна експлоатация на горитѣ — не само че нѣма, но експлоатацията на нашитѣ гори е лоша. Трѣбваше да се яви единъ Балабановъ да ни прѣдлага заемъ, за да се построи линията Дупница—Радомиръ, за да може да почне правилното и доброто стопанско експлоатиране на иглолистнитѣ гори въ Рилския балканъ; ще трѣбва да се яви въ такъвъ случай още единъ Балабановъ, който да ни каже: „Едате сега да ви дамъ пари, за да можемъ да почнемъ да експлоатираме правилно балканскитѣ гори.“ Г. Петровъ, като напъръ на линията, която ще трѣбва да свърже Шуменъ—Прѣславъ—Котелъ—Ямболъ, набързо само казва, че нейното економическо значение е голѣмо. Той трѣбваше да прибави тоже нѣщо за ония хубави гори отъ букъ и дѣбъ въ центра на Балкана, които днесъ гниятъ и не могатъ да се използватъ отъ никого. Много естествено е, че ако ние имаме тая линия, ние ще можемъ да използваме нашитѣ гори най-рационално. Говори се, напр., за Лонгоза; злѣ или добрѣ, тя се дава на експлоатация по концесия, но забѣлжете, че концесията, която е ввела експлоатацията на Лонгоза, не може да я експлоатира правилно само заради туй, защото нѣма откъдъ да прѣкара своя материялъ. По-нататъкъ, въ котленско ние ще видимъ цѣли гори, стѣбла по метъръ, метъръ и половина, паднали, гниятъ и нѣма кой да ги използва, а сѣщото туй нѣщо е и въ централния Балканъ. И ако ние така схванемъ тоя въпросъ, ако ние бихме се спрѣли само на едно отъ богатствата въ България, каквото сѣ нашитѣ гори, азъ мисля, че г. Стамболийски нѣмаше да хвърля този упрѣкъ, че ние по партизански съображения гласуваме сумата за проучване на подбалканската линия.

Друга една линия, която не се засѣга и която има сѣществено економическо и стратегическо значение за насъ, е линията, която слѣдва, както каза и г. министъръ-прѣседателъ, Плѣвенъ—Ловечъ. Тукъ ние дохождаме само до Стара-Загора, именно въ свързка съ Търново-Сейменъ, но тази линия може да остане локална и да свързва двѣтъ линии, но не и да има по-голѣмо значение въ стратегическо и економическо отношение. Ние имаме цѣли крайща, каквото е хасковско, частъ отъ Борисовградската околия и по-голѣмата частъ отъ Харманлийската околия, които сѣ съвсѣмъ далечъ отъ така наречената източна линия, която съединява Цариградъ. Една необходимостъ е да се продължи тая линия

отъ Каменець—Хасково въ Кърджалий — необходимост не само въ стратегическо, но и въ економическо отношение. Вземете прѣдъ видъ, че опуй население отъ Харманлийска, Хасковска и Борисовградска околии, което се занимава съ културно земледѣлие, съ отраслитѣ на това земледѣлие, съ индустриално земледѣлие, ако щете, нѣма възможност да изнася своитѣ произведения. Забѣлжете, че отъ границата до Хасково има 15—20 км. и производителитѣ отъ тия мѣста трѣбва да занасятъ своитѣ произведения до Хасково и отъ тамъ да го прѣнасятъ на още 15—20 км., за да го товарятъ на източната линия; тѣ не могатъ да видятъ единъ истински пазаръ за своитѣ произведения. А единъ индустриални произведения, каквито сж тютюнътъ, анасонътъ, сусамътъ и други, които най-много се произвеждатъ въ хасковско и харманлийско, искатъ добръ уреденъ износъ. Това е голѣма необходимостъ и ако ние съзнаваме тая нужда, ще трѣбва да свѣржемъ Дуница. Та, като вземемъ прѣдъ видъ горитѣ отъ една страна и отъ друга страна туй индустриално земледѣлие, азъ мисля, че въ еднакво отношение ще бѣде справедливо, ако ние обърнемъ око къмъ този забравенъ край, именно да искаме поручването на тази линия, за да можемъ да улеснимъ едно население отъ 200 хиляди души, защото тѣзи 3 околии иматъ население повече дори отъ 200 хиляди души.

Другъ единъ въпросъ, по който искамъ да обърна вниманието на г. г. народнитѣ прѣдставители, като ще моля г. докладчика и г. министра да се съгласятъ съ мене, е да изправимъ една непълнота въ самия бюджетопроектъ. Споредъ § 10 отъ бюджетопроекта, разбирамъ, че се започва построяването на електрическа централа за произвеждане електрическа енергия за освѣтление на пристанището и гарата въ Варна; обаче, длъжностни лица за тая служба не се прѣдвиждатъ никѣдъ, а като е тѣй, ще бѣде много умѣстно, ако § 1, където затрихмъ 1 архитектъ и спестихмъ една сума отъ 4.800 лева, поставимъ отговаряще за службата лице — 1 електротехникъ инженеръ, като му прѣвидимъ една заплата отъ 5.400 лева съ 75 лева мѣсечно безотчетни пари. Азъ моля г. министра, а също и г. докладчика да се съгласятъ на това, за да може да се изпълни тая непълнота.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които . . .

В. Георгиевъ: Искамъ думата.

Прѣдседателъ: Вие говорихте, а два пѣти, споредъ правилника, не мога да Ви дамъ думата.

В. Георгиевъ: Азъ говорихъ условно — да чуя г. министра, какви линии мисли да изучава, и послѣ пакъ да говоря.

Прѣдседателъ: Тукъ условно не се говори. При това, Вие седнахте на мѣстото си.

В. Георгиевъ: Нѣма да стоя правъ 3 часа, когато говори г. министърътъ.

Д. Драгиевъ: Г. прѣдседателю! Вие му казахте да поиска послѣ втори пѣтъ думата.

Прѣдседателъ: Ако е за обяснение.

В. Георгиевъ: Какъ за обяснение? Азъ съжалявамъ, че тѣй давате думата на народнитѣ прѣдставители и че тѣй прилагате правилника.

Прѣдседателъ: Вие сте говорили, а правилникътъ не ми позволява да Ви дамъ пакъ думата. Никой не Ви е кривъ, г. Георгиевъ.

В. Георгиевъ: Забравили сте ме.

Прѣдседателъ: Азъ съмъ Ви записалъ, г. Георгиевъ, но, Ви казвамъ, само за обяснение; инѣтъ не може, защото всѣки ще иска да вземе втори пѣтъ думата, а тогава ще има безредие.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: По силата на новия бюджетъ за 1910 г., въ Варна ще се устрои една електрическа инсталация за освѣтление на пристанището и гарата. Понеже въ бюджетопроекта нѣма прѣвидена никаква служба, а нито бюджетарната комисиия е прѣвидѣла такава служба, поне единъ чиновникъ, който да завежда тая работа, която ще се почне тази година и за която се прѣдвизда една сума отъ 100.000 л., г. Топаловъ прави прѣдложение, щото въ § 1, въ техническото отдѣление, да се прѣвиди една служба електро-инженеръ съ заплата 5.400 л. заедно съ пѣтни и дневни безотчетно, както на другитѣ инженери, 75 л. мѣсечно, който електро-инженеръ да ръководи тази работа. Сега, доколко има нужда отъ такъвъ единъ електро-инженеръ, остава г. министърътъ на обществени сгради, пѣтищата и съобщенията да обясни, та ако има нужда, тогава, разбира се, можемъ да го прѣвидимъ; но самъ азъ не зная и, както казахъ, остава г. министърътъ да каже, дали има нужда или нѣма.

Прѣдседателъ: Има думата г. министър-прѣдседателъ.

Министър-прѣдседателъ А. Малиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ вземамъ думата по въпроса, който повдигна г. Топаловъ, защото по първия въпросъ се изказахъ — казахъ, какво ще правя съ кредити, който камарата ще вотира, за изучаване на желѣзници; добръ е да се прѣдвизда всѣка година такъвъ единъ кредитъ изобщо за изучаването на нашитѣ желѣзници: паритѣ, които ще се похарчатъ за тая цѣль, не сж пари изгубени.

Сега, по въпроса за електро-инженера. Ако прѣгледате закона за извънредния бюджетъ и параграфа въ бюджетопроекта за електрическото освѣтление на Варненското пристанище, вие ще видите, че, споредъ закона, азъ разчитамъ, че инсталацията за електрическото освѣтление на Варненското пристанище ще струва около $\frac{1}{2}$ милионъ лева най-малко.

А. Стамболийски: Дали ще обема цѣлия градъ? Ако обема цѣлия градъ, нека Варненската община помогне.

Министър-прѣдседателъ А. Малиновъ: Тя ще освѣтлява пристанището и гарата; дали ще може да послужи и за освѣтление на гр. Варна, не зная — то е единъ специаленъ въпросъ, който азъ нѣмамъ претечията да познавамъ. Това, което гоня азъ, е да дамъ освѣтление за Варненското пристанище. Въ бюджетопроекта ми, както виждате, има прѣвидени само 100.000 л. за тази година, защото всѣки $\frac{1}{2}$ милионъ лева не можемъ похарчи тази година.

Сега се повдига въпросътъ отъ г. Топалова, да се назначи единъ чиновникъ електро-инженеръ. Засега тоя чиновникъ не е нуженъ, защото съ тѣзи 100.000 л. азъ ще има да купувамъ машини, да строя здания. Какво ще прави чиновникътъ? Азъ лично не намирамъ да има нужда отъ тоя чиновникъ; ако имаше нужда, азъ щѣхъ да го впиша въ бюджетопроекта.

Н. Топаловъ: Ако мислите, че е излишенъ, азъ оттеглямъ прѣдложението си.

Прѣдседателъ: Значи, оттегляте го.

Ще туря на гласуване § 1 и моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 1 съ измѣненіята, приети отъ комисията и докладвани отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„Веществени разходи.

„§ 2. Купуване и прѣвозване на материяли, реморкьоръ, моторни лодки, понтонъ съ принадлежноститѣ му за Силистренското пристанище, плавателни снаряди, инструменти и други; изплащане мито и други бери; по постройката и изучаването на желѣзницитѣ, морскитѣ и дунавскитѣ пристанища и талвега на Дунава — 250.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Има думата г. Вълчо Георгиевъ.

В. Георгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ не зная, по какви съображения г. прѣдседателъ не ми даде думата да се изкажа по § 1.

Прѣдседателъ: Моля, г. Георгиевъ, изслушайте ме една минута. Азъ ви казахъ съображенията си, по които не Ви дадохъ думата. Никога никому не съмъ отказвалъ думата и нѣма защо да изтъквате това като грѣшка. Съобщихъ Ви: веднажъ говорихте, втори пътъ, споредъ правилника, не мога да Ви дамъ думата.

В. Георгиевъ: Тогава ние трѣбва да не мислимъ, какво говоримъ!

Прѣдседателъ: Азъ мисля, че Вие трѣбва да мислите, когато говорите.

В. Георгиевъ: Тукъ, по § 2, ми се удава случай да кажа нѣколко думи именно по изучаването на дунавскитѣ пристанища и талвега на Дунава.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: По това има специаленъ параграфъ и той ще дойде по-нататъкъ.

В. Георгиевъ: Зная, но тамъ въпросътъ се засѣга частно; пъкъ тукъ е по-общо.

Отъ 32 години насамъ нашитѣ правителства сж правила различни заеми, изтеглили сж много стотини милиони лева отъ западъ, само и само да могатъ да построятъ желѣзнопътни линии, да уредятъ пристанищата по Дунава, да могатъ да направятъ нашата страна колкото се може по-сѣобителна и да помогнатъ съ туй на населението; но, макаръ тѣ да сж направили нѣщо около 600 милиона лева заеми отъ западъ за тѣзи постройки, било за пристанища по Дунава, било за желѣзници, сумитѣ не сж отишли по назначението си. Най-много бившето правителство е злоупотрѣбавало съ тѣзи заеми и е разпрѣсвало паритѣ по единъ безпорядъченъ начинъ. У насъ се построяватъ линии, захващатъ да се застрояватъ и пристанища, които могатъ да се построяватъ по-послѣ. У насъ, казвамъ, се построяватъ линии, които сж много близо до Дунава, линии излишни сега-засега; тѣй и сега, споредъ този параграфъ, ние имаме да построяваме, да изучимъ крайбрежията на Дунава. Мисля, че нѣма нужда да отивамъ да описвамъ значението на едно добро пристанище, което трѣбваше отдавна вече още да се построи въ г. Силистра. Силистра е единъ градъ, който иде четвърти по пристанища, по износъ и вносъ на Дунава, но и досега, отъ 32 години насамъ, при разни управления никое

министерство не се е заинтересувало за този градъ. Въ 1885 г. много статии се писаха въ в. „Прѣпорецъ“ по този източенъ край, но кой знае по какви съображения, види се очакватъ хората отъ тамъ да излъже нѣкой министъръ да си наложи властѣта, да се направи и пристанище, и желѣзница, и тогава само население отъ 120.000 жители да може да се улесни и да се радва на тѣзи съобщения, на които се радватъ и другитѣ хора, и другитѣ наши българи отъ другитѣ окрѣзи. Ако ние нѣмаме желѣзница, поне нашето правителство трѣбваше да се заеме часъ по-скоро да построи едно по-добро пристанище, защото, ако работимъ 6 мѣсеци по Дунава, 6 мѣсеца ние сме затворени като въ Диаръ-Бекиръ и нашата търговия на житни произведения е прѣзъ цѣлата зима заспала и по тази причина по нашенско износътъ зимно врѣме не може да става. Ние работимъ само единъ мѣсець и половина по Дунава съ житни произведения, защото Дунавътъ често пѣти замръзва на 1 ноември и слѣдъ тази дата не може да се работи. И по тази причина населението страда, защото не може да изнесе храната си и трѣбва, ще не ще да я харизва въ Силистра на нѣкои търговци, които я взематъ почти безъ пари. Азъ мисля, че не е неизвѣстно какъвъ земеделски край е този източенъ край, който прави частъ отъ Силистренската околия, бившъ Силистренски окрѣгъ. Този край е продължение отъ българската Добруджа, която заслужено сж нарекли житница на България. И вънъ отъ доброто и извънредно голѣмото плодородие на жита, на зърнени произведения, ние имаме много хубави гори, които, разбира се, сж взети да се експлоатиратъ отъ държавата, и тѣ биха могли да принасятъ на държавата много приходи, ако имаме една желѣзница, която можеше да ни служи за прѣвозване на самия материялъ. Азъ нѣма да говоря за значението на една желѣзница отъ Силистра, било къмъ Разградъ, или къмъ Каспичанъ, защото не е тукъ параграфътъ, но ще обърна вниманието на г. министра на общественитѣ сгради, нека се погрижи, нека направи каквато желае желѣзна мрѣжа, но да не остави Силистра на заденъ планъ, защото, прѣди Видинъ, трѣбваше да се замисли за Силистра, а не за други градища, които нѣматъ такова голѣмо значение, както този край.

Г. Данаиловъ: Това не е по параграфа

В. Георгиевъ: Та казвамъ, нека се заинтересуваме часъ по-скоро да се прѣдвиди една сума; ако тази година става изучаването, нека догодина да имаме прѣдъ видъ, щото да прѣдвидимъ сума за започване и построяване пристанища и въ Силистра, защото тамъ, когато работи Дунавътъ, хората идватъ отъ 60—70 км. да продаватъ житнитѣ си произведения. При липса на една желѣзница ние поне трѣбва да имаме едно добро пристанище, което трѣбва да улеснява разтоварването и натоварването на нашитѣ стоки, защото пристанището е толкозъ лошо, когато вземе да спада водата, щото струва много скъпо на търговцитѣ, които натоварватъ жито, или кукурузъ, или какви да е други зърнени произведения, а тая скъпостия за натоварване на шлепове се отразява лошо за цѣнитѣ, които търговцитѣ даватъ на населението за тѣхнитѣ житни произведения. Та азъ, като се ограничавамъ само на пристанището и като изтъквамъ тѣй сѣщо важността за построяването на това пристанище, ще моля за напредъ да не се изпуша изъ прѣдъ видъ.

Прѣдседателъ: Моля онѣзи г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 2, както го докладва г. докладчикътъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 3. Канцеларски разписки, писмени принадлежности, печатане книги, бланки, публикации, отопление, осветление, телеграми и пратки; купуване и поправка на мобили и пр.; обзавеждане на разсипните и куриерите; принадлежности за литография; разписки за превеждане суми въ странство и разлика въ курса отъ чуждите монети; купуване технически книги, списания, вѣстници и други — 50.000 л.
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 3, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 4. Командировки по служебни работи на длъжностни и частни лица — 60.000 л.“
Тоя параграфъ комисията намали на 50.000 л.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 4, както е измѣненъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 5. Наемане помѣщение — 30.000 л.“
Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 5, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

(Прѣдседателското мѣсто заема подпрѣдседателъ г. Н. Гимиджийски)

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„Глава II.

Постройка на пристанищата.

1. Варненско пристанище.

„§ 6. Построяване на първия молъ; доизплащане направата на изкуствения блокче; изкопъ за мола; заскаляване основата на кейовата стѣна и задъ нея; направата хелингъ; доставяне на хидравлическа варъ и циментъ и изплащане на Безименното дружество „Werf Conrad“, съгласно чл. 8 отъ сключения съ същото контрактъ и чл. 42, пунктъ 7, отъ девиза и поемнитъ условия послѣдната 1/10 частъ (82.622-20 л.) отъ стойността на доставения драгажни сѣдове (на основание буква а при чл. 7 отъ закона за извънреденъ свръхсметенъ кредитъ по Министерството на общественитъ сгради, пжтищата и съобщенията, утвърденъ съ указъ № 2 отъ 1907 г.) — 500.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ прочетения параграфъ да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 7. Вжглища, вжжета, масла, доставка и други необходими материяли, нужни за функционирането на плавателнитъ сѣдове по направата на мола — 40.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 7, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 8. Застраховка, поддържане и поправяне на плавателнитъ сѣдове и за материяли и работници — 40.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 8, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 9. Построяване на единъ новъ хангаръ и довършване на административното здание за помѣщение на митническия персоналъ и посылане дюшеметата на съществуващитъ хангари — 300.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 9, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 10. Започване построяването на електрическа централа за произвеждане електрическа енергия за осветление на пристанището и гарата — 100.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 10, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 11. Довършване: планирането, донасяването, поспрането и канализирането на насипаното равнище и замѣняване прѣстѣта покрай морския вълноломъ съ ломени камъни — 40.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 11, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 12. Доизплащане оградата на пристанището и направата на останалата частъ отъ нея — 60.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 12, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 13. Доставянето и полагането на 300.000 паважни гранитни камъни за калдарѣмени пжтища — 100.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 13, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 14. Поддържане на морския каналъ и съоръженията му и построяване барака за моряцитъ — 10.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 14, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 15. Изплащане на Безименното акционерно дружество за постройката на варненското пристанище, присъдената му отъ арбитражниъ сѣдъ сума, заедно

съ лихвитъ отъ 1 августъ 1909 г. до изплащането — 2.150.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 15, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 16. Економически премии на персонала отъ драгата — 5.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 16, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„2. Бургазко пристанище.

„§ 17. Доизкарване на започнатитъ хангари, на права на 3 нови хангари, постройка на административно здание за помѣщение на митническия персоналъ и посылане дюшеметата на довършенитъ хангари — 400.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 17, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 18. Довършване започнатия обикновенъ калдарьменъ пътъ до кулата и направата на новъ такъвъ обикновенъ калдарьменъ пътъ къмъ хангаритъ, включително доставката на камънитъ и поставянето имъ — 9.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 18, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 19. Доставка на 100.000 паважни камъни и полагането на доставенитъ прѣзъ 1909 г. 100.000 паважни камъни — 45.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 19, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 20. Донасипване, подравняване, шосиране и канализиране на насипното равнище и доплащане стойността на работитъ по довършването, прѣзъ минали години, на главния събирателенъ и отливенъ канали въ същото пристанище — 47.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 20, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 21. Направа на пужници въ пристанищния дворъ — 10.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 21, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„3. Бѣленско пристанище.

„§ 22. Изучване на черноморския брѣгъ до с. Бѣла и построяването на една скеля — 20.000 л.“

Тоя параграфъ се залича отъ комисията.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ заличаването на § 22, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 23 става § 22. (Чете)

„3. Русенско пристанище.

„§ 22. Постройка на пристанището и изплащане отчужденитъ за него имоти — 380.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 23, сега § 22, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 24 става § 23. (Чете)

„§ 23. Направа на канализационнитъ работи въ пристанището — 50.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 24, сега § 23, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 25 става § 24. (Чете)

„§ 24. Построяване на магазин за реални антрепозити съ резервена магазин и административно здание за митническата, пристанищната, полицейската и санитарната служби — 200.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 25, сега § 24, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 26 става § 25. (Чете)

„§ 25. Построяване здание за агенциитъ, за митнишки музей и за обезмѣняване на пощенски колети, прѣправяне на сегашната митница и направата на една пристройка до нея — 50.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 26, сега § 25, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 27 става § 26. (Чете)

„4. Свищовско пристанище.

„§ 26. Постройка на пристанището и изплащане отчужденитъ за него имоти — 450.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 27, сега § 26, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 28 става § 27. (Чете)

„§ 27. Направа на канализационнитѣ работи въ пристанището — 50.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 28, сега § 27, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 29 става § 28. (Чете)

„5. Видинско пристанище.

„§ 28. Направа на магазини и административно здание за митническата, полицейската, пристанищната и параходна служби — 80.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 29, сега § 28, както е приетъ отъ комисията да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 30 става § 29. (Чете)

„6. Изучване тавлега на Дунава и снемане на българското дунавско крайбрѣжие.

„§ 29. Доставка и поставяне на респери камъни и скали по дунавския брѣгъ и по дунавскитѣ пристанища и разходи по прилагането на конвенцията за рѣчната граница между България и Ромъния — 4.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 30, сега § 29, както е приетъ отъ комисията да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 31 става § 30. (Чете)

„§ 30. Вжглица, вжжа, масла и други необходими материяли за плавателнитѣ съдове — 10.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 31, сега § 30, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 32 става § 31. (Чете)

„§ 31. Застраховка, поддържане и поправка на плавателнитѣ съдове и за нужнитѣ за това материяли и работници — 3.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 32, сега § 31, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 33 става § 32. (Чете)

„7. Спорове по пристанищата.

„§ 32. Възнаграждение на адвокати, арбитри и експерти по спороветѣ на правителството съ прѣдприемачитѣ по направата на варненското и видинското пристанища, прѣзъ минали и настоящата години — 75.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 33, сега § 32, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 34 става § 33. (Чете)

„Глава III.

§ 33. Построяване на железнопътнитѣ линии. Отчуждаване нужнитѣ за тѣтъ имоти прѣзъ минали и настоящата години:

а) Радомиръ—Кюстендилъ—Турската граница	500.000 л.
б) Търново—Тръвна—Борушица	2.500.000 „
в) Борушица—Тулово—Стара-Загора	5.000.000 „
г) Левски—Свищовъ	220.000 „
д) Девня—Добричъ	1.600.000 „
е) Царева-Ливада—Габрово	1.400.000 „
ж) Мездра—Вратца—Видинъ и клоноветѣ ѝ	7.000.000 „
з) Довръшване на линията Пловдивъ—Чирпанъ	1.080.000 „
и) За постройка на бараки за контролнитѣ секционни инженерни	20.000 „

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 34, сега § 33, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 35 става § 34. (Чете)

„Глава IV.

„§ 34. За изплащане изгубени процеси, обезщетения, разноси по воденето и изпълнението имъ и присѣдени лихви прѣзъ миналитѣ и настоящата години — 25.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 35, сега § 34, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 36 става § 35. (Чете)

„§ 35. Лихви на разни прѣдприемачи и други лица за закъснѣло изплащане на ситуации, смѣтки и други прѣзъ миналитѣ и настоящата години — 15.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 36, сега § 35, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 37 става § 36. (Чете)

„§ 36. Непрѣдвидени разходи — 2.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 37, сега § 36, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 38 става § 37. (Чете)

„§ 37. Запазенъ фондъ, съгласно чл. 24 отъ закона за отчетността по бюджета — 22.250 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 38, сега § 37, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„Главна дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата.“

§ 39а става § 38а. (Чете)

„§ 38а). Централно управление.

1	архитектъ IV класъ	4.200 л. за 1 година			
	Нему пжти и дневни безотчетно				
по 75 л.	мѣсечно	900 „ „ „ „			
1	конструкторъ	3.900 „ „ „ „			
2	чертежници IV разредъ	2.400=4.800 „ „ „ „			
по 1	прѣсметачъ VI разредъ	1.680 „ „ „ „			
1	писаръ I разредъ	1.140 „ „ „ „			

„Внѣшна служба.

3	надзиратели I разр. по 1.560=4.680 л. за 1 година				
3	„ II „ „ 1.440=4.320 „ „ „ „				
3	„ III „ „ 1.320=3.960 „ „ „ „				
3	„ IV „ „ 1.200=3.600 „ „ „ „				
6	„ V „ „ 1.200=4.800 л. за 8 мѣсеци				
3	„ V „ „ 1.080=1.620 „ „ 6 „				

§ 39б става § 38б. (Чете)

„§ 38б). Персоналъ за плавателнитѣ сѣдове по пристанищата и пр.

„1. Драга. (Дънодълбачка)

1	ржководителъ-инструкторъ (чужденецъ), съгласно договора за доставката на драгата	2.400 л. за 6 мѣсеци			
1	неговъ прѣвъ помощникъ	2.400 л.			
1	„ втори „	1.440 „			
1	машинистъ-инструкторъ (чужденецъ), съгласно договора за доставката на драгата	2.400 л. за 6 мѣсеци			
1	машинистъ VI класъ, ржководителъ	3.000 л.			
1	машинистъ IX класъ неговъ помощникъ	2.220 „			
1	огнярь II разредъ	1.440 „			
1	„ ученикъ	1.200 „			
1	„ за мазачъ	1.200 „			
1	старши морякъ	1.200 „			
15	моряци	по 960=14.400 „			

„2. Реморкьоръ „Варна“.

1	корабоначалникъ	1.800 л.			
1	машинистъ IX класъ	2.220 „			
2	огняри	по 1.200=2.400 „			
2	моряци	960=1.920 „			

„3. Реморкьоръ „Бургазъ“.

1	корабоначалникъ	1.440 л.			
1	машинистъ X класъ	1.800 „			
1	огнярь	1.200 „			
1	морякъ	960 „			

„4. 40-тоненъ двигателъ.

1	ржководителъ	900 л. за 6 мѣсеци			
1	машинистъ X класъ	900 „ „ 6 „			
1	огнярь	600 „ „ 6 „			
6	моряци	по 960=2.880 „ „ 6 „			

„5. Водолази и мауни.

2	водолази	по 960=1.920 л.			
2	моряци за мауната съ сладка вода. „	960=1.920 „			

„6. Работилница въ Варна.

1	старши бояджия	1.080 л. за 9 мѣсеци			
2	младши „	по 1.200=1.800 „ „ „ „			
1	старши дърводѣлецъ	1.080 „ „ „ „			
2	младши дърводѣлци по 1.200=1.800 „ „ „ „				
1	ковачъ	720 „ „ 6 „			
1	шлосеръ	900 „ „ 6 „			

Приетъ отъ комисията и въ двѣтъ му букви безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 39, който сега става § 38, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 40 става § 39. (Чете)

„§ 39. Построяване здания и пристройки по линитѣ, разширение на съществуващитѣ, направа рампи, перони, веранди, покриви, малки чакални, огради и пр., настилане дворове, направа достѣпни пжтища и за доизкарване започнати вече постройки — 240.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 40, сега § 39, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 41 става § 40. (Чете)

„§ 40. Подобрение водоснабденията, направа нови водопроводи и доплащане старитѣ по станциитѣ и кантонитѣ, включително и доставянето на трѣби, резервоари, водопойни кранове, помпи, пулзометри и котли за послѣднитѣ; доставка кантари за теглене вагонитѣ, заедно съ мито и прѣвозъ 100.000 — л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 41, сега § 40, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 42 става § 41. (Чете)

„§ 41. Постройка нови мостове и подновяване стари, заедно съ доставката желѣзни конструкции, направа на инондачни водостоци и пасарели, включително съ укрепителнитѣ и землени работи (материалъ и работници — 125.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 42, сега § 41, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 43 става § 42. (Чете)

„§ 42. За увеличители стоварищнитѣ линии при станциитѣ и направа нови маневрени и гаражни линии, включително материалъ и работници — 200.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 43, сега § 42, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 44 става § 43. (Чете)

„§ 43. Доставка на дрезини, вагонетки, сѣчива, инструменти и инвентарни прѣдмети за секциитѣ и кантонитѣ на новитѣ линии, които има да се турятъ въ експлоатация — 40.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 44, сега § 43, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: § 45 става § 44. (Чете)

„§ 44. Довършване започнатите постройки, съгласно закона за извънредния свръхсметен кредит по Министерството на обществените сгради, пътищата и съобщенията, утвърденъ съ указъ № 1 отъ 6 януарий 1906 г.“

а) Сметняване железната конструкция на моста при „Побитъ-камък“ по линията Царибродъ—София—Любимецъ или построяване виадуктъ, заедно съ направа варианта на линията — 70.000 л.

б) Построяване депо за локомотиви при Софийската гара — 45.000 л.

в) Доплащане и довършване работилницата въ Бургаската гара — 50.000 л.

г) Построяване депо и работилница при железнопътната станция Горна-Орѣховица — 120.000 л.

д) Построяване здание за гара и влагалнице при пристанището Бургасъ — 110.000 л.

е) Построяване здание за гара и влагалнице при пристанището Варна — 220.000 л.

Приетъ отъ комисията въ всичките му букви безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 45, сега § 44, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: § 46 става § 45. (Чете)

„§ 45. Довършване увеличението на депо за локомотиви при Софийската гара още за 15 локомотиви и за извършване допълнителните работи на сегашната постройка — 150.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 46, сега § 45, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: § 47 става § 46. (Чете)

„§ 46. Разширение на Софийската железнопътна работилница — 100.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 47, сега § 46, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: § 48 става § 47. (Чете)

„§ 47. За отчуждаване по линиите и направа служебни и жилищни здания около гарите и работилниците — 200.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 48, сега § 47, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: § 49 става § 48. (Чете)

„§ 48. Построяване складове и погребни за лесно-запалителни материали, дървени вѣглища, коксъ и пр. въ гара София, импрегнационите и другади — 100.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 49, сега § 48, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: § 50 става § 49. (Чете)

„§ 49. За подновяване на частъ отъ южно-българските железници и подобренieto имъ изобщо: а) доставка релси, стрѣлки, траверси, баластъ, желѣзнопътенъ материалъ, семафори и пр. — б) доставка и монтиране железните конструкции за пъкои отъ мостоветѣ, заедно съ прѣвръщането зидаритѣ имъ и направа нови, включително изплащане на работниците — в) направа допълнителни здания, както и подобрене на пъкои отъ сегашните (материалъ и работници) — г) доставка и подобрене водоснабденията, механическите инсталации, сигналитѣ, дворницата, рамнитѣ, достъпните пътища, каптаритѣ, направа водопроводи и пр. (материалъ и работници) — д) за отчуждаване мѣста и сгради, потребни за разнитѣ подобрения въобще 1.000.000 л.“

Приетъ отъ комисията въ всичките му букви безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 50, сега § 49, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: § 51 става § 50. (Чете)

„§ 50. За доставка на сѣчива и други машинни инструменти, повдигатели, сѣчива и инсталации за разширената софийска работилница, за новопостроените депа въ София, Горна-Орѣховица и Варна и за новопостроената работилница въ Бургасъ и за набавянето на машинни инсталации за почистване на пътнишки вагони — 152.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 51, сега § 50, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: § 52 става § 51. (Чете)

„§ 51. Доставка на локомотиви и вагони съ принадлежноститѣ имъ — 4.000.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 52, сега § 51, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: § 53 става § 52. (Чете)

„§ 52. Започване постройката на митница при Софийската гара — 100.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 53, сега § 52, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчик Д-ръ А. Гиргиновъ: § 54 става § 53. (Чете)

„§ 53. За доизплащане на фирмата „Vogel“ апаратитѣ за прѣдварителното прѣчистване на водитѣ, които поради закъснѣлото монтиране не можаха да се изплатятъ прѣзъ 1909 г. — 9.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 54, сега § 53, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 55 става § 54. (Чете)

„§ 54. За изплащане припадащата се частъ на доставенитъ прѣзъ 1905 г. локомотиви и вагони — 504.519 л.“

Приетъ отъ комисията съ прибавка на думитъ „заедно съ лихвитъ“.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 55, сега § 54, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: § 56 сега § 55. (Чете)

„§ 55. За изплащане припадащата се частъ на доставенитъ прѣзъ 1907 г. локомотиви и вагони — 587.208 л.“

Приетъ и тукъ съ прибавка на думитъ „заедно съ лихвитъ“.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 56, сега § 55, заедно съ измѣненията, които е направила комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събраието приема.

Пристапваме къмъ бюджетопроекта за разнитъ фондове.

И. Хаджиевъ: Г. прѣдседателю! На-ли щѣхте да дадете малко одихъ?

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Кога се уморихте?

И. Хаджиевъ: Страхъ ме е да не се уморите Вие.

С. Савовъ: Нѣма, нѣма. Който се е уморилъ да излѣзе вънъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: (Звъни) давамъ 5 минути одихъ.

(Слѣдъ одихъ)

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: (Звъни) Засѣданието продължава.

Г. докладчикътъ ще докладва законопроекта за приходитъ и разходитъ на разнитъ фондове за 1910 г. — на първо четене.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„Законопроектъ

за приходитъ и разходитъ на разнитъ фондове за 1910 г.

„Чл. 1. Съгласно чл. 79 отъ закона за отчетността по бюджета, одобряватъ се приходитъ и разходитъ на разнитъ фондове, управлявани отъ министерствата, а именно:

	Приходъ.	Разходъ.
1. Фондъ за въздигане паметникъ въ честъ на възстановяването на българската църковна иерархия управляванъ отъ Министерството на външнитъ работи и пр.	6.949 л.	—
2. Фондъ „Стипендия Борисъ“, управляванъ отъ смѣщото министерство	1.098 „	—

	Приходъ.	Разходъ.
3. Разни фондове, управлявани отъ Министерството на вътрѣшнитъ работи	3.744 л.	1.627 л.
4. Разни фондове управлявани отъ Министерството на народното просвѣщение	750.554 „	110.081 „
5. Пенсионенъ фондъ на държавнитъ чиновници и служащи по гражданското вѣдомство	4.284.600 „	4.220.220 „
6. Пенсионенъ фондъ на чиновницитъ и служащитъ въ изборнитъ учрѣждения	1.438.200 „	35.440 „
7. Фондъ „Общински налози“	7.768.182 „	7.768.182 „
8. Фондъ „Трифковичъ“	—	—
9. Фондъ „Иеромонахъ Максимъ Хилендарски“	480 „	480 „
10. Фондъ за инвалидни пенсии на държавнитъ работници по финансовото вѣдомство	4.625 „	—
11. Пенсионенъ фондъ по военното вѣдомство	1.255.750 „	1.860.390 „
12. Фондъ за инвалидни пенсии на държавнитъ работници по военното вѣдомство	13.000 „	13.000 „
13. Фондъ „Общ. коне“ — при Военното министерство	170.699 „	170.699 „
14. Фондъ „Д-ръ Василиади“—при Министерството на търговията и земледѣлството	52.827 „	43.772 „
15. Фондъ „Епизоотии“ — при смѣщото министерство	278.922 „	228.640 „
16. Фондъ за инвалидни пенсии на държавнитъ работници по вѣдомството на смѣщото министерство	126.300 „	50.015 „
17. Фондъ за спомагателна каса на работницитъ по общественитъ прѣдприятия	1.080.000 „	51.000 „
18. Фондъ за инвалидни пенсии на държавнитъ работници по вѣдомството на Главната дирекция на пжтищата благоустройството и сградитъ	28.000 „	8.000 „
19. Фондъ „Кантарина и кринина“	607.709 „	607.709 „
20. Фондъ „Държавни пжтища“	482.000 „	482.000 „
21. Фондъ „Общински пжтища“	10.477.000 „	10.477.000 „
22. Фондъ за инвалидни пенсии на държавнитъ работници по вѣдомството на Главната дирекция на желѣзницитъ и пристанищата	45.200 „	20.000 „
23. Сжщо по вѣдомството на Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ	1.220 „	—
24. Сжщо по вѣдомството на Дирекцията за постройки на желѣзници и пристанища	5.914 „	2.200 „
Всичко	28.832.973 л.	26.150.455 л.
За уравнение повече приходъ	—	2.682.518 л.
А всичко	28.832.973 л.	28.832.973 л.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Георговъ.

Г. Георговъ: (Чете) „§ 10. Фондове. Глава II. Фондъ по военното вѣдомство: приходъ — 1.255.755; разходъ — 1.860.890“ — една разлика отъ 605 хиляди лева. Отдѣ ще се покрие той разходъ?

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: При второто четене, г. Георговъ, говорето по това.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Всеизвестно е, че пенсиятъ у насъ, както по гражданското, тъй и по военното вѣдомство, сж поставени на една пѣсъчна основа, която ще застави най-послѣ това или друго правителство да се занимае съ една коренна реформа по въпроса за пенсиятъ.

Мисля, че отъ страна на правителството се направи подобно изявление, че единъ законопроектъ, който да уреди по-цѣлѣсообразно пенсионния въпросъ у насъ, както по гражданското, тъй и по военното вѣдомство, такъвъ единъ законопроектъ, казвамъ, ще бѣде внесенъ въ тази продължена сесия. Когато бѣде внесенъ този законопроектъ, ние ще изкажемъ нашия възгледъ по уреждането на пенсионното дѣло. Азъ взехъ думата да направя една малка бѣлѣжка по той въпросъ, засегнатъ и чрезъ настоящия бюджетпроектъ.

Вие всинца знаете, че въ миналогодишния редовенъ бюджетъ бѣше прѣдвидена една сума, помощъ отъ държавата за военния пенсионенъ фондъ, за пенсионния фондъ на военнитѣ лица, имащи право на пенсия за изслужено врѣме — една сума въ размѣръ на 200.000 л., каквато сума за фонда по гражданското вѣдомство не се прѣдвиждаше. Рѣководено отъ чувството на справедливостъ и имайки въ съображение негодуванието въ обществото провивъ тази несправедливостъ, състояща се въ туй, че на единъ фондъ нѣма подобна помощъ, а на другъ фондъ има, рѣководено, казвамъ, отъ тия съображения, миналата година Народното събрание направи стѣпка на прѣдъ, като прѣполови тази сума, тази помощъ отъ 200.000 л. на 100.000 л. Когато се разглеждаше редовниятъ бюджетъ тази година, въ бюджетарната комисиия биде повдигнатъ въпросъ за зачеркването на тази сума. Бюджетарната комисиия, по съображенията, които изтъкнахъ прѣди малко, съображения, които тя имаше и миналата година прѣдъ видѣ, зачеркна тази сума и Народното събрание, когато гласувахе военния бюджетъ, утвърди това зачеркване. Какво виждате, обаче, сега? На стр. 28 отъ настоящия бюджетпроектъ ще намѣрите въ § 3 сумата възстановена. Така щото, което и бюджетарната комисиия, и Народното събрание при гласуването на редовния бюджетъ лани смѣташе за зачеркнато, и зачеркнато справедливо, ние го намираме сега чрезъ този бюджетъ възстановено. Азъ мисля, че съ такава реформа нито една бюджетарна комисиия, нито едно Народно събрание, което уважава себе си, не бива да се занимава. Ако е трѣбвало тази сума да остане въ бюджета, нѣма ѝ бѣше по-студено на онуй мѣсто въ редовния бюджетъ, кждѣто тя досега блажено си почиваше?

Министъръ-прѣседателъ А. Малиновъ: Г. Драгиевъ! Това не е гледано още въ бюджетарната комисиия; та моля да не се говори по той въпросъ. Когато дойде да разглеждаме той бюджетъ — тогава; по той не е миналъ въ бюджетарната комисиия.

Д. Драгиевъ: Азъ вече почти се изказахъ.

Министъръ-прѣседателъ А. Малиновъ: Искать да кажа, че тогава да вземете думата и да говорите.

Д. Драгиевъ: На всѣки случай на г. министра бѣше известно онуй зачеркване, и азъ мисля, че ако

искаме да бждемъ послѣдователни въ дѣлата си, поне въ една сесия, поне въ едно малко врѣме, ще трѣбва тази сума, зачеркната въ бюджета, да бѣде зачеркната и отъ извънредния бюджетъ. А какво да се направи съ този фондъ по военното вѣдомство, както и оня по гражданското вѣдомство — ще размислимъ малко по-обстойно, когато бѣде внесенъ онзи законопроектъ изобщо за пенсиятъ, за който ни говори и г. министърътъ. Азъ, прочее, прѣдлагамъ да се зачеркне тая сума, ако сега ще стане гласуването.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Савовъ.

С. Савовъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ искахъ да обърна внимание на нѣколко букви отъ чл. 1 на законопроекта за приходитѣ и разходитѣ на разнитѣ фондове. Напр., по пунктъ 6: (Чете) „Пенсионенъ фондъ на чиновницитѣ и служащитѣ въ изборнитѣ учрѣждения.“ Азъ мисля, че този фондъ трѣбва да се зачеркне, защото ние закона измѣнихме, та нѣма нужда да фигурира въ бюджета този пунктъ 6.

Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: При второто четене.

С. Савовъ: Сега правя прѣдложение да се прѣмахне този пунктъ, защото законътъ ние отмѣнихме.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Въ комисиията ще го махнемъ.

С. Савовъ: Комисиията на-ли го е разгледвала?

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Не го е разгледвала; това е по принципъ.

Министъръ-прѣседателъ А. Малиновъ: Сега ще се прати въ комисиията.

С. Савовъ: Прѣкрасно.

Второ. Азъ искамъ да обърна сериозно внимание на г. г. народнитѣ прѣдставители и на онѣзи, които ще бждатъ въ комисиията при изработването на този законопроектъ, на слѣдующитѣ 2 пункта, а именно: фондъ „Кантарина и кринина“ и фондъ „Общинскитѣ лѣтници.“ Прѣди малко, г. г. народни прѣдставители, гласувахме огромни кредити за пристанища, за желѣзници, които кредити се понасятъ изцѣло отъ българскитѣ граждани и които ще бждатъ плащани за дълги години отъ слѣдующитѣ поколения. Но ще стѣмѣние, че тѣзи желѣзници, кждѣто минатъ, и тамъ, кждѣто ще станатъ пунктове, гари или пристанища, тѣ, освѣнъ че даватъ улеснение на това население, но даватъ още и други привилегии. Ние туку създаваме приходи, които цѣлятъ български народъ носи, само за известни пунктове, и забѣлѣжете добръ, г. г. народни прѣдставители, колко несправедливо сж разпрѣдѣлени общинскитѣ налози, и азъ мисля, че е врѣме да се занимае комисиията за разпрѣдѣление на тѣзи налози. Вие ще намѣрите, че единъ жители въ държавата се ползватъ съ 50 ст. на глава, а други — до 32 л. на глава. Азъ мисля, че сега вече е врѣме комисиията да се занимае съ този въпросъ, понеже миналата година министърътъ на търговията заяви туку и декларира, че ще го замѣни съ данъкъ бѣгликъ, но азъ не вѣрвахъ, че може да стане тая работа, защото не може да стане тая трампа, което се потвърди и отъ рѣчта на г. министъръ Салабашевъ, но поне да стане една провѣрка, една ревизия на това разпрѣдѣление на наложитѣ по жители, защото на всички жители въ държавата трѣбва еднакво образование, еднакви съобщения, еднакви нужди, като български подданици.

Сжщото и съ кантарината. Кантарината е единъ приходъ отъ 4 милиона лева; тукъ е показана много малка — 607.709 л. Азъ не зная защо е показана толкова малко. Кринината и кантарината тукъ е 607.000 л., но не върна тая сума.

Т. Васильовъ: Туй е само за ония общини, дѣто има станции.

С. Савовъ: Именно, тукъ искахъ да обърна вниманието на г. г. народнитѣ прѣдставители. Азъ зная положително, че кантарината и кринината възлизатъ на 4 милиона и болшинството отъ населението, или производителнитѣ сили на земеделѣското население, които плащатъ тази кринина и кантарина, тѣ нѣматъ достѣпъ, па нѣма и властъ, нѣма правителство въ България, което да се загрижи, защото законодателятъ е цѣлѣлъ да събира тая кринина, за да бѣде гарантиранъ българскиятъ земеделѣецъ, когато ще закара на пристанището или въ града жито, да бѣде размѣрено правилно, да бѣде запазено отъ експлоатация. Обаче, за голѣмо съжаление, досега това не е станало и не зная дали ще стане; не се взематъ никакви мѣрки и изглежда, че кринината и кантарината се прибиратъ безъ да има съществена полза онова население, онѣзи данъкоплатци, които даватъ тѣзи данъци. Азъ разбирамъ законодателятъ е прѣслѣдвалъ цѣльта, щото, като закарамъ 100 крини жито, да ми взематъ 2 л., но азъ да бѣда запазенъ, да има контролъ, а такъвъ контролъ нѣма, благодарение липсата на закона за мѣрките и тегилките и липсата на законъ за уреждане на житната търговия.

Друго: фондъ „общински пѣтища.“

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Савовъ! Слѣдъ малко ще започне законопроектътъ за фондове по общественитѣ сгради; запазете си думата за тогава.

С. Савовъ: Този въпросъ се разглежда по принципъ, но по фонда за общинскитѣ пѣтища има голѣма несправедливостъ, г. г. народни прѣдставители, и на този фондъ обърщамъ сериозното внимание на надлежната комисия. Който данъкоплатецъ не плати до 1 май общинската пѣтна повинностъ, бива глобяванъ съ 2 л. — отъ 6 л. тя става 8 л. Това е всеобщо роптание въ населението и е много справедливо. Отъ друга страна вие ще видите, че инженеритѣ навсѣкждѣ разпрѣсватъ призователни билети на онѣзи повинничари, които сж се записали да отбиватъ пѣтната повинностъ въ натура, обаче, по липса на проучени пѣтища докрая на годината, нѣма кждѣ да отидатъ да изработятъ пѣтната повинностъ и биватъ принудени по неволя да закѣснѣятъ изработването, а помъ не стане това до 31 декемврий, до края на годината, на 1 януарий, тѣ биватъ прѣдавани на бирницитѣ като закѣснѣли данъци, и се събиратъ, вмѣсто 6 л., 8 л. Това е такава грамадна лихва — 25%, каквато никой лихваръ въ България и другадѣ не о взелъ. Ето защо азъ мисля, че въ този кредитъ, който е прѣдвиденъ — 10 милиона и нѣщо, е смѣтната и онази глоба, която съставлява $\frac{1}{4}$ и която се събира отъ българскитѣ данъкоплатци неправилно. Вънъ отъ това, този данъкоплатецъ, споредъ практиката, която се въведе у насъ, и начинътъ на постройката на пѣтищата, още дълги години пѣтища нѣма да има. Азъ съмъ убѣденъ, че съ кредита, съ който разполагаме отъ общинска пѣтна повинностъ, не могатъ да се направятъ онѣзи дълги мрѣжи, които се прѣдвиджатъ, въ окръжнитѣ бюджети. За примѣръ ще ви приведа Шуменското окръжие. То има 830 км. първокласни шосета, 200 и нѣколко километра второкласни и 200 и нѣколко километра третокласни, или всичко 1.200 и нѣколко километра общински пѣтища, които би трѣбвало да се по-

строятъ, а тѣ ще се построятъ за 1.200 години, защото, откакъ е създаденъ законътъ за пѣтната повинностъ, откакъ е отнета пѣтната повинностъ отъ окръжнитѣ съвѣти — тѣ по-рано бѣха стопани на тази пѣтна повинностъ — много малко се строи, а и не може друго-яче да бѣде, защото тукъ сж смѣсени двѣтъ учрѣждения: учрѣждението общинска пѣтна повинностъ и учрѣждението държавна пѣтна повинностъ и тукъ става една смѣсена работа, не можешъ да направишъ провѣрка. Който ще отиде да направи провѣрка, казватъ му: „Това е работа на държавата; ето, работятъ хора на държавата.“ Тукъ подиръ малко, ще видите напр., че се прѣдвиджатъ за единъ персоналъ при Шуменското окръжие — 91.000 л.; въ 1909 г. сж били прѣдвидени 86.000 л.; 1908 г. — 63.000 л.; 1907 г. — 48.000 л.; 1906 г. — 48.000 л. и т. н. Като съберешъ тѣзи цифри, изглежда, че общинската пѣтна повинностъ служи само за издръжка на персонала. Азъ мисля, г. г. народни прѣдставители, че този начинъ на постройка трѣбва да се замѣни съ другъ. Врѣме е вече народното прѣдставителство да помисли за постройка на нашитѣ пѣтища, били тѣ общински или държавни, и да не ги именува съ много имена, защото това е чисто и просто само залъгване на българското население, на българския данъкоплатецъ, че ще му направимъ първокласно шосе, че ще му направимъ второкласно шосе, за да го отличаваме въ разни избори и пр. и пр. работи. Азъ мисля, че, вмѣсто да се увеличаватъ желѣзопѣтнитѣ линии, за което много се говори, врѣме е да се построятъ онѣзи пѣтища, които трѣбва да свържатъ досега построенитѣ и започнатитѣ желѣзопѣтни линии, защото ние сме загалили въ една толкова дълга мрѣжа отъ пѣтища и линии, но не е довършено нѣщо. Азъ мисля, ако би кредитътъ, който е отъ 4 милиона лева, общинска пѣтна повинностъ, може да се равни на единъ заемъ отъ 80 милиона лева, ако тѣзи г. г. инженери и другиятъ персоналъ, който поддържае ние сега, уловимъ да ги освободимъ отъ тази длъжностъ и държавата да обяви; че въ Шуменския окръгъ има 800 км., въ Софийския — 1.500 км. пѣтища, които ще костватъ около 80—100 милиона лева, казвамъ, държавата да ги обяви, защото тя е най-силната, която може да направи това — нито общината, нито окръгътъ иматъ сила да направятъ това — ние ще ги направимъ въ толкова и толкова години, съ проучване, съ изкуствени съоружения и пр. и пр., и тия господа, които сега повече изучаватъ, отколкото да правятъ, да творятъ, тѣ по-друга тюрлия ще взематъ да работятъ и ние ще имаме нашитѣ пѣтища не въ 100 години, а въ 10 или 12 свършени и ще ги имаме въ добро положение, защото, ако Шуменскиятъ окръгъ има прѣдвидени 800 км. първокласни общински пѣтища, тѣ ще се построятъ съ 8 милиона и останалитѣ — съ 2 милиона, всичко 10 милиона, а както върви сега, не ще можемъ да ги построимъ, и подиръ 100 години.

Право забѣлѣжи г. Петровъ, и азъ бихъ помолилъ г. министра на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията да бѣде тѣй добъръ и любезенъ да командирова тѣзи инспектори и ревизори, които имаме, на пѣтищата сега, въ този сезонъ, за да видятъ, какъ се давятъ българскитѣ граждани и какъ се мѣчатъ съ своя добитѣтъ и съ дѣпата си, а тѣ правятъ ревизия прѣзъ юний или май, когато е най-хубаво врѣме за разходка и правятъ ревизия по митхатъ-пашовото шосе, построено прѣди 40—50 години, а не по онѣзи, които сж проектирани сега и които се строятъ сега. Трѣбва да се каже съ всичката сериозностъ, че работата не върви добръ. Паритѣ се плащатъ и роптанието на българскитѣ данъкоплатци е сериозно и много основателно. Има села, които, като дойде Димитровъ-денъ, особено тази година, не могатъ да излѣзатъ на никждѣ, до-

като не дойде май. Чисто и просто нѣматъ единъ мостъ, едно изкуствено съоръжение, което ще коштува 10—15 хиляди лева. Защо? Защото не е проектирано, не е съставенъ планъ. Населението си клати цѣла година краката по кръчмитъ и се бие. Вие четете пресата и виждате само по коледнитъ и новогодишнитъ празници какви кланета станаха въ нашитъ кръчми, въ България; а тѣ ще се колятъ за дълго врѣме още, защото бистрятъ тая политика: плащаме пѣтна повинностъ, пъкъ пѣтища нѣмаме; защото тръгне нѣкой да отиде на воденица, нѣма откъдъ да отиде, тръгне да отиде въ града, не може да отиде — колата му бива завлечена, а на всѣко мѣсто бирникътъ му казва: „Дай пари за пѣтна повинностъ!“ Трѣбва да се измѣни тая политика на пѣтна повинностъ, да се трасиратъ пѣтищата, да се застави това население съ силата на закона да плаща и хемъ ще се използва това нѣщо, хемъ ще имаме пѣтища. Ако държавата обяви, че плаща зимно врѣме на работникъ по трасирането 2 л., ще видите, че всѣки селянинъ ще отиде да работи. Вземете, напр., Тръвненската линия; тамъ цѣла година работятъ момчета и момичета и тѣ сж довольни, че работятъ дневно за 1 л. 50 ст. На единъ селянинъ, като му дадемъ 1 л. 50 ст., той нѣма да отиде въ Америка, да мръ тамъ и да остави сѣмѣйството си. Но това е една политика — какъ да я нарека — неразумна политика на строение нашитъ пѣтища, била е такава и по-прѣди.

Азъ сериозно обръщамъ вниманието на почитаемата комисия да се спре върху тия три пункта отъ бюджетопроекта за приходитъ и разходитъ на тия окръзи, особно върху общинскитъ налози кринина и кантарина и фонда общински пѣтища, или, най-сетнѣ, общинска пѣтна повинностъ. Ние миналата година прокарахме законъ и направихме държавната пѣтна повинностъ съразмѣрна; да стане и общинската такава. Приходитъ, които ще се добиватъ, сж сигурни всѣкогашъ, защото не може да има лъжа въ тая работа. Това ще бѣде споредъ данъчния товаръ на населението. Съ тая сума да се сключи единъ заемъ и да се направятъ тия пѣтища единъ пътъ завинаги, за да види населението, че има пѣтища.

Прѣдседателствуещъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Екимовъ.

А. Екимовъ: Г. г. народни прѣдставители! При гласуването на този бюджетопроектъ ще искамъ да използвамъ случая да кажа нѣколко думи за кринината и кантарината. Прѣзъ 1902 г., когато България се управляваше отъ коалиционното правителство, този данѣкъ „кринина“ бѣше прѣмахнатъ, защото той не е нищо друго, освѣнъ увеличение подъ закритъ начинъ на поземелния данѣкъ близо съ 24 ст. на декара, понеже се плаща по 24 ст. на кило храна, а, срѣдно взето, едно кило храна се получава отъ единъ декаръ земя. Този данѣкъ е несправедливъ още и затова, защото отъ него се ползува само малцинството отъ общинитъ въ България, и тѣ плачатъ, че, ако имъ се отнеме този приходъ, не биха могли да сществува. Ами какъ сществуваатъ другитъ общини, които нѣматъ тази кринина и които много по-добъръ даже се уреждатъ? И той не е 472 хиляди, защото голѣма частъ отъ него се поглъща отъ самитъ общини. И ако ние не можемъ сега съ зачеркването на тази сума въ този бюджетъ да го унищожимъ, ще моля г. министра да се заинтересува и да се прѣмахнатъ тия даждия, които прикрито прѣтоварватъ, и тѣй много прѣтоварения гърбъ на българския земеделѣецъ. Извѣстни гарн, г. г. народни прѣдставители, извѣстни села, прѣзъ които минаватъ желѣзница, които и тѣй се облагодѣтелствуватъ, защото тамъ се създаватъ много

търговски контори, тѣхнитъ приходи се увеличаватъ отъ данѣка върху занятие и отъ врѣхнини и отъ много други приходи, които получаватъ, държавата идва съ единъ законъ да застави всѣки български земеделѣецъ-производителъ да отидѣли отъ своето гърло 24 ст. и да имъ плащатъ още.

Азъ моля г. министра да вземе подъ внимание моятъ думи и, ако не сега, то поне въ скоро врѣме да бѣдемъ сезирани съ единъ законъ, за да се унищожи този данѣкъ, който тежи прѣмногo и съвсѣмъ несправедливо върху гърба на българския земеделѣецъ.

Прѣдседателствуещъ Н. Гимиджийски: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Повдига се въпросъ за унищожението на извѣстни фондове. Тия даждия, които, така да се каже, поддържатъ и създаватъ фондоветъ на държавата, почиватъ върху извѣстни закони и комисията, естествено, която не се е сезирала съ измѣненieto на тѣзи закони, не можеше, освѣнъ да вземе подъ внимание, че сществуваатъ закони и, както самото правителство е прѣдложило своя законопроектъ въз основа на тия закони, въ рамкитъ на тия закони, така и Събранието трѣбва да приеме самитъ фондове.

Що се отнася до бѣлѣжката на г. Стоимена Савовъ, по отношение фондоветъ на общественитъ сгради, пѣтищата и съобщенията, тѣзи бѣлѣжки сж, така да се каже, закѣснѣли, понеже вече комисията прокара фондоветъ по Министерството на общественитъ сгради и сега, слѣдъ малко, ако има врѣме, вѣроятно ще се занимаемъ и съ тия фондове по Министерството на общественитъ сгради.

Прѣдседателствуещъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ законопроекта за приходитъ и разходитъ на разнитъ фондове за 1910 г. по принципъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Понеже г. докладчикътъ заяви, че бюджетарната комисия е разгледала бюджетопроекта за приходитъ и разходитъ на фондоветъ, управлявани отъ Министерството на общественитъ сгради, пѣтищата и съобщенията, то мисля, че има мѣсто да пристѣпимъ къмъ неговото докладване и разглеждане сега.

Нѣкои отъ мнозинството: Прието.

Докладчикътъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете) ;

„Бюджетопроектъ

за приходитъ и разходитъ на фондоветъ, управлявани отъ Министерството на общественитъ сгради, пѣтищата и съобщенията (Главна дирекция на пѣтищата, благоустройството и сградитъ) за 1910 г.

„Счетоводство на фондоветъ.

„За прихода и разхода.

„Глава I.

„§ 1. Лицень съставъ.

1	счетоводителъ	4.500 л.
2	помощници III класъ	по 3.000=6.000 „
1	книгководителъ	2.220 „
1	„	1.800 „

1 книговодител	1.560 л.
1 писар	1.500 „
Всичко	17.580 л.

За уравнение **) 300 „
А всичко . . . *) 17.880 л.

По § 1 има направени от бюджетарната комисия следните измѣнения: заплатата на счетоводителя от 4.500 л. е намалена на 3.900. Следъ това, единъ книговодител прѣдвиденъ съ една заплата отъ 1.800 л. годишно е зачеркнатъ. Всичко друго е прието отъ бюджетарната комисия безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 1, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„Бюджетопроектъ

за приходитѣ и разходитѣ на фонда спомогателна каса на работницитѣ по общественитѣ прѣдприятия прѣзъ 1910 г.

„Приходъ.

„Глава I.

„§ 1. 1% одрѣжки отъ сумитѣ на всѣка ситуация за изплащане извършени работи за обществени постройки и доставки, отъ какъвто и да било видъ, нужни за общественитѣ постройки или поддрѣжката на такива — 280.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ § 1 отъ бюджета за приходитѣ на фонда спомогателна каса на работницитѣ по общественитѣ прѣдприятия прѣзъ 1910 г., да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 2. Останала наличностъ отъ сключени бюджетни упражнения за минали години — 800.000 л.“
„Забѣлѣжка. Начинътъ за даване пенсии на работницитѣ и тѣхнитѣ наследници ще се опрѣдѣли по особенъ правилникъ, изработенъ отъ Главната дирекция на пжтищата, благоустройството и сградитѣ. Чл. 1 отъ закона за спомогателната каса на работницитѣ по общественитѣ прѣдприятия, да се счита допълненъ както е § 1 по прихода и § 3 по разхода на бюджета. Останалата неупотрѣбена частъ отъ фонда ще се внесе въ Българската народна банка на сроченъ влогъ.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ § 2 по прихода, както го е приела комисията, съ забѣлѣжката, както е по проекта, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„Разходъ.

„Глава I.

„§ 1. За подрѣжка частъ отъ персонала въ счетоводството — 5.500 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

*) Тази сума ще се вземе:	
1. Отъ фонда спомогателна каса на работницитѣ по общественитѣ прѣдприятия	5.500 л.
2. Отъ фонда кантарина и кринина	3.000 „
3. „ „ държавни пжтища	2.000 „
4. „ „ глава I, § 1 на фонда общински пжтища	7.880 „
Всичко	17.880 л.

**) Тази сума въ края на годината ще се разпрѣдѣли съразмѣрно по фондоветѣ отъ дѣто е вземана.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ § 1 по разхода, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 2. Канцеларски разноси, печатане книжа, бланки и пр. — 500 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ § 2 по разхода, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 3. Лѣкуване на заболѣли или ранени работници, за погребението имъ въ случай на смъртъ, за даване инвалидни пенсии и помощи на работницитѣ и тѣхнитѣ наследници и за поврѣщане неправилно събрани суми — 30.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ § 3 по разхода, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 4. Изплащане сжитѣ разходи, станали прѣзъ миналитѣ години — 15.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ § 4 по разхода, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„Бюджетопроектъ

за приходитѣ и разходитѣ на фонда за инвалиднитѣ пенсии на държавнитѣ работници по вѣдомствата на Главната дирекция на пжтищата, благоустройството и сградитѣ, прѣзъ 1910 г.

„Приходъ.

„§ 1. 1% одрѣжки за инвалидна пенсия и 1% одрѣжки за медицинска помощъ, върху възнаграждението на държавнитѣ работници; разлика отъ повишениетѣ имъ заплати; държавна помощъ; подарѣци, завѣти и пр. — 10.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ § 1 отъ прихода по бюджета за приходитѣ и разходитѣ на фонда за инвалиднитѣ пенсии на държавнитѣ работници по вѣдомствата на Главната дирекция на пжтищата, благоустройството и сградитѣ, прѣзъ 1910 г., така, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 2. Останалата наличностъ отъ сключенитѣ бюджетни упражнения за миналитѣ години — 18.000 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ § 2 отъ сжия бюджетъ, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„Разходъ.

„§ 1. За изплащане инвалиднитъ пенсии на държавнитъ работници и тѣхнитъ наследници и за по-врѣщане неправилно внесени суми — 6.000 л.“

Приетъ отъ комисията безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ § 1 по разхода, по сѣщия бюджетъ, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Съборието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„§ 2. За изплащане инвалидни пенсии за мина-литъ години — 2.000 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония, които приематъ § 2 по разхода, да си вдиг-натъ ржката. (Мнозинство) Съборието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„Бюджетопроектъ

за приходитъ и разходитъ на фонда, образуванъ отъ общинскитъ берии „кринина“ и „кантарина“ отъ онѣвъ селски общини, въ които има желѣзнопѣтни станции или пъкъ съели за товарене храни и на които годи-шниятъ приходъ отъ горнитъ берии надминава сумата 1000 л. (Чл. 13 отъ правилника за събиране общински берии „кринина“ и „кантарина“) прѣвъ 1910 г.

„Приходъ.

№ по редъ	Наименование на окръжитъ и общинитъ	Прѣвидени да постѣнитъ лѣва	Останали на лице отъ сѣлю- чени бюджетни управления л.	Всичко л.
<i>I. Бургаско окръжие.</i>				
1	Страджанска	3.220	25.000	28.220
2	Керменлийска	3.780	20.690	24.470
3	Зимнищка	25	51	76
<i>II. Варненско окръжие.</i>				
4	Каварненска	—	2.423	2.423
5	Рѣкаденска	12.270	—	12.270
6	Тестеджийска (ст. Синделъ)	165	305	470
<i>III. Видинско окръжие.</i>				
7	Връвска	920	3.800	4.720
8	Коповска	470	3.980	4.450
9	Новоселска	3.940	16.150	20.090
10	Долноцибърска	2.620	9.430	12.050
<i>IV. Врачанско окръжие.</i>				
11	Козлодуйска	7.000	13.750	20.750
12	Островска	8.000	15.470	23.470
13	Бенлийска	2.200	5.050	7.250
14	Видинска	450	670	1.120
15	Мездренска	2.980	7.380	10.360
16	Романска	500	760	1.260
<i>V. Пловдивско окръжие.</i>				
17	Паназлийска	2.800	15.250	18.050
18	Катунска	—	—	—
19	Кричимска	—	—	—

№ по редъ	Наименование на окръжитъ и общинитъ	Прѣвидени да постѣнитъ лѣва	Останали на лице отъ сѣлю- чени бюджетни управления л.	Всичко л.
<i>VI. Плевенско окръжие.</i>				
20	Сомовитска	6.200	24.290	30.490
21	Червенобръгска	8.820	16.290	25.110
22	Телишка	2.520	14.110	16.630
23	Каменешка	1.870	3.310	5.180
24	Пордимска	4.200	22.500	26.700
25	Долноджинишка	3.320	13.300	16.620
26	Левска	1.270	8.250	9.520
<i>VII. Русенско окръжие.</i>				
27	Демирджилерска (ст. Апи- кларъ)	5.100	26.720	31.820
28	Рѣховска	1.600	9.480	11.080
29	Дѣмогилска	—	—	—
30	Широковска	—	—	—
<i>VIII. Софийско окръжие.</i>				
31	Сливнишка	800	7.280	8.080
32	Новоселска	800	2.800	3.600
33	Шияковска (ст. Костин- бродъ)	70	320	390
34	Перникска	—	520	520
35	Габарска (ст. Драгоманъ) .	—	950	950
<i>IX. Старозагорско окръжие.</i>				
36	Михайловска	2.000	22.380	24.380
37	Цараспаруховска	1.500	4.300	5.800
38	Радневска	10.000	26.350	36.350
39	Гълъбска	6.000	—	6.000
40	Търновска	—	600	600
41	Лѣбимска	1.500	10.350	11.850
42	Скобелевска	2.000	14.020	16.020
43	Каменска	4.050	20.440	24.490
44	Търновосейменска	170	11.500	11.670
<i>X. Търновско окръжие.</i>				
45	Полскотръмбешка	900	7.060	7.960
46	Лѣсичерска	100	1.240	1.340
47	Ресенска	100	2.600	2.700
48	Павлиненска	2.200	14.250	16.450
49	Стражичка	600	4.370	4.970
50	Асѣновска	—	580	580
51	Джулюнска	—	2.420	2.420
52	Крушевска	—	930	930
53	Бѣленска	800	7.800	8.600
54	Новградска	1.600	10.000	11.600
<i>XI. Шуменско окръжие.</i>				
55	Каспичанска	3.800	22.990	26.790
56	Кулфаларска (ст. Шейтан- джикъ)	700	3.000	3.700
57	Кьосенска (ст. Дралфа) . .	800	3.500	4.300
58	Борисовска	—	20	20

Нѣма никакви измѣнения; бюджетопроектътъ на правителството е приетъ за всички окръжия въ при-ходитъ така, както е прѣдставенъ отъ министер-ството, на сума 607.709 л.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има ду-мата г. Шиваровъ.

Г. Шиваровъ: Като е дума за приходите по тоя извънреден бюджет на държавата, азъ ще искамъ да обърна внимание на почтени министърт на обществените сгради върху двѣ гари. Първо, върху гарата Царь-Аспарухъ, Старозагорска околия, отъ която се прѣдвизжда една помощ за държавата отъ 5.800 л. за текущата година. До тая гара има направено едно малко парче шосе, но има една малка рѣчичка, която минава до самата гара и досега не е обърнато никакво внимание да се направи единъ що-годи мостъ, за да могатъ да прѣминаватъ не само кола, но и пѣшници. Сега, при едно малко наводнение, почти е невъзможно да се мине оттаткъ. А тамъ е най-главниятъ пѣтъ, прѣзъ тази вадичка на западната частъ отъ гарата, където прѣминаватъ колята на нѣколко най-богати земледѣлски села. Тѣй щото, азъ моля г. министра да вземе актъ отъ монтѣ думи и да направи нужното разпореждане, щото непременно да се направи мостъ на на тая рѣчичка и да се направи шосе, което не е повече отъ $\frac{1}{2}$ км. — даже и половинъ км. нѣма — до другото шосе, което отива отъ гарата за с. Орѣховица.

Второ, по отношение на гара Раднево. Помни г. министърт на обществените сгради, че прѣди празниките идва една депутация отъ гара Раднево да му се прѣдстави и го моли, ако е възможно, да стане едно измѣнение въ правилника, т. е. да се отпусне една сума отъ помощта, която се прѣдвизжда за постройка на пѣтица при гарата и за докарване на вода въ самата гара. Азъ се помжчихъ да намѣря въ закона и правилника къдъ се пише туй нѣщо. Въ закона за гарите нѣма подобно нѣщо; има го, обаче, въ единъ правилникъ, специално нареденъ за гарите, и не ми е на ума кой членъ прѣдписва това нѣщо, дѣто строго забранява, да се употребяватъ отъ прѣдвидените кредити суми за други цѣли, освѣнъ за постройка на шосета. Въ гара Раднево, обаче, нѣма никакъ вода. Има единъ азматъ, който прѣминава покрай самата гара, но той лѣтно врѣме прѣнася повече разни болести, отколкото да прави нѣщо за подобрене здравето на самото население. Търговците отъ гарата сж си копали кладенци по на 10—20 м. и не сж могли да намѣрятъ хубава вода; тѣ искатъ да си доставятъ вода отъ едно близко село, далечъ отъ гарата 7—8 км., но нѣматъ срѣдства. Азъ моля г. министра на общите сгради да вземе актъ отъ молбата на депутацията, както и отъ думите, които казвамъ азъ, щото да стане едно измѣнение въ правилника за гарите въ смисълъ, че помощта, която се прѣдвизжда за постройка на шосета, да се ограничи не само въ постройка на шосета, но и да се докара вода тамъ, дѣто нѣма, защото, ако оставимъ на търговците въ гара Раднево да си докарватъ вода отъ 7—10 км. на свои срѣдства, не ще могатъ да докаратъ. Както е видно, г. г. народни прѣдставители, отъ тая гара Раднево постѣпва за държавата единъ приходъ отъ 36.350 л. — една богата гара, една гара, която се намира въ най-гѣстото земледѣлско население, но е лишена отъ вода и, вслѣдствие на туй, лѣтно врѣме търговците сж принудени да бѣгатъ отъ самата гара. Менѣ ми се чини, че г. министъртъ ще направи нужното разпореждане отъ своя страна да се удовлетвори туй належащо желание и тая належаща нужда на самото население, не само отъ гара Раднево, но и отъ околните на гара Раднево села, които тръгватъ съ гара Раднево.

Прѣседателствуещъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Азъ станахъ да подкрѣпя твърдѣ умѣстното прѣдложение на г. Шиварова. Не е само радневската гара, която се нуждае отъ добра вода; има много такива. И не само радневската гара, но

почти всички други гари разполагатъ чрѣзъ този приходъ, „кринината“, и не сж могли да удовлетвори тая нужда. Законътъ, възъ основа на който се прибира кринината, не противорѣчи да се изразходва частъ отъ тия суми за докарване на вода въ тая или оная гара. На тая благородна инициатива, обаче, прѣчи правилника за приложението на това законоположение. Доколкото си спомнямъ, въ съответното законоположение за приходите отъ кринина е казано, че тѣ ще се употребяватъ за разхубавяването на гарите. Частъ отъ тѣзи приходи, наистина, се употребява за пѣтица, употребява се и за благоустрояването на гарите, но ще се съгласите, г. г. прѣдставители, и вие, г. г. министри, че не може да бѣде разхубавена, не може да бѣде благоустроена една гара, която или нѣма добра вода, или пъкъ нѣма никаква вода. Понеже тази спѣнка за употребяването частъ отъ кринината за докарване вода въ гарите не е спѣнка, която да изисква намѣсата на Народното събрание, за да се промѣни съответното законоположение, ами е една спѣнка, която е въ самия правилникъ, азъ мисля, че г. министъртъ ще вземе актъ отъ тия желания, които се изказватъ тукъ, желания, насочени да се удовлетвори една молба и една голѣма нужда на гарите въ това отношение.

Г. Шиваровъ се възползува отъ случая и спомена изрично за молбата на жителите отъ радневската гара. Азъ мисля, че даже да не съществува такива нужди въ други гари — а увѣренъ съмъ, че тѣ съществуватъ на много мѣста — само въ една или даже двѣ гари да съществуваха тѣзи нужди отъ докарване на добра вода, пакъ трѣбва да се направятъ съответните измѣнения въ правилника. Радневската гара е една гара централна, тя е жителъ пазаръ на сума села отъ нѣколко околии, защото тая гара се намира по крайнината на Старозагорска околия и тамъ закаратъ храните си хора, както отъ старозагорско, тѣй и отъ новозагорско, даже и отъ нѣкои харманлийски села, тамъ става едно голѣмо стечение на хора отъ разнитѣ околии, самото село, обаче, за зла честь, нѣма добра вода за пиене, нѣма такава вода и самата гара. Прочуто е въпросътъ за докарване добра вода въ гарата отъ едно не твърдѣ далечно село и, доколкото свѣдѣнията ми се простиратъ, не ще се изхарчатъ твърдѣ много пари за снабдяване гарата съ добра вода. Даже, при туй снабдяване, може, до известна степенъ, да бѣде услужено и на самото население отъ селото, което брои нѣколко стотинѣ жители.

Азъ се ползувамъ тоже отъ случая да помоля г. министра на обществените сгради да направи потребното за измѣненето на въпросния правилникъ, щото да може отъ тази сума, доста голѣмка въ случаи, да се отдѣли една частъ за докарване вода въ тая гара, за да може да се послужи да се благоустрои, наистина, малко по-пълно гарата и да се послужи на онова население, което дава, давало е и ще дава тоя доходъ дотогава, докогато поне съществува кринината. Тая забѣлѣжка имахъ да направя.

Прѣседателствуещъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Тома Васильовъ.

Т. Васильовъ: Г. г. народни прѣдставители! Взехъ думата да дамъ нѣкои разяснения по въпроса, който е сега на дневенъ редъ, защото, както разбрахъ, като че ли много отъ г. г. народните прѣдставители иматъ смѣтно понятие за произхождението на прихода отъ кантарина и кринина. Прѣди всичко...

С. Савовъ: (Възразява нѣщо)

Прѣседателствуещъ Н. Гимиджийски: Моля, не прѣсичайте, г. Савовъ.

Т. Васильовъ: Моля, г. Савовъ, Вие не знаете какво ще кажа. Азъ станяхъ тъкмо да се съглася с Вашето мнѣние, да уведомя Народното събрание, че ако има налогъ несправедливъ, да го не нарека варварски, то е кринината. (Нѣкои отъ мнозинството ржкоплѣскаха) Тоя налогъ, или берия, заедно съ 1% мито, което се взема за изнесенитѣ стоки — сж остатъци отъ турско врѣме у насъ и, ако досега не сж махнати, то е било, не толкова по несъгледане, колкото затова, че има народни прѣдставители, които гледатъ тѣсно на работата, само интереситѣ на своя градъ или интереситѣ на извѣстно сѣловие, а не интереситѣ на цѣлото население. Кринината е останала отъ турско врѣме и на нѣколко пѣти е била прѣмахвана. Първоначално тя е била като такса за услуга, когато не е имало контролъ върху мѣрситѣ и теглилитѣ и когато е трѣбвало съ правителствени мѣрки и теглилки да се мѣрятъ и теглятъ хранитѣ и другитѣ стоки, които се продаватъ, за да не ставатъ злоупотребления. Ние сега имаме законъ за мѣрситѣ и теглилитѣ и вътрѣ е прѣвиденъ контролтѣ, който трѣбва да се упражнява. Защо тогава да се взема такса отъ хората, когато тѣ не си услужаватъ съ официалнитѣ мѣрки и теглилки? Сега никой не дири официалнитѣ мѣрки и теглилки и не става мѣрене съ тѣхъ. Едно врѣме кантарината бѣше прѣмахната. Въ 1903 или 1904 г. бѣше въведена много неусѣтно. Тя не е внесена съ законопроектъ отъ Министерството на вътрѣшнитѣ работи, та да съмъ вземалъ участие въ това и азъ, както казва г. Савовъ.

С. Савовъ: По прѣдложение на г. министра на вътрѣшнитѣ работи.

Т. Васильовъ: Моля, слушайте; незнаете. Въ законопроекта, който е внесенъ прѣзъ 1904 г. отъ Министерството на вътрѣшнитѣ работи, дѣто азъ служахъ, нѣма нищо за кантарината.

С. Савовъ: Правилникътъ е отъ Министерството на вътрѣшнитѣ работи.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Савовъ, не прѣкъсвайте.

Т. Васильовъ: Чакайте да се доизкажа. Азъ вземамъ много рѣдко думата и съжалявамъ, че г. Савовъ ме прѣкъсва на всѣка фраза. Въ законопроекта, който се внесе тогава, нѣмаше нищо за възстановление кринината и кантарината. Когато се разглеждаше тоя законопроектъ въ Народното събрание, нѣколко депутати, повече отъ крайдунавскитѣ мѣста, между които, доколкото помня, г. Йорданъ Йоновъ и нѣкои отъ свищовско, съотечественици на г. Екимова, прѣдложиха това нѣщо, защото, казваха, градоветѣ имъ щѣли да се съсипятъ, ако нѣма кринината.

А. Екимовъ: Не е вѣрно! Нѣма да се съсипятъ: тѣ и тѣй сж съсипани.

Т. Васильовъ: Моля Ви се, по прѣдложение на тия депутати, въведе се кринина и кантарина не само въ закона за градскитѣ, но и въ закона за селскитѣ общини — това, което е въ турско врѣме не е сжществувало, защото тогава въ селата не сжществуваше тоя налогъ. Когато дойде да се прилага законътъ, понеже въ селата, кждѣто нѣма нито пристанища, нито гари, тая берия не се събира, то за да може да се използотвори по-добрѣ прихода отъ кринина въ селата, дѣто има гари и пристанища — защото има селски станции, които получаватъ по 10—15.000 л., а да ги употребятъ изключително за себе си, ще бжде несправедливо, понеже

се събиратъ отъ населението изъ околнитѣ села — въ правилника, който се изработи за прилагането на този законъ, се тури наредба, да се употребятая сума за пѣтицата, за площадитѣ, които служатъ за пазаръ, кждѣто се продаватъ хранитѣ, и въобще за такива нѣща, които да услужатъ на населението, което дохожда да си продава хранитѣ. Менѣ ми се струва, че ако не е казано изрично въ правилника „за вода“, нѣма да противорѣчи ни най-малко на правилника, ако дѣйствително въ нѣкои гари, дѣто населението има нужда отъ вода, частъ отъ тѣзи приходи се употребятъ за тази цѣль. Тѣй че, това, което иска г. Шиваровъ и което се поддържа отъ г. Драгиева, като не противорѣчи на духа на правилника, може да се приеме. Това имаше да заблѣжка по този налогъ. Ще повторя пакъ, че при случай, особено, ако се правятъ измѣнения въ закона за общинитѣ, налогътъ отъ кринина и кантарина трѣбва да се изхвърли съвършено. Отъ това нѣма да пострадаатъ градоветѣ. На тѣхъ се създадоха толкова доходи, щото и безъ тоя налогъ ще минатъ. Ще усѣтятъ само нѣколко гари и крайдунавски градове, дѣто се продаватъ храни. Вътрѣшнитѣ градове нѣма да усѣтятъ. София, напр., ми се струва, има само 10.000 л. въ приходъ, отъ теглене и мѣрене, а тая сума едва покрива разноситѣ за събирането ѝ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Хаджиевъ.

И. Хаджиевъ: Азъ ще се възползувамъ въ случай отъ заблѣжката, която направи г. Васильовъ, за да се присѣдиня къмъ онова, което той иска относително тая глоба, наложена на земледѣлското население.

Г-да! Споредъ нашата конституция, данѣцитѣ се разхвърлятъ и налагатъ отъ Народното събрание; само то е компетентно да върши тая работа. И нему е повѣрена тая длѣжностъ само затуй, защото се разбира, че тукъ е мѣстото, кждѣто може да се обемди, доколкото населението, и въ кои случаи може да бжде обложено съ таква или онаква берия. У насъ, обаче, по подражение, отъ турско врѣме се върви още при налагането на данѣцитѣ тѣй, както си е било. Градскитѣ общини сж си присвоили едно право „якъ терѣ“, както се казва на турски, право на стѣпване въ градоветѣ; взематъ бачъ и друго едно — кринина-парасж. Азъ не знамъ на какво основание и съ какво право трѣбва да наложимъ на земледѣлческото население такъвъ данѣкъ, защото щѣлъ нѣкой да прѣмѣри 10 или 15 кгр. храна, да плати за това на градската община такава и такава берия. Ще обърна вниманието, или, по-добрѣ, ще подчертая това, което каза г. Васильовъ, дано въ скоро врѣме, при единъ удобенъ случай, да могатъ тѣзи староврѣмски данѣци, които не сж нищо друго, освѣтъ единъ видъ липъ-парасж, останали хе-е-е отъ 500-годишното робство, да бждатъ прѣмахнати.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Това би трѣбвало да го говорите, когато ще разглеждаме специалния законъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министър-прѣдседателъ.

Министър-прѣдседателъ А. Малиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Тѣзи въпроси, да-ли кринината и кантарието сж добри или лоши данѣци, сега по бюджета пада-ли би трѣбвало да се разискватъ, защото тия данѣци сж установени съ закони и съ закони би трѣбвало да се отмѣнятъ. Сжщото трѣбва да кажа и за бача — калдарѣмъ-парасж. Истина е, че и кринината, и кантарието, и бачътъ сж останали

отъ старо време, както е истина, че нѣкои отъ тѣзи данѣци сѣ бивали отмиънявани отъ едни Народни събрания и веднага отъ други сѣ били възстановявани. Защо е ставало това? Защото не е било изучавано, да-ли трѣбва да се отмиънятъ тия данѣци и, като се отмиънятъ, като сѣ какви нови трѣбва да се замѣнятъ, за да не пострадатъ ресурситѣ на нашитѣ общини — градски и селски. Азъ вземамъ актъ отъ искането на нѣкои г. г. народни прѣдставители, щото г. министърътъ на финанситѣ и г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи, най-вече да се занимаватъ съ тѣзи остарѣли данѣци — кринината, кантаринето, бача и пр. — и да видятъ, да-ли тѣ могатъ да бждатъ отнети.

Но ако двамата г. г. министри биха се занимавали само съ тоя въпросъ, да-ли могатъ да бждатъ отмиънени и ако би го разрѣшили въ смисълъ, че тѣзи данѣци могатъ и трѣбва да бждатъ отмиънени, то сигурно тукъ нѣма да се свърши работата: сигурно, вмѣсто тия данѣци, тѣ ще прѣдложатъ нѣкои други, по-справедливи. Но, казвамъ, въпросътъ за прѣмахването на тия данѣци и възможното имъ замѣстване съ други е въпросъ за едно бждеще изучаване. Днесъ-затнесь ние разискваме друга една материя: съществуватъ въ страната закони, наложени сѣ известни данѣци, отъ тѣхъ сѣ постигнали известни приходи, защото въ днешния день вече, когато разискваме бюджета, има постигнали отъ тѣхъ приходи; за тия приходи камарата е длъжна да каже: тия приходи ще се събератъ и ще се изразходватъ за такива и такива цѣли.

Излишно е разискването и по другия въпросъ, да-ли кринината и кантарината съставляватъ данѣкъ въ истинската смисълъ на думата, или же това е берия за услуга. Мнозина отъ васъ, най-вече г. г. адвокати, ще знаятъ — че този споръ по-скоро е юридически отколкото финансовъ — да-ли наистина кринината и кантарината сѣ данѣци въ истинската смисълъ на думата, или това сѣ такси за услуга, които се плащатъ само въ случай, когато ще стане мѣренето съ крина, или тегленето съ кантаръ. Знаете, че, ако паметътъ не ми изневѣрва, едно отъ отдѣленията на Върховния касационенъ съдъ бѣше признало, че макаръ кринината и кантарината да сѣ прѣдвидени въ законитѣ за градскитѣ и селски общини като данѣци, обаче тѣ не сѣ дължатъ отъ населението дотогава, докогато населението не си послужи съ крината и съ кантаря на общината. Друго отъ отдѣленията на същия съдъ бѣше рѣшило обратното: направена ли е услуга или не отъ общината — тя ще си прибере берията. Но, казвамъ, не е мѣстото сега да разискваме тоя въпросъ, защото не е той, който ни занимава.

Това сѣ обясненията по общитѣ въпроси, които подигатъ г. г. народнитѣ прѣдставители. По тия общи въпроси, казвамъ, азъ ще привлѣка вниманието на г. министра на вътрѣшнитѣ работи, най-вече неговото, а не онова на г. министра на финанситѣ.

Сега по искането на г. Шиварова, и по онова на г. Драгиева. Истина е, че строго казано, правилникътъ не ми забранява да изразходвамъ частъ отъ сумитѣ добити отъ кринината и кантарината, не само за шосета, мостове и пристанища. Приходите отъ кантарината и кринината отиватъ за направата на шосета и пристанища. Не е добръ да се харчатъ тия пари за друго, при все това можемъ да похарчимъ нѣщо за станцията Раднево, да ѝ дадемъ възможностъ да си докара вода. Какъ може да стане? Г. г. прѣдставителитѣ, които вземаха думата по този въпросъ, искатъ, щото да измѣнимъ правилника. Азъ намирамъ неудобно да го измѣнимъ, но мисля, че можемъ да направимъ едно изключение за Раднево . . .

Д. Драгиевъ: Тамъ се строи болница, г. министре, и водата е още повече нужна.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Да, и азъ казвамъ. Въ бюджета, ще сте видѣли, че на стр. 13 отъ бюджетопроекта азъ съмъ направилъ една бѣлѣжка, въ която казвамъ: (Чете) „Отъ тази сума, слѣдъ като се взематъ 3.000 л. — по 200 л. отъ 15-тѣ общини, които иматъ повече отъ 3.000 л. годишенъ приходъ — за издрѣжка частъ отъ персонала въ счетоводството“ — защото персональтъ е асѣл само при счетоводството, персональтъ въ тоя случай другъ нѣма — „останалата частъ ще служи изключително“ — азъ съмъ турилъ думата „изключително“ — „за направа и поправка на шосета, мостове, площади“ и пр. и пр. Слѣдователно, ако въ бюджета личи думата „изключително“, азъ въ никой случай не мога да докарамъ вода за станцията Раднево, понеже тукъ, въ бюджета, който ще вотираме, е казано „изключително“. Но сега трѣбва за Раднево вода и разносикитѣ за докарването ѝ трѣбва да се взематъ отъ тѣзи пари, които ще се добиятъ отъ кантарината и кринината. Въ такъвъ случай бѣлѣжката, която съмъ направилъ въ бюджета, би могла да се допълни така: „и за прокарване вода въ станцията Раднево“. На-ли така, г. Драгиевъ? — Не въ селото? Има една разлика, . . .

Д. Драгиевъ: Едва-ли ще има селото 300 м. далечъ отъ гарата.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: . . . защото, ако е въпросъ за селото, работата става съвсѣмъ друга; тогава селото ще трѣбва да си прѣдвиди въ бюджета тоя разходъ . . .

Д. Драгиевъ: Прочее, докарайте водата до гарата, а селото може да си докара вода.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Ако се докара до гарата, азъ мисля, че и селото ще се възползува. Но азъ приемамъ, въ края тая бѣлѣжка, която съществува въ проекто-бюджета — моля г. докладчикътъ да се съгласи — да се добавятъ думитѣ: „за прокарване вода въ станцията Раднево“.

С. Савовъ: А отъ тамъ общината ще я вземе.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: А отъ тамъ общината може, като похарчи малко пари, добити отъ другъ източникъ, да си услужни; значи, ще ѝ помогнемъ косвено.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ прихода по тоя бюджетопроектъ, както се докладва отъ г. докладчика по окръжн, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Слѣдватъ разходите по същия бюджетопроектъ.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„Разходъ.“

№ по редъ	Наименование на окръжитѣ и общинитѣ	лева
<i>Г. Бургаско окръжие.</i>		
1	Страджанска	28,220
2	Керменлийска	24,470
3	Зимницка	76

№ по редъ	Наименование на окръжитъ и общинитъ	лева
<i>II. Варненско окръжие.</i>		
4	Каварненска	2.423
5	Рѣкаденска	12.270
6	Тестеджийска (ж. п. ст. Синделъ) . . .	470
<i>III. Видинско окръжие.</i>		
7	Връвска	4.720
8	Коповска	4.450
9	Новоселска	20.090
10	Долноцибърска	12.050
<i>IV. Врачанско окръжие.</i>		
11	Козлодуйска	20.750
12	Островска	23.470
13	Вешлийска	7.250
14	Видинска	1.120
15	Мездренска	10.360
16	Романска	1.260
<i>V. Пловдивско окръжие.</i>		
17	Папазлийска	18.050
18	Катунска	—
19	Кричимска	—
<i>VI. Плевенско окръжие.</i>		
20	Сомовитска	30.490
21	Червенобръгска	25.110
22	Телишка	16.630
23	Каменска	5.180
24	Пордимска	26.700
25	Долнодобинска	16.620
26	Левска	9.520
<i>VII. Русенско окръжие.</i>		
27	Демирджиерска (ж. п. ст. Ашикаръ) . .	31.820
28	Рѣховска	11.080
29	Дѣмогилска	—
30	Широковска	—
<i>VIII. Софийско окръжие.</i>		
31	Сливнишка	8.080
32	Новоселска	3.600
33	Шияковска (ж. п. ст. Костинбродъ) . .	390
34	Перишка	520
35	Габерска (ж. п. ст. Драгоманъ) . . .	950
<i>IX. Старозагорско окръжие.</i>		
36	Михайловска	24.380
37	Цараспаруховска	5.800
38	Радневска	36.350
39	Гълъбска	6.000
40	Търновска	600
41	Любимска	11.850
42	Скобелевска	16.020
43	Каменска	24.490
44	Търновосейменска	11.670
<i>X. Търновско окръжие.</i>		
45	Полскотърмбешка	7.960
46	Лѣсичерска	1.340
47	Рѣсенска	2.700
48	Павликенска	16.450

№ по редъ	Наименование на окръжитъ и общинитъ	лева
49	Стражинска	4.970
50	Асѣновска	580
51	Джулюнска	2.420
52	Крушовска	930
53	Бѣленска	8.600
54	Новградска	11.600
<i>XI. Шуменско окръжие.</i>		
55	Каспичанска	26.790
56	Кулфаларска (ж. п. ст. Шайтанджикъ) .	3.700
57	Бѣсенска (ж. п. ст. Дралфи)	4.300
58	Борисовска	20
Всичко		*) 607.709

Разходътъ е приетъ отъ комисията тоже безъ всякаво измѣнение. Прибави се само това допълнение или измѣнение, което прѣдложи самиятъ г. министъръ-президентъ, именно, къмъ края на забѣлжката се прибавятъ и думитъ: „за прокарване вода въ станцията Раднево.“ Всичко друго остава безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ разхода по тоя бюджетопроектъ по окръжия, както го е приела комисията, съ опова прѣдложение, което направи г. министъръ-прѣдседателятъ и се прие отъ г. докладчика на комисията, да си вдигнатъ рѣката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чето)

„Бюджетопроектъ

за приходитъ и разходитъ на фонда за направа и поддръжане държавнитъ пѣтица (съгласно чл. 8, § 3 за държавнитъ и общински пѣтица) прѣвъ 1910 г.

„П р и х о д ъ

№ по редъ	Наименование на окръжията	Прѣвидени да постѣпятъ	Останали на лице отъ съвѣча на бюджетни управленя	Всичко лева
1	Бургаско окръжие	10.000	16.000	26.000
2	Варненско „	20.000	25.000	45.000
3	Видинско „	10.000	18.000	28.000
4	Вратчанско „	5.000	20.000	25.000
5	Кюстендилско „	8.000	20.000	28.000
6	Пловдивско „	15.000	20.000	35.000
7	Плевенско „	20.000	15.000	35.000
8	Русенско „	10.000	52.000	62.000
9	Софийско „	20.000	80.000	100.000
10	Старозагорско „	20.000	10.000	30.000
11	Търновско „	10.000	34.000	44.000
12	Шуменско „	6.000	18.000	24.000
Всичко		154.000	328.000	472.000

) Отъ тази сума слѣдъ, като се взематъ 3.000 л. — по 200 л. отъ 15-тъ общини, които иматъ повече отъ 3.000 л. годишенъ приходъ — за издръжка частъ отъ персонала въ счетоводството, останалата частъ ще служи изключително за направа и поправка на пѣтищата и мостовѣтъ, които водятъ отъ селата до станцията или селата, за пострѣлане, осветяване и разширяване площадитъ, набережитъ и улицитъ дѣто минаватъ и спратъ колата на товарени съ храни, както и въобще за изпѣрване всичко потребно за улеснение прѣвоза, продажбата и стоварянето на хранитъ, а така също и за доплатяване на заложитѣтъ вече работи прѣвъ минали години; за погрѣшките неправилно внесени суми и изплатѣне стари дългове съ дикхатъ.

Приходътъ е приетъ изцѣло отъ комисията така, както е прѣдвиденъ въ проекта, само че общата сума, вмѣсто 472.000, понеже събирането е събъркано, ще се поправи на 482.000 л.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Още една грѣшка има. Въ Пловдивския окръгъ ми се чини, не е 25, а е 35.000 л.; напечатано е 25, но е погрѣшно, трѣбва да бѣде 35.000 л.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Въ Пловдивското окръжие е 35.000.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Да. Въ прихода е правилно напечатано, но грѣшката е въ разхода.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Сега прихода гласуваме.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Добръ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ прихода по този бюджетъ, както го е приела комисията по окръжия, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Слѣдва разходътъ по сжция бюджетопроектъ.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: (Чете)

„Разходъ.

1. Бургаско окръжие	26.000 л.
2. Варненско „	45.000 „
3. Видинско „	28.000 „
4. Врачанско „	25.000 „
5. Кюстендилско окръжие	28.000 „
6. Пловдивско „	25.000 „
7. Плѣвенско „	35.000 „
8. Русенско „	62.000 „
9. Софийско „	100.000 „
10. Старозагорско „	30.000 „

Прѣдседателъ: Х. Славейковъ.

11. Търновско окръжие	44.000 л.
12. Шуменско „	24.000 „
Всичко	*) 472.000 л.

Разходътъ е приетъ отъ комисията така, както е прѣдставенъ въ бюджетопроекта, съ изключение само, че пунктъ 6, Пловдивско окръжие, вмѣсто 25.000 л., сж прѣдвидени 35.000 л., така, както е въ прихода, и остава общата сума на цѣлия параграфъ 482.000 л.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Заедно съ забѣлжката.

Докладчикъ Д-ръ А. Гиргиновъ: Да.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ разхода по тоя бюджетопроектъ, както се докладва отъ г. докладчика и както е приетъ отъ комисията, заедно съ бѣлжката къмъ него, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието према. Има думата г. министъръ-прѣдседателъ.

Министъръ-прѣдседателъ А. Малиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Моля, разискванията по бюджетопроекта да продължи въ утрѣшния день, а сега да вдигнемъ засѣданието, съ тоя дневенъ редъ, който имаме днесъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ направеното прѣдложение отъ г. министъръ-прѣдседателя, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Вдигамъ засѣданието.

(Вдигнато въ 7 ч. вечерята)

*) Отъ тази сума слѣдъ като се задържатъ 2.000 л. за издрѣжка часть отъ персонала въ счетоводството, останалитѣ суми ще се употребятъ за направа и поправка на държавнитѣ пѣтища, съоръженията по тѣхъ и кантонерскитѣ домове, а тѣхъ сжщо и за доизплащане на започнатитѣ прѣзъ миналитѣ години такива; изплащане стари дългове съ лихвитѣ и за повръщане неправилно внесени суми.

Подпрѣдседатели: Н. Гимиджийски.

Секретаръ: П. Войниковъ.

Началникъ на Стенографското бюро: Т. Гълъбовъ.